

LE MIRE (Aubert) De Statu Religionis Christianae
per Europam, Asiam, Africam et Orbem Novum.
8vo. 8 ll. 222 pp. 3 ll. good copy in old bds.

B. Gualtherus. Cologne. 1619.
Deschamps I, 1035. Contains interesting chapters
on Japan, China, Philippine Islands and Nestorians.
America pp. 200-222.

40002 quotes only a later ed., 1670.

A copy in the New-York-Public-Library

1857

LATER LIBRARY OF
HERSCHEL V. JONES

John Carter Brown
Library
Brown University

DE STATV

RELIGIONIS

CHRISTIANÆ,

PER EVROPAM,

ASIAM, AFRICAM, ET
Orbem Novum,

LIBRI IV.

AVBERTVS MIRAEVS BRV-
xellensis Ser.^{mis} Archiducibus ALBERTO,

& ISABELLAE CLARAE EVGENIAE,

Belgarum Principibus à sacris

Oratorij, & Bibliotheca,

publicabat.

COLONIAE AGRIPPINAE,

Sumptibus Bernardi Gualtheri,

M. DC. XIX.

Pfal. 18. v. 5.

*In omnem terram exiuit sonus eorum, &
in fines orbis terra verba eorum.*

REVERENDIS. PRAESVLI,

D. ANTONIO
TRIOSTIO,

BRUGENSIVM EPISCOPO,
FLANDRIA EQVE CANCEL-
LARIO PERPETVO ET
hæreditario.

Vangelicæ tubæ sonū in om-
nem terram, & fines omnis
terræ exiturum, sacrae litteræ
prædicant. Ac nostrâ quidē
auorumque memoriâ, in regiones lō-
gissimè dissitas, & antea incognitas, Hi-
spanorū nauigationibus, Christi doctri-
na penetravit. Duæ nāque vno prope-
modum eodemque tēpore ex Hispania
nauigationes magnis animis susceptæ
fuerunt: quæ non modò Romanorū,
sed cæterarum quoq; omnium genti-
um rebus gestis meritò comparari, vel

EPISTOLA

fortassis anteponi posse videantur. Vnã *Ferdinandus* Castellæ Rex Catholicus, Occidentem versus, ad Orbem nouum & veteribus incognitum; alteram *Emanuel*, Lusitaniæ Rex, Orientem versus, in Indiam instituit.

Lusitani, vniuersâ Africâ circumnauigatâ, lustratisque regionibus, quæ Aequatori Tropiciq; subiacent, primi in Indiam, & ad extrema Sinarum Japonumque regna, Christi signa feliciter transuexerunt. Atque in Africam quidem cæteris iter aperuit *Ioannes*, eo nomine primus, Portugaliæ Rex, qui septâ Mauritaniam urbem opulētissimam, in ora Gaditani freti sitam expugnauit.

Huius Filius *Henricus*, Ordinis Equitū Christi Magister, primus Lusitanis longinquarem peregrinarumque navigationū auctor exstitit. Eiusdē itaq; auspicijs circa annum Christi 1420. ad montē vsque Leænam peruentum est; insula quoque Madera, & aliæ vasto in Oceano sunt detectæ.

Ioanne mortuo, *Alfonsus* Quintus, Odoardi Regis, qui Henrici frater fuerat, filius, in regno successit: quo regnante

Gui-

obij: an.
no 1460.

DEDICATORIA.

Guinea tota est lustrata.

Ioānes II. *Alfonsi* filius, sub annum Christi 1485. Cōgi regnū aperuit, & missa legatione honorificā, cū tribus familie *Dominicanę* sodalibus, ipsum Regē, eiusq; filium ad Christi sacra traduxit. Eiusdem auo *Astrolabiū* ad vsū nauticū cepit accōmodari, & promontoriū *Bonę Spei* exploratum est: quod illi nomē idem Rex indidit, quasi felicis aduentus augurio commotus, fore, vt illo superato, aditus in *Indiam* mox pateret. Anno itaque 1493. *Diazius* illud magno ausu primus superauit.

Ioannes moriēs, cum regni patrimonio gloriosam nauigationis explorandę Imperijq; propagādi curā *Emanueli* velut hereditariā reliquit. Is classē *Indicam* primus cū instruxisset, eidemq; *Vasum Gamam* cū imperio præfecisset, idē *Vascus* ex *Europæis* primus per *Oceanum* in *Indiā*, vsq; *Calecutum*, anno 1497. penetrauit. Eiusdem Regis auspicijs *Goa* totius *Indiæ* metropolis an. 1511. in potestātē est redacta, & *Christiana Religio* longē lateq; per *Orientem* propagata. Exstant de *Emanuelis* Regis

EPISTOLA

inuitissimi rebus, annorum sex & viginti spatio, domi forisque gestis Libri XII. Hieronymi Oforij, Siluensis in Algarbijs Episcopi, elegantissimo stilo cōscripti: vt de Ioāne Petro Maffeo, alijsq; rerum Indicarū scriptoribus nihil dicā.

Transeo in Occidentē: versus quem primus vastum Oceanū ingressus fuit *Christophorus Columbus*, Genuensis, qui oblatā varijs Regibus ac Principibus ad nouas terras quærendas operâ, sed ab omnibus (quod rem nimis difficilē, nec vllius fructus arbitrarētur) reiectâ, profectus tandem ad *Ferdinandū & Isabellam Castellæ Reges*, acceptâ ab ijsdem paucarum nauium classe, an. 1492. Hispaniolam, Cubam aliasque Orbis noui insulas detexit.

Obijt Hi-
spali anno
1506.

Ianuâ sic patefactâ, *Americus Vesputius*, Florentinus, anno 1497. idem iter versus Orbem nouū suscepit, tāta cum laude, vt terra ab ipso detecta *Americæ* nomē sit adepta: etsi *Columbina* potiūs, à primo inuentore Columbo, quarta illa Orbis vniuersi pars dicenda esse videatur.

Hinc cū inter Lusitanos in Orientē,
& Ca-

DEDICATORIA.

&Castellanos in Occidentem, pomeria suorum Regū proferre nitētes, orta esset contentio; ne alteri alteris essent impedimento, Orbis ille nouus, Alexādri VI. Pont. Max. auctoritate, in duas veluti partes est distributus: scriptis legib⁹ accōditionibus, vt quidquid institutā, ab Atlantici maris insulis, quæ Hesperides nuncupantur, nauigatione Orientem versus reperiretur, Lusitanorum esset, quidquid versus Occidētem, cederet Castellanis.

Subsecutus deinde *Ferdinandus Magellanus*, natione Lusitanus, cū ab Emanuele Rege suo, ob operam, quā illi nauarat, non rectē compēsātam, ad Carolū V. defecisset, eiusdē auspicijs anno 1520. Fretū Magellanicū, ab ipso primo lustratore sic dictum, traiecit, & vastissimo maris Pacifici tractu superato, in cōspectu ferè Moluccarum insularum prælio contra barbaros cæsus, socijs suis præter Asiæ, Africæq; littora in Hispaniam reuectis, causam dedit gloriandi (quod à nemine mortaliū antea tentatum fuerat) terræ globum ab se circumnauigatum ac circinatum fuisse.

EPISTOLA

Annis proximè insequētibus duo potentissima Orbis noui Imperia, Mexicanum *Ferdinandus Cortesius*, & Peruanum *Franciscus Pizarus*, eiusdem Caroli V. Cæsaris auspicijs subegerunt, & Christianam Religionem per vastissimas illas regiones, insulasque adiectas latissimè propagarunt. Ad eò quidem vt in sola India Occidentali à Castellanis detecta, sex hodie Archiepiscopatus, *Mexicanus* in Hispania Noua, *Dominicopolitanus* in Hispaniola insula, *Limensis* in regno Peruano, *Platensis* in regione Charcensi, *S. Fidei* in nouo regno Granatensi, & *Maniliensis* in Philippinis insulis, Episcopatus autem illis suffraganei opimeque dotati circiter quadraginta numerentur.

Taceo quā plurima illo in orbe Canonicoꝝ itemq; Patꝝ Soc. Iesu Collegia, Dominicanoꝝ, Franciscanoꝝ, Augustinianoꝝ, alioꝝq; religiosoroꝝ ordinum monasteria penè innumera-bilia: sileo Mexicanā & Limensem Academia, omnium disciplinarum cultu celeberrimas; prætereo Gymnasia per eosdē Soc. Iesu Patres in celebrioribus qui-

DEDICATORIA.

quibusq; opidis, Europeorū instar, in iuuentutis bonū, atq; adeo rei Christianæ incrementum, feliciter constituta.

De statu Indiæ Orientalis, Iaponiæ, Sinarum, aliorumq; regnorū Orientalium, quæ Christi doctrinam à Lusitanis hauserunt, nihil hic commemoro, suis id locis dicturus.

Vnum hoc porrò notandum iudico, singulari Dei prouidentiâ ac bonitate factum, vt Catholicam Religionē cum impij Nouatores Europæi suis sedibus pellere inciperent, Orbis noui incolæ, & alio sole calentes Antipodes eam benignè exciperent, auideq; amplecterentur. Eidem diuinæ benignitati debetur Abassinorum, Maronitarum, Assyriorum, Chaldæorum, Babyloniorū, Cophthorū, Rutenorū, aliarumq; nationū Orientaliū ad Ecclesię cōmunionē eo ferè tēpore felix reditus, quo Septētrionalis Europæ tractus (à quo pādetur omne malum) ab eadē turpiter defecit.

Hæc & alia consideranti mihi, libellos hosce quattuor, *De statu Religionis Christianæ per Orbem vniuersum*, pietas communi nostræ matri Ecclesiæ

*

5

debi-

EPIST. DEDICAT.

debita extorsit: quos, Belgicos inter Antistites, Tibi in primis, *R.^{me} Domine*; multis de causis dicēdos esse existimaui. Primū quia non solius tuæ dioecesis, aut Ecclesiæ Belgicæ, sed vniuersæ Reipublicæ Christianæ (vt generosam tuam indolē decet) curam animo agitas, vtq; perniciosi hostium conatus elidantur, quā maximē contendis. Agnouit hanc tuam virtutem Ser.^{mus} Archidux *Albertus*, Princeps noster verē optimus, cū Te nondū annis fortasse, sed modestia ac prudentia maturum, in familiam suam adsciuit; Episcopū postea bono iudicio nominauit; & anno superiore Legatum ad Ser.^{um} Henricum Lotharingæ Ducem honorificē misit. Alias tuas laudes taceo, ne palpare videar, & opto, vt maiorē virtutibus tuis campum Deus cōcedat, tuo & publico bono. Bruxellis, pridie Nonas Ianuarias anni *C. D. C. XIX.* ineuntis, quem salutare precor ac voueo.

Rev.^{me} D. V.

Studiosissimus

A V B. M I R. A E V S.
I N.

I N D E X

L I B R O R V M
E T C A P I T V M.

L I B E R I.

- Cap. I. *E Europa & Italia statu praesenti.*
- Cap. II. *Pontificia ditionis status.*
- Cap. III. *Regni Neapolitani & Ecclesiarum in eo Cathedralium*
- Cap. IV. *Collegia Soc. Iesu in Italia. (status.*
- Cap. V. *De regno Sicilia.*
- Cap. VI. *De regno Sardinia.*
- Cap. VII. *De Ducatu Mediolanensi.*
- Cap. VIII. *Etruria gubernatio Ecclesiastica & Politica.*
- Cap. IX. *De Ducatibus Mantua, Mutina, Urbini & Parma.*
- Cap. X. *Respublica libera Veneta, Genuensis, Lucensis, & Ragusina.*
- Cap. XI. *Ecclesiastica apud Venetos gubernatio.*
- Cap. XII. *De Candia insula. (natio.*
- Cap. XIII. *De Republica Genuensi.*
- Cap.

INDEX LIBRORVM

- Cap. XIV. De regno Corsica.
 Cap. XV. De Melita insula.
 Cap. XVI. Hispaniarum status.
 Cap. XVII. Series Episcopatum Hispania v-
 nuerſa.
 Cap. XVIII. De ordinum militarium apud Hi-
 spanos occasione & ſucceſſu.
 Cap. XIX. Collegia Soc. Ieſu in Hispania.
 Cap. XX. De Balearibus inſulis, in mari Me-
 diterraneo.
 Cap. XXI. Canaria, Heſperides, & Azores
 inſule, in Oceano.
 Cap. XXII. Regni Galliarum ſtatus.
 Cap. XXIII. Catalogus Episcopatum regni
 Gallia.
 Cap. XXIV. De Religioſis in Gallia Ordinibus,
 itemque militariſus.
 Cap. XXV. Collegia Soc. Ieſu in Gallia.
 Cap. XXVI. De Comitatu Auenionenſi.
 Cap. XXVII. De Sabaudia Ducatu, & Pedemōtū
 Principatu.
 Cap. XXVIII. De Lotharingia Ducatu.
 Cap. XXIX. De Principatu Arauſionenſi.
 Cap. XXX. De Belgicarum Prouinciā ſtatu.
 Cap. XXXI. Belgij, ſeu Germania Inferioris E-
 Cap. XXXII. De Burgūdia Comitatu. (epiſcopat⁹.
 Cap. XXXIII. Germania Episcopatus.
 Cap. XXXIV. Religionis in Germania ſtatus.
 Cap. XXXV. Soc. Ieſu Collegia in Germania.
 Cap. XXXVI. De Republica ac ſœdere XIII. Ci-
 uitatum Helueticarum.
 Cap. XXXVII. De Municipijs, Praefecturis, & ſocijs
 Cap. XXXVIII. De vrbe Geneuenſi. (Helueticorum.
 Cap. XXXIX. De Ducatu Pomerania. Cap.

ET CAPITVM.

- Cap. XL. De regno Bohemia.
Cap. XLI. De Silesia & Morauia.
Cap. XLII. De regno Hungaria. Dalmatia,
Croatia & Slauonia.
Cap. XLIII. De Transiluania Principatu.
Cap. XLIV. De Austria alijsq; Prouincijs vici-
nis ad gentem Austriacam spe-
ctantibus, vt Tirolensi Comita-
tu, Stiria. & Carinthia.
Cap. XLV. De Bauaria Ducatu.
Cap. XLVI. De regno Polonia.
Cap. XLVII. De Ruthenis seu Ruffis.
Cap. XLVIII. Collegia Soc. Iesu in Polonia.
Cap. XLIX. De Prussia.
Cap. L. De Anglia.
Cap. LI. De Scotia.
Cap. LII. De Hibernia.
Cap. LIII. De regno Dania.
Cap. LIV. De regno Noruegia.
Cap. LV. De regno Suecia.
Cap. LVI. De Moscua.
Cap. LVII. De Gracia & Patriarchatus Con-
stantinopolitani statu. (Aegaei.
Cap. LVIII. De Cypro, Chio, alijsq; insulis maris

LIBER II.

- Cap. I. **D**E Asia statu in communi.
Cap. II. De Iacobitis.
Cap. III. De Maronitis.
Cap. IV. De Nestorianis.
Cap. V. De natione Chaldaeorũ qui haectenus
vocati sunt Nestoriani deq; eorũ
Patriarcha in Babylone residete.
Cap.

INDEX LIBRORVM

- Cap. VI. De conciliatione fidei Chaldaorum cum fide S. Romana Ecclesia, de-
quę obedientia Paulo V. Papa
præstita per Eliam Patriarcham
- Cap. VII. De Armenijs. (Babylonis.)
- Cap. VIII. De Franc. Armenis.
- Cap. IX. De Melchitis, seu Græcis schisma-
ticis.
- Cap. X. De Georgianis.
- Cap. XI. De Tartaris.
- Cap. XII. De Turcis.
- Cap. XIII. De Persis.
- Cap. XIV. De Iudæis.
- Cap. XV. De India Orientalis statu.
- Cap. XVI. Qui Nayres, Brachmanes, & Io-
gues dicantur apud Indos.
- Cap. XVII. Malabarica regna, & alia vicina
prouincia.
- Cap. XVIII. De Ceilani insula statu.
- Cap. XIX. De Christianis S. Thome in India
Orientali.
- Cap. XX. De Malaca, India emporio celebra-
rimo.
- Cap. XXI. Collegia Soc. Iesu in India Orien-
tali.
- Cap. XXII. Armusie regnum.
- Cap. XXIII. De Mogorensi Imperio.
- Cap. XXIV. Maldina insula.
- Cap. XXV. De Molucis insulis.
- Cap. XXVI. De Macazaria regno.
- Cap. XXVII. Sinensis regni status.
- Cap. XXVIII. De Cauchinchina regno apud Si-
(nas.)
- Cap. XXIX. De Iaponia regnis. Cap.

ET CAPITVM.

- Cap. XXX. Collegia Soc. Iesu in Iaponia.
Cap. XXXI. De Philippinis insulis.

LIBER III.

- Cap. I. **D**E Africa statu in genere.
Cap. II. **D**E Africa status, qua Italiani respicit.
Cap. III. Africa littora extima, ad Oceanum sita.
Cap. IV. De Aegypti statu, & Cophititū in ea.
Cap. V. Aethiopia, siue Abasini imperij
Cap. VI. Regnum Congi. (status ac religio.
Cap. VII. De Guinea, & insula S. Thome.
Cap. VIII. De Socotora insula statu.

LIBER IV.

- Cap. I. **D**E Orbis Noui statu in genere.
Cap. II. **D**E India Occidentalis, seu orbis Noui inuentione.
Cap. III. De Barlouentanis insulis, Cuba, Hispaniola, Portu diuite, & Iamaica.
Cap. IV. Ecclesiastica & Politica Orbis Noui gubernatio.
Cap. V. De regno Mexicano, seu Noua Hispania.
Cap. VI. De Peruanoregno. (spania.
Cap. VII. De Nouo regno Granatensi.
Cap. VIII. De Chilensi Prouincia.
Cap. IX. Orbis Noui Gymnasia, & familia religiosa.
Cap. X. Collegia Soc. Iesu in India Occidentali seu Orbe Nouo.
Cap. XI. Brasilia conditio & status.
Cap. XII. Collegia Soc. Iesu in Brasilia.

APPRO-

APPROBATIO.

D*Escriptio Religionis Christiana, auctore Miræo, nihil continet fidei Catholicae aut morum honestati repugnans; dignam itaque prælo censeo. Scriptum Colonia Agrippina die XXVII. Febr. M. DC. XIX.*

Henr. Francken Sierstorffius
SS. Th. D. Gymn. Laurentiani
Regens, librorum Censor.

DE STATV
 RELIGIONIS
 CHRISTIANÆ
 PER EVROPAM,
 LIBER I.

DE EVROPAE ET ITALIAE
statu presenti.

CAPVT I.

Vropa Asiam, Africam &
 Orbem Nouum non qui-
 dem magnitudine, (sunt e-
 nim hæ regiones longè am-
 pliores) sed Religione
 Christiana, Regnorum po-
 tentia, incolarum virtute,
 ac moribus, vrbium frequentia, rerum om-
 nium abundantia, cœli soli que temperie,
 multis partibus superat.

A

Inter

Inter Europæ regiones omnium nobilissima est Italia, olim Imperatorum, nunc orbis vniuersi Pontificum sedes.

Olim Romanis paruit vniuersa, nunc in varias dynastias est discerpta. Inter eos, sub quorum ditione nostro est æuo, principem locum obtinet, *Pontifex Romanus*, *Rex Neapolitanus*, *Princeps Pedemontanus*, *Duces Mediolanensis, Etruscus, Mātuanus, Mutinensis, & Parmensis*, *Respublicæ item liberæ, Veneta, Genuensis, & Lucensis.*

Inter omnes Italiæ dynastias potentissimus est *Rex Catholicus*, qui præter Ducatum Mediolanensem, possidet Regnum Neapolitanum, Siciliam insuper ac Sardiniam, insulas regio pariter titulo nobiles ac potentes; magno haud dubiè vniuersæ Italiæ bono, quæ altam illam pacem, qua fruitur tot inter Principum factiones, Regi in primis Catholico debet.

Ceterùm Christi nomen, mox inde ab eiusdem passione Tiberio Cæsari (eo enim regnante Crucis supplicio effectus est) in Italiâ innotuisse, Tertullianus Apologetico aduersus gentes testatur: *Tiberius, inquit, cuius tempore nomen Christianum in seculum introiit, annunciatum sibi ex Syria Palæstina, quæ illic veritatem ipsius diuinitatis reuelauerat, detulit ad Senatum cum prerogatiua suffragij sui. Senatus quia non in se probauerat, re-*
spondit.

spuit. *Casar in sententia mansit, comminatus periculum accusatoribus Christianorum. Consulite commentarios vestros, illic reperietis primum Neronem in hanc sectam, tum maxime Romæ orientem; Casariano gladio ferocisse. Sed tali decore damnationis nostræ etiam gloriamur. Qui enim sit illum, intelligere potest; non nisi aliquod bonum grande à Nerone damnatum.*

Itaque Tiberius Imp. de Christo, pro Deo ab omnibus habendo, primus ad Senatum retulit: & talis etiam Romæ mox habitus est, vel inuito Senatu.

Porrò ex illo damnatorum Romæ à Nerone numero fuit *Sanctus Petrus*. Apostolorum princeps: vt *Lactantius*, *Epiphanius*, *Hieronymus*, & alij narrant.

CAPVT II.

PONTIFICIAE DITIONIS
status.

Roma terrarum domina, vrbium regina, orbis compendium (vt eam Polemon Sophista apud Athenæum, ac Galenum appellat) pro dignitate laudari non potest. Quare quod de Carthagine C. Crispus ait, filere de ea præstat, quàm pauca dicere. Arx enim est omnium gentium, theatrum ingeniorum, domicilium virtutis, imperij, dignitatis, ac fortunæ; patria legum, omniumque hominum, & quod olim Athenæ Atticæ, disciplinarum fons, sacerdotij ac iustitiæ, Religionis denique caput ac norma est: fremant licet omnes Heretici, qui *Vrbem æternam* extinctam funditus, vt veritatis sedem, cupere.

Romanam porrò Ecclesiam à Petro & Paulo, Apostolorum principibus fundatam Irenæus, libro tertio aduersus Hæreses capite 3 disertè prædicat. Cui illud Tertuliani, lib. 4. contra Marcionem consonat: *Romanis Euangelium & Petrus & Paulus sanguine quoque suo signatum reliquerunt.* Scio non deesse ex Nouatoribus, qui Pe-
trum

trum Romæ fuisse negent: sed præter Ire-
næum, & Tertullianum, illis oppono La-
ctantium, hominem Africanum, & Pruden-
tium, Hispanici generis virum militarem:
quos corrumpere Pontifices illius ætatis,
valde ab ijs remoti, minimè potuerunt.
Prior ex ijs Constantino Magno carus ac-
ceptusque fuit: posterior Theodosio impe-
rante floruit, & Petri martyrium versibus
descripsit.

Oppono item Dorotheum Tyrensem
Episcopum, Petrum Alexandrinum, Maxi-
mum Taurinensem, & alios, quos recen-
sere non est huius instituti. Gratianus
certè, Valentinianus & Theodosius Cæ-
sares, Petrum Romæ fuisse publica lege
testantur, ad populum Constantinopo-
litanum missi. Sic enim aiunt: *Cunctos*
populos, quos Clementia nostra regit Im-
perium, sub tali volumus Religione versari,
quam D. Petrum Apostolum tradidisse Roma-
nis Religio vsque adhuc insinuata declarat,
& Petrum Alexandrinum Episcopum, virum
Apostolica sanctitatis. In eandem quoque
sententiam Hieronymus, in Fidei suæ ex-
positione ad Damasum, Petri, inquit, & Fi-
dem & sedem tenes.

*C. de sum-
ma Trin.
& fide
Cathol.*

Ceterum vt omnium orbis Christia-
ni Ecclesiarum caput est Romana, sic o-
mnium

Romani Pontifex. **mnium Patriarcharum atque Episcoporum Princeps est Romanus Pontifex:** de cuius auctoritate plura qui volet, Theologos ac Canonistas consulat. Pontifici Maximo in Ecclesia Romana proximi sunt hodie *Cardinales.* **Cardinales:** qui vnde dicti, & quando cœperint, docet abundè Ouphrius Panuinius libr. de Cardinalium origine, Episcopatibus ac Titulis. Inter Cardinales sex hodie sunt Cardinales Episcopi, *Ostiensis, Portuenfis, Sabinus, Prænestinus, Tusculanus & Albanus.* Ex his Ostiensis habet vsum Pallij, & Romanum Pontificem consecrare solet.

Pontifex, vt Princeps, multas hodie prouincias, atque vrbes, illustres iure optimo maximo, hoc est, supremo possidet; vt ex subiecta syllabo clariùs patebit.

SEDES EPISCOPALES
Cardinalium S. Romanæ
Ecclesiæ.

Ostiensis.	<i>Ostia.</i>
Portuenfis.	<i>Porto.</i>
Sabinensis.	<i>Sau. na.</i>
Prænestina.	<i>Palestrina, Ducatus gentis Columnæ.</i>
Tusculana.	<i>Frascati.</i>
Albanensis.	<i>Alba.</i>
	EPI-

EPISCOPATVS ALII
Prouinciæ Romanæ.

{ Sutrinus.	<i>Sutri.</i>
{ Nepesinus.	<i>Nepi.</i>
{ Ciuitatis Castellanae in Tuscia. Ciuità Ca- stellana.	
{ Hortanus.	<i>Horti.</i>
{ Viterbiensis, per Coelestinum III. an. 1190. <i>Viterbo.</i>	
{ Tuscanensis.	<i>Tuscanella.</i>
Balneoregiensis. <i>Bagnarea</i> , patria S. Bona- uenturæ.	
Vrbeuetanus.	<i>Oruieto.</i>
Perusinus.	<i>Perugia. Academia.</i>
Tifernatensis, seu Ciuitatis Castellì, in Um- bria.	<i>Città di Castello.</i>
Ciuitatis Plebis.	<i>Ciuità di Plebe.</i>
Castrensìs. <i>Castro</i> , Ducatus gentis Farne- siæ.	
Aretinus.	<i>Arezzo.</i>
Spoletinus.	<i>Spoletto.</i>
Interamnensis.	<i>Terni.</i>
Narniensis.	<i>Narny.</i>
Amerinus.	<i>Amelia.</i>
Tudertinus.	<i>Todi.</i>
Reatinus.	<i>Rieti.</i>
Fulginas.	<i>Foligno.</i>
Arsiensis.	<i>Arsi</i> , patria S. Francisçi.
A 4	<i>Tibur-</i>

8 DE STATV RELIG. CHRIST.

Tiburtinus prope Urbem.	Tiuoli.
Anagninus.	Anagna.
Verulanus.	Verulo.
§ Tarracinus.	Terracina.
§ Setinus.	Sezza.
Signinus. <i>Segni</i> , Ducatus gentis Forzæ.	
Alatrinus.	Alatro.
Ferentinus.	Fiorentino.
§ Anconitanus.	Ancona.
§ Humanensis, seu Numanensis.	Humana.
§ Lauretanus per Sixtum V. institutus.	
<i>Loreto.</i>	
§ Recinetensis.	Ricanati.
Asculanus, siue Esculanus.	Ascoli.
Æsinus.	Iesi.
Auximanus.	Osimo.
Fanensis.	Fano.
Camerinensis, siue Camers.	Camerino.
Lucensis, habet ius Pallij. <i>Luca</i> , Respublica libera,	

RAVENNENSIS ARCHIEPIS.

Rauenna. Huic sunt suffraganei
Episcopi.

Hadriensis, in opido Rodigio residens. <i>Adri.</i>	
Comaclensis.	Comachio.
Faentinus.	Faenza.
Britinoriensis anno 1358. <i>Brentinore</i> , gentis Picæ.	Foro-

Foro-Liuiensis. *Forli*, patria Hier. Mercurialis Medici.

Cæsenas. *Cesena*.

Sarfenensis. *Sarsina*, patria Plauti, spectat ad gentem Picam aut Aldobrandinam.

Ariminensis. *Rimini*.

Foro-Corueliensis seu Imolensis. *Imola*.

Ceruiensis seu Ficodensis. *Cervia*.

Fanestriensis. *Fanestria*.

Ferrariensis anno 656. per Vitalianum Papam. *Ferrara*, Ducatus S. R. E. & Academia.

BONONIENSIS ARCHIEP. PER
Gregorium XIII. anno 1583. institutus.
Bologna, Academia.

Parmensis. *Parma*, Ducatus gentis Farnesiae & Academia.

Placentinus. *Piacenza*, Ducatus gentis eiusdem.

Rhegiensis. *Reggio*, Ducatus gentis Estensis.

Mutinenfis. *Modena*, Ducatus gentis eiusdem.

Cremenfis. *Crema*, in ditione Venetorum.
Burgi S. Domnini, in ditione Ducis Parmensis, per Clementem VIII. *Borgo di S. Donnino*.

FIRMANVS ARCHIEP. PER
Sixtum V. *Fermo*.

Maceratensis. *Macerata, Academia.*

Tolentinus. *Tolentino.*

S. Seuerini, olim Septempede. *San Seuerino,*
Comitatus gentis Sanseuerinæ.

Montis Alti, per Sixtum V. *Montalto.*

Ripanus, in Piceno. *Ripa.*

De Beneuento, & Comitatu Auenionensi,
ad dationem Pontificiam pariter spectantibus, infra agemus.

CAPVT III.

REGNI NEAPOLITANI, ET ECCLESiarum in eo Cathedralium
status.

Regnum Neapolitanum, ab vrbe primaria sic nuncupatū, alio nomine Regnum Siciliae cis Pharus dicitur; ad differentiam Siciliae insulae, ultra Pharus sitae. Quo fit, vt Rex hodie Catholicus, qui Neapolitanis & Siculis dominatur, vtriusque Siciliae, cis & ultra Pharus, Rex vocetur.

Regnum istud, post Romani Imperij declinationem, primū Gothi ac Longobardi, postea Graeci ac Saraceni tenuerunt, vsque ad Normannorum in Italiam aduentum. Normannis Franci, ac demum Hispani, atq; Austriaci successerunt: vt fusè docent

cent Neapolitanarum rerum scriptores.

Episcopalium Ecclesiarum hoc in regno ingens est numerus: vt ex Catalogo subiuncto patebit.

NEAPOLITANVS ARCHIEP-

piscopus per Gregorium I. Papam institutus. *Napoli*, Academia. Huic

suffragantur Episcopi,

Puteolanus. *Pozzuolo.*

Nolanus, per Gregorium I. *Nola.*

Acerranus, *Cerra*, Comitatus gentis Cardonæ.

Isclanus siue *AEnariensis.* *Ischia*, insula.

**Auerfanus*, exemptus à iurisdictione Archiepiscopali. *Aversa*, Comitatus gentis Belpratanæ.

Cum *Auerfano* vniti sunt Episcopatus *Cumanus* & *Attellanus.* *Cuma*, Comitatus gentis *Constanzæ.* *Atella*, Marchionatus gentis olim *Leyuæ.*

CAPVANVS ARCHIEP. PER

Ioannem XIII. anno 968. *Capoa.*

Theanensis. *Teano*, Comitatus.

Caluësis. *Calui*, Comitatus gētis olim *Griffæ.*

Casertanus per Alexandrum IV. *Caserta*, Principatus gentis *Aquauiuæ.*

Calatinus. *Gaiazzo*, Comitatus gentis *Rosfæ* aut *Sanscuerinæ.*

Cale-

Calenensis. *Carinola*, Comitatus gentis Car-
rafæ.

AEfreniensis. *Sergna*, patria Cælestini Pa-
pæ V.

Suessanus. *Sessa*, Ducatus gentis Cardonæ &
Cordubæ.

Venafranus. *Venafro*, Marchionatus gentis
Spinolæ

* Casinensis per Ioannem XXII. anno 1323.
Monte Cassino & S. Germano.

Aquinas. *Aquino*, Comitatus gentis Aua-
læ.

Fundanus *Fondi*, Ducatus gentis Columnæ.

Caietanus, per Gregorium IV. *Gaieta*.

Soranus. *Sora*, patria Cæsaris Baronij, &
Ducatus gentis Boncompagnæ.

SALERNITANVS ARCHIEP.

circa annum 1056. *Salerno*, Academia, &
Principatus gentis Grimaldæ.

Caputaquensis. *Capaccio*, Comitatus gentis
Villamarinæ.

Policastrensis. *Pulicastro*, Comitatus gentis
Carrafæ.

Sarnensis. *Sarno*, Comitatus gentis Tutte-
uillæ.

Acernensis. *Acerno*, spectat ad Marchionem
Cornæ.

Mariscensis. *Marsico*, Comitatus gentis S.
Seuerinæ.

Campanienſis cum Satrianenſi vnitus. *Cam-*
pagna, Marchionatus gentis Grimaldæ.
 Nucerinus. *Nocera d. li Pagani*, Ducatus gé-
 tis Carrafæ.

Nuſcenſis. *Nuſco*, Comitatus gentis Zurlæ.
 * Cauenſis. *Caua*.

AMALPHITANVS ARCHIEP.

Amalfi, Ducatus gentis Carac-
 ciolæ.

Capritanus.	<i>Capri</i> , inſula
Scalenſis.	<i>Scala</i> .
Rauellenſis.	<i>Rauello</i> .
Minorenſis.	<i>Minori</i> .
Litterenſis ſeu Litteranenſis.	<i>Lettre</i> .

SVRRENTINVS ARCHIEPIS.

anno 913. *Sorrento*.

Vici-Aqueniſis. *Vico*, Marchionatus gentis
 Capuæ.

Maſſenſis ſeu Lubrenſis. *Maſſa*, Principatus
 gentis Cybo Malafpina.

Stabienniſis ſeu Caſtelli maris. *Caſtell' à mare*
di Stabia.

COMPSANVS ARCHIEPISC.

Conza, Comitatus gentis Ge-
 ſualdæ.

Muranus. *Muro*, Comitatus gentis Vrſi-
 næ.

Satria-

14 DE STATV RELIG. CHRIST.

Satrianensis cum Campaniensi vnitus. *Satriano Cagiano.*

Alcedoniensis seu Laquedoniensis. *Lacedogna.*

S. Angeli de Lombardis. *S. Angelo di Lombardi, Comitatus.*

Bisacienfis. *Bisaccia.*

Montis Viridis cum Casinenfi vnitus. *Monte Verde.*

ACHERVNTINVS ARCHIEP.
& Materanus Episc. vniti per Alexandrum
II. *Cerenza, Ducatus gentis Spinellæ.*
Matera, Comitatus gentis S.
Seuerinæ.

Venusinus. *Venosa, Principatus gentis Gessualdæ.*

Tricaricensis. *Tricarico, Comitatus gentis Sanfeuerinæ.*

Potentinus. *Potenza, Comitatus gentis olim Lannoyæ nunc Gueuaræ.*

Grauinensis. *Grauina, Ducatus gentis Vrsinæ & Academia.*

Turciensis siue Anglonensis. *Anglona.*

Montis Pclusij seu Pilosi. *Monte Peloso, Comitatus.*

** **
**

TA-

TARENTINVS ARCHIE-
piscopus. *Taranto.*Motulensis. *Motula*, Comitatus gentis Seripannæ.Castellanetësis. *Castellaneta*, Marchionatus gentis Caracciolæ.Vriensis seu Oritanus. *Oria*, Marchionatus gentis Bonifaciæ Imperialis.BRVNDISINVS ARCHIEP. ET
Ocrensis Episcopus vnti.
*Brindisi.*Hostunensis. *Hostuni.**Nerotinensis seu Nardonensis. *Nardo*, Ducatus gentis Aquaiunæ.Monopolitanus. *Monopoli*, Marchionatus.HYDRVNTINVS ARCHIE-
piscopus. *Otranto.*Aletinus. *Lecce*, Comitatus gentis Capuæ.Leucensis & Alexanensis. *Capo di Leuca.*Castrensis in opido Poiardi residens. *Castro*, Comitatus gentis Gattinariæ.Gallipolitanus. *Gallipoli.*Vgentinus. *Vgento*, Comitatus gentis Pandonæ.

BARENSIS ARCHIEPISCOPVS

& Canusinus Episcopus vniti. *Bari,*
Canosa, Comitatus gentis
Canossæ.

Bitontinus. *Bitonto*, Marchionatus gentis
Aquaiuiæ.

Iuuenacensis. *Giouenazzo*, Comitatus gen-
tis Gonzagæ.

Rubensis. *Ruvo*, Comitatus gentis Carra-
fæ.

Conuersanus. *Conuersano*, Comitatus gen-
tis Aquaiuiæ.

Mineruinus. *Moneriuino*.

Polignianensis. *Pulignano*, Marchionatus.

Lauellinensis. *Laiello*, Marchionatus gētis
Tufæ.

Bitectensis. *Bitetto*, gentis Carrafæ.

Catharensis in Dalmatia. *Catheri*, ditionis
Venetæ.

* Melphitensis, exemptus per Paulum V.
Papam. *Molfetta*, Principatus gentis
Gonzagæ.

TRANENSIS ARCHIEPISCO-
pus & Salpensis Episcopus vniti.

Tranni. Salpe.

Vigiliarum. *Bisglia*.

Andriensis. *Andri*, Ducatus gentis Carrafæ
à Stadera.

MAN-

MANFREDONIENSIS ARCHIEP.

& Montis Gargani Archiepiscopus v-
niti per Alexandrum III. *Manfredonia, Citta di S. Angelo, Marchionatus olim Castrionæ, nunc Grimaldæ gentis.*

Vestanus.

Vesti.

Melphiensis. *Melphi*, Principatus gentis
Doriæ.

Rapollensis.

Rappollo.

THEATINVS ARCHIEP. ET

Comes per Clementem VII.

anno 1526. *Ciuita di Chieti.*

Ortoniensis & Camplensis seu Complensis.
Ortona, Comitatus gentis Cantelmæ.

*Pinnensis. *Citta di Penna*, Ducatus gentis Farnesiæ.

Adriensis seu Hadriensis. *Atri*, Ducatus gentis Aquaiuæ.

*Valuensis.

Valua.

*Sulmonensis. *Sulmona*, Patria Ouidij, & Principatus gentis olim Lannoæ, nunc Burgesiæ.

*Aquilanus. *Aquila*, gentis Farnesiæ.

*Marficus.

Marfi.

*Aprutinus seu Theramensis Episc. & Princeps, Comes Bisegniæ.

Teramo.

B

Ca-

Caliensis.

Ciuita di Cali.

LANCIANENSIS ARCHIEP.

per Pium IV. *Lanciano*, nullum habet
Episcopum suffraganeum.* Triuentinus, exemptus. *Triuento*, Comitatus gentis *Afflictæ*.

RHEGIENSIS ARCHIEP. IN

Calabria. Reggio, Comitatus gentis
Cardonæ.*Catacensis. Catanzaro*, Marchionatus gentis
Ruffæ.*Crotoniensis. Crotone*, Marchionatus gentis
Columnæ.*Tropiensis.**Tropea.**Oppidensis. Oppedo*, Comitatus gentis *Carac-*
ciolæ.*Bouensis.**Boue.**Neocastrensis. Nicastro*, Comitatus gentis
Constanzæ.*Nicoterenfis. Nicotera*, Comitatus gentis
Ruffæ.*Hieraciensis seu Locrëfis. Gieraci*, Marchio-
natus gentis *Aragonæ*.*Scyllacefis. Squillaci*, patria *Calliodori*, &
Principatus gentis *Borgiæ*.* *Miletëfis* anno 1195. per *Gregorium VII.*
Papam. Mileto, Comitatus gentis *S. Seue-*
rinæ.

CON-

CONSENTINVS ARCHIEPIS.

& Montis alti Episcopus. *Cojenfa*, &

Monte alto, Ducatus gentis

Moncadae.

Marturanensis. *Martorano*, Comitatus gentis
olim Aquinae.Marcensis, vulgò S. Marci. *S. Marco*, Ducatus
gentis San Seuerinae, aut Marchionatus
gentis Cauanigliæ.Befidienfis. *Bisignano*, Principatus gentis S.
Seuerinae.Cassanensis. *Cassano*, Comitatus gentis S.
Seuerinae, aut Marchionatus gentis Ca-
ftaldæ.

ROSSANENSIS ARCHIEPISC.

Rossano, Principatus gentis Iudici.

Nullum habet Episcopum suffraganeum.

SEVERENAE, VVLGO S. SE-

uerinae Archiepiscopus. *San Seuerina*,

Marchionatus aut Comitatus

gentis Carraffæ à

Spina.

Vmbriaticensis.

Vmbriato.Belcaftrenfis. *Belcaftro*, patria S. Thomæ A-
quinatis, & Comitatus gētis San Seueri-
nae.

Infulanus.

Ifola.

B 2

Ceren-

Gerentinus & Chariatensis vniti. *Cariati*,
Principatus gentis Spinellæ.
Strongilensis. *Strongoli*.

BENEVENTANVS ARCHIEP.
Beneuento, ditionis Pontificiæ.

Afculanus. *Afcoli*, Principatus olim gentis
Leyuæ.

Telelinus, in opido Ceneto residens. *Te-
lese*.

S. Agathæ. *S. Agatha delli Goti*, Ducatus gé-
tis Cosciæ.

Aliphanus. *Alife*.

Montis Marani. *Monte Marano*.

{ Auellinensis. *Auellino*, Principatus gentis
Caracciolæ.

{ Frequentinus. *Fergiente*, gentis Gesual-
dæ.

Vicanus. *Vico della Baronia*, gentis Carac-
ciolæ Rossæ.

Arianensis. *Ariano*, Ducatus gentis Gonza-
gæ.

Boianensis. *Boiano*, Ducatus gentis olim
Lanoïæ, nunc Caracciolæ Rossæ.

Bouinensis. *Bouino*, Ducatus gentis Gue-
uarræ.

Vulturariensis & Montis Coruini. *Vultura-
ra & Monte Coruino*.

Larinensis. *Larino*.

Ter-

Termulensis. *Termoli*, Ducatus gentis Capuæ.

S. Seueri. *San Severo*, Principatus gentis Sangræ.

Troianus. *Troia*, Ducatus.

Guardiensis Alferiæ. *Guardia Alfana*.

In regno itaque Neapolitano, præter Beneuentanum (quod est opidum ditionis Pontificiæ) sunt Archiepiscopatus XIX. nimirum Neapolitanus, Capuanus, Salernitanus, Amalphitanus, Surrentinus, Complanus, Acheruntinus, Tarentinus, Brundisius, Hydruntinus, Barenfis, Tranenfis, Manfredoniensis, Theatinus, Lancianensis, Rhegiensis, Consentinus, Rossanensis, & Seuerinensis.

CAPVT IV.

COLLEGIA SOCIETATIS IESV
in Italia.

PRæter Siciliae & Sardiniae Prouincias, habet insuper Societas in Italiae continente Prouincias quatuor, Romanam, Neapolitanam, Mediolanensem & Venetam.

PROVINCIA ROMANA.

	(Domus Professa.)
	(Colleg. Romanum.)
	(Domus Probationis.)
	(Colleg. Pœnitentiariæ.)
Romæ	{	Colleg. Germanicum.	Roma
	{	Colleg. Anglicanum.	
	{	Seminarium Roman.	
	{	Colleg. Maronitarum.	
	{	Colleg. Scotorum.	
Residentia		Tusculana.	Frascati.
Collegium		Tiburinum.	Tiuoli.
Colligium		Lauretanum.	Loreto.
Collegium		Perusinum.	Perugia.
Collegium		Florentinum.	Florenza.
Collegium		Senense.	Sienna.
Collegium		Maceratense.	Macerata.
Collegium		Recinense.	Ricanati.
Collegium		Setinum.	Sezza.
Collegium		Anconitanum.	Ancona.
Collegium		Montis Sancti.	Monte Santo.
Colleg.		Montis Politiani.	Monte Pulciano.
Collegium		Firmanum.	Fermo.
Colleg.		Tifernaten.	Città di Castello.
Collegium		Asculanum.	Ascoli.
Collegium		Soranum.	Sora.

Sunt in hac Prouincia Socij 747.

PROVINCIA NEAPOLITANA.

Neapoli	{ Domus Professa. Colleg. Neapolit. Dom. Probationis. Dom. Professa noua }	} Napoli.
---------	---	-----------

Collegium Catacense.	Catanzaro.
Collegium Nolanum.	Nola.
Collegium Aletinum.	Lecce.
Collegium Bariense.	F. vi.
Collegium Salernitanum.	Salerno.
Collegium Cosentinum.	Consenza.
Collegium Barolitanum.	Barletta.
Collegium Teatinum.	Chieti.
Collegium Aquilanum.	Aquila.
Collegium Beneuentanum.	Beneuento.
Dom. Probationis Adriensis.	Atri.
Collegium Bouinense.	Bouino.
Collegium Tropeense.	Tropia.
Collegium Massense.	Massa.
Collegium Stabiense.	Castell' à mare.
Collegium Capuanum.	Capua.
Collegium Molfettanum.	Molfetta.
Residentia Monopolitana.	Monopoli.
Residentia Tarentina.	Taranto.
Residentia Paulæ.	Paula.

Sunt in hac Prouincia Socij 594.

PROVINCIA MEDIOLANENSIS.

Mediolani	{ Domus Professa. Col. Breidanum. }	Milano.
Genuæ	{ Domus Professa. Colleg. Genuense. Dom. Probationis. }	Genoua.
Collegium Taurinense.		Turino.
Collegium Comense.		Como.
Collegium Vercellense.		Vercelli.
Collegium Montis regalis.		Mondeui.
Collegium Cremonense.		Cremona.
Dom. Probationis Aronensis.		Arona.
Collegium Bastiense.		Bastia.
Collegium Niciense.		Nizza.
Collegium Alexandrinum.		Alessandria.
Residentia Papiensis.		Pauia.

Sunt in hac Prouincia Socij 4II.

PROVINCIA VENETA.

Domus Professa Veneta.*	Venetia.
Collegium Patauinum.*	Padoua.
Collegium Ferrariense.	Ferrara.
Collegium Bononiense.	Bologna.
Collegium Brixienne.*	Brescia.
Collegium Foroliuiense.	Forli.
Collegium Mutinense.	Modena.
	Parmae.

Parma	} Colleg. Parmense. } } Colleg. Nobilium. }	Parma.
Collegium Placentinum.		Piacenza.
Collegium Veronense.*		Verona.
Collegium Mantuanum.		Mantoua.
Dom. Prob. Nouellarix.		Nouellara.
Domus Probat. Imolæ inchoata.		Imola.
Collegium Mirandulanum.		Mirandola.
Collegium Regiense.		Reggio.
Collegium Faentinum.		Faenza.
Collegium Castilionense.		Castiglione.
Residentia Cretenfis.*		Candia.
Residentia Vicentina.*		Vicenza.
Domus Probationis Buxetana.		Buffeto.

Sunt in hac Prouincia Socij 373.

CAPVT V.

DE REGNO SICILIAE.

Sicilia, omnium insularum maris Mediterranei maxima, titulo regio nobilis, paret Regi Catholico. Sunt in eâ vrbes Archiepiscopales tres, Panormum, Messina, & Mons Regalis.

PANORMITANO ARCHIEPIS.
parent Episcopi tres.

Mazariensis.	Mazara.
Agrigentinus.	Girgenti.
	Meli-

Melitenfis. *Malta*, infula Equitum Hofpitaliorum S. Ioannis : quorum Magnus Magifter dicitur Princeps Melitæ & Gozi.

MESSANENSI ARCHIEPISC.
fubijciuntur,

{	Liparenfis.	<i>Ifla de Lipari.</i>
	Pactenfis.	<i>Patti.</i>
	Cephaloedenfis.	<i>Cifalu.</i>

MONTIS REGALIS ARCHIEP.
per Lucium III. an. 1183. instituto,
fubfunt,

Catanenfis. *Catania*, Academia.

Syracufanus.

Siracufa.

In hac infula habet multa eaque illuftria Collegia Societas Iefu, fub vnus Præfecti Prôuincialis regimine comprehenfa.

PROVINCIA SICVLA.

Panormi {	Domus Profefla.	} <i>Palermo.</i>
	Col. Panormitanū.	
	Domus Probationis.	
Messanæ {	Domus Profefla.	} <i>Mefina.</i>
	Colleg. Meflanenfe.	
	Dom. Probationis.	
Collegium Syracufanum.	<i>Siracufa.</i>	
Collegium Catanenfe.	<i>Catania</i> Col-	

Collegium Montis regalis.	<i>Monreale.</i>
Collegium Biuonense.	<i>Biuna.</i>
Collegium Caltaieronense.	<i>Caltagirone.</i>
Collegium Rheginum.	<i>Reggio.</i>
Collegium Drepanitanum.	<i>Trapani.</i>
Collegium Mineense.	<i>Mineo.</i>
Collegium Marsalense.	<i>Marsala.</i>
Collegium Caltanessetrense.	<i>Calatanesetta.</i>
Collegium Melitense.	<i>Malta.</i>
Collegium Platienfe.	<i>Piazza.</i>
Collegium Netinum.	<i>Noto.</i>
Collegium Saccense.	<i>Sciacca.</i>
Residentia Chia.	<i>Scio.</i>

Sunt in hac Prouincia Socij 638.

CAPVT VI.

DE REGNO SARDI-
nia.

Sardinia infula, Regio titulo ornata, Regi item Catholico paret. Fuere in ea infula olim XIV. vrbes Episcopales: hodie septem aut octo sunt vrbes, in quibus Episcopi resident: *Calaris, Saffaris, Arborea,* in quibus Archiepiscopi; *Villa Ecclesia, Bosa, Algarium, Castrum Aragonense, & Lefa,* in quibus Episcopi commorantur. Ita Ferrarius in Topographia Martyrologij Romani.

CALA-

28 DE STATV RELIG. CHRIST.
CALARITANVS ARCHIEPIS.

Sardiniae & Corsicae Primas. *Cagliari.*

Huic sunt suffraganei Epi-
scopi.

Doliensis. *Doli.*

{ Ecclesiensis.

{ Suleitanus. *Solci.*

Suellensis cum Calaritano Archiepiscopo
vnitus.

TVRRITANVS, HODIE SAS-
saritanus Archiepisc. *Torre Sassari.*

cui subsunt,

Algarensis. *Algar.*

Bosensis. *Bosi.*

Emporienfis. *Empurias.*

Phausaniensis, vulgò Fausinensis, in castro
Aragonensi residens. *Terra noua.*

ARBOREENSIS ARCHIEPIS.

Arbora. huic parent,

Vffellensis. *Vffella.*

Teralbensis. *Terra alba.*

S. Iustæ. *S. Iusta.*

In hac itidem insula Societas Iesu aliquot
Collegia possidet, in Prouinciam redacta,

PROVINÇIA SARDINIAE.

Sassari { Domus Professa. } *Sasser.*
 { Colleg. Sassaritanum. }
 { Semin. S. Antonij. } *Calari*

Calari	} Domus Professa. } Colleg. Calaritanum. } Domus Probationis.	} Caller.		
			Collegium Ecclesiense.	Eglesiæ.
			Collegium Alguerense.	Alguer.

Sunt in hac Prouincia Sc̄ij 190.

CAPVT VII.

DE DVCATV MEDIOLA-
nensi.

Mediolanum vrbs est Insubriæ amplissima, Ducatus illius metropolis, & Proregis Hispani ac Senatus sedes. Prouincia sacra Mediolanensis olim latissimè patuit, & longè plures quondam Episcopi metropolitico iure ad illam pertinebant, quàm nunc pertineant: vt docet Carolus à Basilicâ Petri, Episcopus Nouariensis, in libello, quem de Metropoli Mediolanensi conscripsit. Vrbi ac prouinciæ Mediolanensi primus Euangelium attulit S. Barnabas Apostolus. De Archiepiscopis Mediolanensibus vsq; ad annum 1489. scripsit Donatus Bofsius, & anno 1482. Mediolani publicauit. Ad nostra vsque tempora res gestas eorumdem profecutus est Petrus Galefinius & alij. Hodie Mediolanensi Archiepiscopo suffragantur Episcopi;

Cremonensis.

Cremona.

Lau.

- Laudensis. *Lodi.*
 Nouariensis. *Nouara*, patria Petri Lombardi, Magistri sententiarum & Episcopi Parisiensis.
 Alexandrinus, per Alexandrum II. an. 1175. *Alessandria d. lla Paglia.*
 Dertonensis. *Tortona.*
 Viglebanensis per Clementem VII. anno 1530. *Vigleuano*, Marchionatus gentis Triuultiae.
 Bergomensis, in ditione Venetorum. *Bergomo.*
 Brixienfis, ibidem. *Brescia.*
 Vercellensis, in Principatu Pedemontano. *Vercelli.*
 Astensis, siue Hastensis, ibidem. *Aste.*
 Casalensis, in Ducatu Montiferrati, quae olim ditio ad Palaeologos, hodie ad Gonzagas pertinet. *Casale di Mon-ferrato.*
 Albensis, ibidem. *Alba.*
 Aquensis. *Acqui.*
 Saonensis, seu Sauonensis, sub ditione Reipublicae Genuensis. *Saouona.*
 Intimiliensis. *Vintimiglia.*
 * Ticinensis, seu Papiensis, habet ius Pallij. *Pauia, Academia.*

CAPVT VIII.

ETRVRIAE GVBERNATIO
Ecclesiastica & Politica.

ETruria, pro maiori hodie parte, nunc paret Magno Etruriae Duci, ex gente Med-

Medicæa. In: er opida, quæ possidet, *Florentia, Pisa & Sena*, tres olim potentes Respublicæ, eminent.

Primum Florentiæ Ducem anno 1530. Carolus V. Imperator creavit generum suum, *Alexandrum Medicæum*. Cui anno 1537. à suis confosso, in principatu successus est *Cosmus*, XVIII. annorum adolescens. Hic à Pio V. Papa ex Duce Florentino Magnus Etruriæ Dux primus creatus est, anno 1569. verbis istis coronæ inscriptis, ex mandato eiusdem Pontificis: *Pius V. Pont. Max. ob eximiam dilectionem, & Catholica Religionis zelum, præcipuumque Iustitiæ studium donavit.*

Idem *Cosmus* ordinem Equitum S. Stephani an. 1560. instituit, qui hodieque bellicâ aduersus Turcas gloriâ florent. Vide Origines nostras Equestres.

Sub ditione Magni Etruriæ Ducis tres sunt Archiepiscopatus.

FLORENTINVS ARCHIEPIS.

per Martinum V. anno 1421. *Firenza.*

Fæsulanus.	<i>Fièzola.</i>
Pistoriensis.	<i>Pistoia.</i>
Volaterranus.	<i>Volterra.</i>
Collensis.	<i>Colle.</i>
Burgi S. Sepulcri.	<i>Burgo S. Sepulchro.</i>
	<i>Sar-</i>

Sarfanensis per Nicolaum V. Papam, Lunà
per Gothos destructâ. *Serzana*, in ditio-
ne Genuensium.

*Montis Politiani. *Monte Pulciano*, patria
Rob. Bellarmini Card.

*Cortonensis per Ioannem XXII. *Cortona*.

SENENSIS ARCHIEPISCOP.

per Pium II. anno 1449. *Siena*,
Academia.

Suanensis.

Soana.

Clusinus.

Chiusi.

Grosssetanus, seu Rosetanus.

Grosseto.

Massensis, seu Massanensis, cum Populonien-
si vnitus. *Massa, Populonia*.

Pientinus, seu Corfimanensis. *Pientia*,
AENEÆ Siluij patria, qui postea Pius I I.
Papa hunc Episcopatum instituit.

Ilcinensis.

Monte Alcino.

PISANVS ARCHIEPISCOP.

per Vrbanum II. aut Innocentium II.
Pisa, Academia, anno 1309.

Ciuitatis solis.

Ciuitella.

Adiacensis, in Corsica insula Reipubl. Ge-
nuensis.

Aiazzo.

Sagonensis, ibidem in opido Vicensi aut
Caluiensi residens.

Sagona.

Aleriensis, ibidem.

Aleria.

CAPVT

CAPVT IX.

DE DVCATIBVS MANTVÆ,

*Mutina, Urbini, &**Parma.*

MANTVÆ, Virgilij Poetarum *Mantua.* principis patria, Ducem habet ex gente Gonzaga, qui & Montiferrati Ducatum obtinet, Paleologis extinctis. Vincentius Dux an. 1608. ordinem militarem *Redemptoris Iesu Christi* instituit, in honorem miraculose sanguinis eiusdem Domini nostri, qui Mantuæ in templo pulcherrimo Canonorum S. Andreae, magna religione, à multis retrò sæculis adseruatur. Fit eius mentio in veteri Chronico, quod Petrus Pithœus edidit cum XII. Scriptoribus coætaneis.

MVTINÆ & Rhegium Ducem habent *Mutina.* ex gente Arestina, vulgò Estensi, quæ olim Ferrariæ Ducatum pro titulo ac sede primaria obtinuit. Sed ann. 1598. Clementis VIII. Pont. Max. operâ, Sedi Apostolicæ ditio illa est restituta.

VRBINVM Ducem habet ex gente *Urbina.* Roborea: cuius vrbs Archiepiscopo sex Episcopi suffragantur, *Leopolitanus, Pisauriensis, Calliensis, Eugubinus, Foro-Sempronienſis, & Senogallienſis.* Quæ opida omnia spectant ad Ducem Vrbinatē.

C

PAR-

Parma.

PARMA & Placentia Ducem habent ex gente Farnesia, beneficio Pauli III. Papæ. Vtriusque vrbis Episcopi suffragantur Archiepiscopo Bononiensi, vt & Episcopus Burgi S. Domnini, in ditione Parmensi, per Clementem VII. constitutus.

CAPVT X.

RESPUBLICAE LIBERAE, VENETA,
Genuensis, Lucensis, & Ra-
gusina.

*Venetia.**Genua.*

IN Italia tres sunt Respublicæ liberæ, *Veneta*, *Genuensis* & *Lucensis*, & vna trans mare Adriaticum, *Ragusina* scilicet, in Dalmatia. Omnium vetustissima ac potentissima est *Veneta*: ponè sequitur *Genuensis*, quæ (vt & *Lucensis*) nominis Hispanicæ est studiosissima; vt è contra Veneti Gallis sunt addictissimi. *Ragusini*, moribus & lingua Italis similes, partim armis, partim annuâ pensione Turcis præstari solitâ, libertatem tuentur.

*Luca.**Ragusin*

Luca Episcopum habet, Apostolicæ Sedis immediatè subiectum, qui in sacris ius habet Pallio vtendi.

Ragusin Ragusium, olim Epidaurus, iacet in Dalmatia, ex opposito Italiæ, & habet Archiepiscopum: cui suffraganei sunt Episcopi *Staguenfis*, & *Tribuniensis*, (quæ sunt opida eius-

eiusdem Reipublicæ) item Marcatensis, Ronenensis, Garzalenfis, Stephanensis, & Curzolenfis.

CAPVT XI.

ECCLESIASTICA APVD

Venetos gubernatio.

Sub ditione Reipublicæ Venetæ duo sunt Patriarchæ, Venetus, qui Gradensi successit, & Aquileiensis: item quatuor Archiepiscopi, Spalatenfis, Iaderensis, Coryrenfis & Candiensis. Quot singulis Episcopi sint suffraganei, ex subiuncta syllabo patebit.

VENETVS PRIMVM EPISCO-
pus anno 772. ab Adriano Papa, post ab Eugenio IV. an. 1350. Patriarcha creatus.

Venetia. Huic sunt Episcopi
suffraganei,

Clodiensis.

Chioza, insula.

Torcellenfis.

Torzello, insula.

AQVILEIENSIS PATRIAR-
cha, in opido Vtinenfi residet. *Aquilegia.*

Vdene. Huic subsunt,

Comensis in Ducatu Mediolanensi. *Como,*

Plinij vtriusque patria.

C 2

Vero-

- Veronenfis. *Verona.*
 Patauinus. *Padoua.*
 Vicetinus, vulgò Vicentinus. *Vicenza.*
 Taruifinus. *Treuizi.*
 Concordienfis, in portu Romatino refi-
 dens. *Concordia*, Marchionatus fpectat ad
 Principem Mirandulanum, gentis Picæ.
 Cenetenfis. *Zeneda.*
 Feltrenfis. *Feltre.*
 Bellunenfis Epifcop. & Comes. *Ciuidal di*
Bellun.
 Polenfis. *Pola.*
 Parentinus. *Parento.*
 Tergeftinus. *Triefte*, gentis Auftriacæ.
 Petinenfis. *Petin.*
 Iuftinopolitanus, fiue Capitis Iftriæ. *Capo d'*
Iftria.
 AEmonienfis, feu Ciuitatis Nouæ in Iftria.
Cittanoua.
 * Tridentinus, S. R. Imperij Princeps.
Trento.
 * Mantuanus. *Mantoua*, Ducatus gentis
Gonzagæ.

SPALATENSIS ET SALONI-
 tanus Archiepifc. Dalmatiæ & Croatiæ
 Primas. *Spalatro, Salona.*

- Segnienfis. *Segna*, gentis Auftriacæ.
 Nonenfis. *Nona.*
 Pharenfis, feu Farenfis. *Faro, Lefina.*
 Tra-

Traguriensis. *Tran.*
 Sanadricensis. *Sanadria.*
 Scardonensis, sub ditione Turcarū. *Scardona.*
 Tinienſis, ſeu Tininienſis, ibidem. *Tina.*
 Sebenicenſis per Bonifacium VIII. inſtitutus, à quibuſdam additur, & Alinienſis cum Spalatio Archiepiſ. vnitus. *Almiza.*

IADERENSIS ARCHIEPISC.

Zara, inſula Venetorum. Huic
 ſunt ſuffraganei,

Arbenſis. *Arbe*, inſula Venetorum.
 Veglanenſis. *Veglia*, ſeu *Vegia*, inſula eorumdem.
 Offaronenſis. *Offaro*, inſula eorumdem.

CORCYRENSIS ARCHIEPISC.

Corfu, inſula Venetorum. Huic
 ſubſunt Epiſcopi,

Cephalonienſis. *Cefalonia*, inſula eorumdem in mari Ionio.

Zacynthi. *Zante*, inſula eorumdem, ibidem.

CRETENSIS, ſeu CANDIENSIS

Archiepiſc. in vrbe Candiſi reſidens.

Candia, inſula Venetorum.

Huic parent,

Caneenſis. *Canea.*

Rettimenſis. *Rettimo.*

§ Sifeenſis, ſeu Sitthienſis. *Sitia.*

§ Hierapetrenſis. *Hierapetra.*

Cheroneſenſis.	<i>Cheroneſſo.</i>
Mellipotamenſis.	<i>Mellipotamo.</i>
Arcadienſis.	<i>Archadia.</i>
Ciſſamenſis, ſeu Sicchimenſis.	<i>Sicchimo.</i>

His adde Epiſcopatum Buduanenſem, vulgò *Budoa*, Antibarenſi olim Archiepiſc. in Seruia, & Catharenſem Barenſi Archiepiſc. ſuffraganeum. Nonnulli adiungunt Curzulenſem Epiſc. Ragufino Archiepiſc. ſuffraganeum.

CAPVT XII.

DE CANDIA, CORCYRO, IADERA,
alijsq̄ue inſulis Venetorum.

Candia, olim Creta, inſula maris mediterranei, centum vrbibus quòdam claruit: vt priſci ſcriptores tradunt. Earum circiter quadraginta Plinij ætas nouit: hodie verò, vt Bellonius tradit, tres tantum alicuius nominis habet, quæ ſunt *Candia*, Venetorum colonia, vnde inſulæ nomen, *Canea* & *Rettimum*. Tempore Leonis Imp. XI fuere Epiſc. Cretenſi Archiepiſc. ſubiecti, nimirum, Gortynius, Cnoſſius Arcadiæ, Cherroneſi, Aulopotami, Agrij, Lampenſis Cydoniæ, Hierapetræ (ſic enim coniunctim legendum, non diuiſim) Siticæ & Cifeami. Hodie Candienſi Archiepiſc. ſubſunt Epiſcopatus IX. nimirum Caneenſis, Rettimenſis, Sittienſis & Hierapetrenſis vniti,
Cher-

Cheronesensis, Sicchimiensis, Arcadiensis, & Mellipotamensis: vt ex litteris Alexandri Turriani, Sittiensis & Hierapetrensis Episcopi didicimus. Insulam porrò, quæ tota Venetis hodie paret, egregiè Bellonius libr. I. Obseruationum cap. 4. & seqq. descripsit.

Parent item Venetis Corcyrus, Iadera, Cephalaria, Zacynthus, & aliæ Ionij atque Adriatici maris insulæ: de quarum Episcopis superiore capite egimus.

CAPVT XIII.

DE REPUBLICA

Genuesi.

GENUA Liguriæ caput, emporium nobilissimum, ad mare Mediterraneum, Respublica præpotens, aliquando ad Tanaim vsque imperij sui fines produxit. Nam olim Theodosiam, vulgò *Cassam*, Cyprum, Lesbum, & Chium insulas, item quæ Peram urbem Thraciæ, ex opposito Constantinopoleos sitam, possedit. Hodie toti ferè Liguriæ & Corsicæ insulæ imperat. Archiepiscopatum an. 1130. aut 1132. Innocentius II. constituit. De rebus Genuesium scripsere Augustinus Iustinianus, Barth. Facius, Iac. Bracellius, Iacobus à Vorigine, Paulus Guterianus, Petrus Bizarus, & omnium elegantissimè Vbertus Folieta. Genueses mercaturâ & negotia-

tiationibus potentissimi, per omnes ferè orbis prouincias, magnum sibi nomen ac diuitias compararunt. Genuensi Archiepiscopo suffraganei sunt Episcopi,

Albingaunensis, per Alexandrum III. anno 1179. *Albenga.*

Bobienfis, in Ducatu Mediolanensi, circa annum 1132. *Bobi.*

Brumacensis. *Brignale.*

Naulensis, per Innocentium III. *Noli.*

§ Marianensis, in Corsicâ insula. *Mariana.*

§ Acciensis, ibidem. *Accia.*

Nebienfis. *Nebio.*

Ceterùm sub ditione Genuensi in vniuersum XIII. hodie diœceses existunt, Genuensis, Albingaunensis, Brumacensis, Naulensis, Sauonenfis, Intimeliensis, Sarzanensis, Marianensis, Acciensis, Nebienfis, Aleriensis, Sagonensis & Adiaciensis. Ex his sex posteriores sunt in Corsicula insula: Sauonenfis autem, & Intimeliensis ad prouinciã sacram Mediolanensem pertinent: Sarzanensis verò ad Florentinam spectare solet, hodie exempta, vt volunt.

** **
**

CAPVT XIV.

DE REGNO CORSICAE.

CORSICA Insula maris Ligustici, Regio titulo illustris spectat ad Rempub. Genuensem. Iuxta Philippum Ferrarium, in Notis ad Martyrologium Romanum, sunt in ea hodie sedes quinque Episcopales, *Mariana, Aleria, Nebium, Sagona & Adiacium*, omnes solo æquatæ, præter Adiacium. Præfectus insulæ residet Bastiæ, quæ vrbs munita egregiè est; vt & fanum S. Florentij, Caluia, & Bonifacium. Ita Ferrarius. Alij dicunt hodie sex Episcopos in Corsica numerari, Marianensem, Nebiensem, & Acciensè, qui Archiepiscopo Genuensi; Aleriensem, Sagonensem & Adiaciensem, qui Archiepiscopo Pisano sunt suffraganei. Vtramque opinionem faciliè est conciliare: eò quòd Acciensis sedes, à Ferrario ommissa, sit vnita cum Marianensi: vt vir eruditus me monuit.

CAPVT XV.

DE MELITA INSVLA.

MELITA, insula maris Siculi, naufragio D. Pauli nota, sedes est E-

quitum Ioannitarum seu Rhodiorum: de quibus vide Origines nostras Equestres. In insula vrbs est, quæ Episcopum habet, Panormitano in Sicilia Archiepiscopo suffraganeum.

In eadem vrbe Societas Iesu insignie possidet Collegium.

Melitenses porrò Equites perpetuum contra Turcas bellum alunt, & triremibus aliquot egregè instructis Christiani nominis hostes assiduè laceffunt. De rebus præclare gestis per Ioannitas, insignie volumen post allos annis superioribus Bosius publicavit.

CAPVT XVI.

HISPANIARVM STATVS.

Hispania prima à Romanis tēta quidem, sed vltima prouinciarum subacta, eisdem vique ad annum salutis quadringentesimum decimum paruit. Quo tēpore, cum Imperiū iam declinaret, VVandalis, Sueuis, & Alanis, à Gothis ex Gallia pulsif, montes Pyrenæos transferunt, & Hispaniam Romanis ereptam multis annis tenuerunt. Sed Gothi à Francis ex Gallia eiecti, vicissim VVádalos & Alanos eiecerūt, Sueuos autem ad internecionem ceciderunt.

Hispania itaque longo tempore Gothis paruit, à quibus hodieque præcipuæ inter
Hispa-

Hispanos nobilium familię Originem suam repetunt. Tandem à Saracenis, fretum Herculeum transgressis, miserabili casu occupata est anno Christi 720. Iuliano Comite Bætici, cui præfectus erat, procidente, vt iniuriam violatâ filiâ à Roderico Rege acceptam vlcisceretur.

Gothi qui superfuerunt, cùm in Asturû, Cantabrorum & Gallæcorum montes se recepissent, paulatim amissas regiones atque vrbes recuperare ceperunt: & postremò cùm Maurorû res vix Bætici finibus cõtinerentur, à Ferdinando Magno Rege Catholico victi, atq; vniuersâ Hispaniâ an. 1592. expulsi sunt. Quo quidem anno, & Orbem Nouû Hispanis Christophorus Colûbus aperuit: ex quo infinitæ opes ac thesauri in Hispaniam sunt aduecti.

Auxerunt & Hispanorû potentiam, tot regnorum ac prouinciarum hæreditates, in Ferdinando Aragonio, & Isabella Castellana, itéque in Philippo I. Austriaco, & Ioâna Aragonia, coniunctæ. Nam Philippo natus Carolus, pòst Imperator eo nomine Quintus, à patre Austriacarû ac Belgicarû prouinciarû; à matre verò Hispaniæ, maioris Italiæ partis, & Indiæ Occidentalis seu Orbis Noui hæreditatem accepit.

Hispaniæ reliquæ Lusitaniam, & Indiæ Occidentali Orientalem Philippus II. Rex Catho-

Catholicus, Caroli filius, adiecit. Quæ regna vniuersa, tot locorum intervallis disita, feliciter hodie Philippus III. Rex omnium verè maximus possidet. Vt inter vniuersas Regum Principumque orbis terræ familias, Austriaca omnium potentissima meritò sit censenda.

Et verò cum Euangelicam Christi doctrinam in omnes terras, ante sæculorum consummationem, diffundi oporteat, Deus ad hoc potentiæ culmen Austriacos Principes euexit, & in Hispania, vltima Europæ ad Occidentem prouincia, noui velut Imperij sedem collocauit; vt essent, qui tam longinquas ac difficiles nauigationes, ad Antipodas, & alio sole calentes Indos, suis opibus ac viribus freti, commodiùs diffunderent.

CAPVT XVII.

SERIES EPISCOPATVVM HISPANIAE vniuersæ.

IN Hispaniarum regnis, XI. hodie sedes Metropolitanae numerantur, Tolitana, Burgensis, Compostellana, Hispalensis, Granatensis, Cæsaraugustana, Tarraconensis, Valentina, Bracarenfis, O-lisiponensis, & Eborensis.

TO-

TOLETANO ARCHIEPISC.
& Hispaniarum Primati, Episcopi
suffraganei sunt,

Cordubensis.	<i>Cordoua.</i>
Segouiensis.	<i>Segouia.</i>
Conchenfis.	<i>Cuenca.</i>
Seguntinus.	<i>Siquenza, Academia.</i>
Giennensis.	<i>Iaen.</i>
Carthaginensis seu Murciensis.	<i>Cartagena,</i> <i>Murcia.</i>
Vxamenfis, seu Oxomenfis.	<i>Ofma.</i>
Vallisoletanus anno 1595. per Clementem VIII. institutus.	<i>Valladolid, Academia.</i>

BVRGENSI ARCHIEPISCO-
po in Castella veteri, per Grego-
rium XIII. instituto; *Burgis.*
subsunt,

Pompelouensis. *Pamploua,* regni Nauarræ
caput.
Calagurritanus ad Ebrum fl. *Calaborra.*
Palentinus Episcop. & Comes Perniæ. *Pa-*
lencia.

COM-

Santiago. COMPOSTELLANO ARCHIEPISC. in Galæcia, per Calixtum II. an. 1124. constituto, suffragantur Episcopi.

Salmanticensis. *Salamanca*, Academia anno 1240. instituta.

Abulensis. *Avila*, patria B. Teresie Virg.

Placentinus. *Plazencia*.

Lucensis. *Lugo*.

Asturicensis. *Astorga*.

Zamorensis, per Calixtum II. circa annum 1119. *Zamora*.

Aurienfis siue Orenfis. *Orense*.

Tudensis. *Tuy*.

Pacensis. *Badaios*.

Mindoniensis. *Mendonedo*.

Cauria. *Coria*, Marchionatus gentis Tolentane.

Ciuitatis Roderici. *Ciudad Rodrigo*.

* Legionensis, exemptus. *Leon*.

* Ouetensis, olim ius metropolitanum habuit. *Ouiedo*.

Sevilla. HISPALENSI ARCHIEPISC. in Bética, subiecti sunt Episcopi,

Guadicensis olim Accitanus. *Guadix*.
Gadi-

Gaditanus. *Cadiz peninsula.*
 Canariensis. *Canarias islas.*

GRANATENSI ARCHIEPISC. *Granada*
 per Alexandrum VI. instituto,
 subsunt Episcopi,

Malacitanus. *Malaga.*
 Almeriensis. *Almeria.*

CAESARAVGVSTANO AR- *Caragoza.*
 chiepiscopo in Aragonia, per Ioan-
 nem XXII. anno 1316. creato,
 suffraganei sunt;

Oscensis. *Huesca, Academia vetustissima.*
 Iacensis circa annum 1009. *Iaca.*

Barbastrensis circa annum 1102. *Barbastro.*

Turiasonensis. *Tarazona.*

Terulensis. *Teroel.*

Albarracinenfis. *Albarazin.*

TARRACONENSI ARCHIEP. *Tarragona.*
 in Catalonia, suffragantur Epi-
 scopi,

Dertusanus. *Tortosa.*

Llerdensis. *Lerida, Academia.*

Barcinonensis. *Barcelona, Academia.*

Vicensis siue Aufonensis. *Vich.*

Gerun-

Gerundensis.	<i>Girona.</i>
Vrgellensis siue Vrgelitanus.	<i>Vrgel.</i>
Elnensis siue Helenensis.	<i>Elna.</i>
Celsonensis.	<i>Solsona.</i>
Perpinianensis, per Paulum V.	<i>Perpinian.</i>

Valencia. VALENTINO ARCHIEPISCO-
po, per Innocentium VIII. Anno
designato, subsunt,

Segobricensis.	<i>Segorúe.</i>
Oriolanus, per Iulium II. anno 1513.	<i>Ori- huela.</i>
Maioricensis, circa annum 1230.	<i>Mallorca insula.</i>

Braga. BRACARENSI ARCHIEP. IN
Lusitania, suffraganei sunt,

Portuensis seu Portucalensis.	<i>Porto.</i>
Viseensis.	<i>Viseo.</i>
Guardensis, olim Igæditanus.	<i>Guardia.</i>
Lamecensis.	<i>Lamego.</i>
Mirandensis, per Paulum III.	<i>Miranda.</i>
Lerensis, per Paulum III.	<i>Leyra.</i>

Lisbona OLISIPONENSI ARCHIEPIS-
copo, per Bonifacium IX. anno 1390.
constituto, subsunt Epi-
scopi,

Conim-

Conimbricensis Episcopus & Comes Arganilij. *Coimbra*, Academia, anno 1557. instituta.

Portalegrensis per Paulum III. *Portalegre*.
Septentris in Africa. *Ceuta*.

Maderensis siue Funchalensis. *Funchal* in insula Madera.

Tercerensis siue Angrensis. *Angra* in insula Tercera.

Congenensis in regno & vrbe Congo, ad oram Africae. *Congo*.

Capitis viridis, in insula & vrbe S. Iacobi. *Cabo Verde*, *Sant Yago*.

S. Thomæ, in insula & vrbe S. Thomæ, sub linea AEquinoctiali, ex opposito Guineæ. *San Thomè*.

Brasilensis, in vrbe S. Saluatoris, ad Bahiam omnium Sanctorum. *Brasil*, *Baya de todos Santos*.

EBORENSI ARCHIEPISCOPO
per Paulum III. an. 1540. creato, sub-
sunt Episcopi,

Siluenensis siue Algarbiensis, in vrbe Pharo. *Silues*, *Faro*.

Albenfis. *Ehuas*.

Tingenfis seu Tingitanus in Africa cū Septentris vnitus. *Tanger*.

Ceterum an. 1523. Hadrianus V I. Papa,
D natio

natione Belga, Regibus Hispaniæ fecit potestatem legendi Episcopos ac præsentandi: vt Ioannes Mariana tradit in Auctario suo ad Hispaniæ historiam.

CAPVT XVIII.

DE ORDINVM MILITARIVM APUD Hispanos occasione & successu.

EO tempore, quo Hispania, maxima ex parte, erat sub Arabum potestate & imperio cõstituta, cum esset perpetuũ inter illos & Christianos bellum, sine vllõ firmo & stabili induciarum fœdere, fuerũt quidam viri nobiles, non magis virtute, quàm religione præcellentes, qui vouebant se pro Christi gloria, quamdiu vires suppetent, summa contentione pugnatu-
 Quod vt multò alacrius facerent, & vt commodius ad cœlum viam munirent, à nuptijs abstinebant. Horum vita partim in religionis studio, partim in armorum exercitatione consumebatur. Tantusque erat in illis ardor animorũ, vt eos beatissimos iudicaret, qui in bellis pro defensione Reipub. & Christi sanctissima religione susceptis occumberent. Horum exemplum cum multi sequerentur, fuerunt varij militares
 Ord-

LIBER I. CAPVT XVIII. 51

Ordines instituti à Regibus multis beneficijs ornati, & à Põnificibus Maximis appropati: ex quibus multi viri prodiere, quorũ virtute Mauri sæpissimè cum magna Christiani nominis gloria, fusi fugatiq; sunt. Erant autem omnes signo Crucis, rubro aut viridi, vestibus assuto, secundum pectus insigniti.

Ex his fuere militares Ordines *S. Iacobi, Alcantara, Calatraua, Christi, Auisi,* & alij: de quibus fusè egimus libello peculiari.

Ceterum Hadrianus VI. Papa anno 523. concessit, vt trium Ordinum equestrium, videlicet *S. Iacobi, Alcantaræ & Calatrauæ*, Præfectura, ab alijs Pontificibus concessa, deinceps Castellæ Regibus propria perpetuaq; esset.

CAPVT XIX.

COLLEGIA SOCIETATIS IESV
in Hispania.

IN vniuersis Hispaniarum regnis Societas Iesu quinq; Prouincias habet, quas vna cum singularum Collegijs operæ premium hîc fuerit ob oculos ponere, quod ex his potissimum desumpti fuerint, hodie que desumantur præcones Euangelici, ad Christi doctrinam, per vtramq; Indiam, longè lateq; disseminandam.

D 2 PRO.

PROVINCIA TOLETANA.

Toleti	{ Domus Professa. Coll. Toletanum.	} Toledo.
Madrid	{ Coll. Madritanum. Domus Probation.	} Madrid.
Collegium Complutense.		Alcala.
Collegium Ocaniense.		Ocaña.
Collegium Placentinum.		Plasencia.
Collegium Conchense.		Cuenca.
Collegium Belmontense.		Belmonte.
Collegium Murcianum.		Murcia.
Collegium Caruacense.		Carauaca.
Collegium Seguritanum.		Segura.
Collegium Huertense.		Huete.
Collegium Talabricense.		Talauera.
Collegium Oropesatum.		Oropesa.
Dom. Probationis Villaregiensis.		Villarejo.
Collegium Almagrense.		Almagro.
Collegium S. Clementis.		S. Clemente.
Collegium Almonozilense.		Almonozil.
Residentia Naualcarnerensis.		Naualcarnero.
Residentia Iesu Montani.		Iesus del monte.

Sunt in hac Prouincia Socij 570.

** **
**

PRO-

PROVINCIA CASTELLANA.

Vallisoleti	{ Domus Professa.	} Val- lado- lid.
	{ Colleg. Vallisoletan.	
	{ Colleg. Anglicanum.	
Salman- ticae	{ Colleg. Salamanticense.	} Sala- manca.
	{ Colleg. Hybernorum.	
Collegium Burgense.		Burgos.
Collegium Metinense.		Medina.
Dom. Probat. Villagarcienfis.		Villagarcia.
Collegium Segobienfe.		Segouia.
Collegium Abulense.		Auila.
Collegium Palentinum.		Palencia.
Compo- stellæ	{ Col. Compostellanum.	} Sant Yago.
	{ Colleg. Hybernorum.	
Collegium Pampilonense.		Pamplona.
Collegium Legionense.		Leon.
Collegium Lucronienfe.		Logreño.
Collegium Ouetense.		Ouiedo.
Collegium Numantinum.		Soria.
Collegium Santanderense.		Santander.
Collegium Montis regalis.		Monterey.
Collegium Monfortense.		Monforte.
Collegium Areualense.		Areualo.
Collegium Vergarenfe.		Vergara.
Collegium Tudelanum.		Tudela.
Collegium Bilbaense.		Bilbao.
Collegium Bellimarenfe.		Bellimar.
Colleg. Vil. Fran. Gal.		Villa Franca de Galitia.

Residentia Azcoitana.

Azcoitia

Sunt in hac Prouincia Socij 613.

PROVINCIA ARAGONENSIS.

Valentiæ	{ Domus Professa. Coll. Valentinum.	} Valencia.
	Collegium Barcinonense.	Barcelona
	Collegium Cæsaraugustanum.	Caragoça
	Collegium Maioricense.	Mallorca
	Collegium Gerundense.	Girona
	Collegium Gandiense.	Gandia
	Collegium Bibilitanum.	Calatayud
	Collegium Tarasonense.	Taragona
	Collegium Vrgellense.	Vrgel
	Collegium Olcanum.	Huesca
	Dom. Probationis Tarracon.	Tarragona
	Collegium Ilerdense.	Lerida
	Collegium Perpinianense.	Perpiñan

Sunt in hac Prouincia Socij 390.

PROVINCIA BAETICA.

Hispani	{ Domus Professa. Colleg. Hispalense.	} Sevilla.
	{ Domus Probation. Colleg. Anglicanum.	
	{ Colleg. Studia reper.	
	Collegium Triguerense.	Trigueros.
	Collegium Gaditanum.	Cadiz.
		Col-

Collegium Marcenense.	Marchena.
Collegium Cordubense.	Cordoua.
Collegium Granatense.	Granada.
{ Colleg. Baezanum. }	
Baezae { Dom. Probationis. }	Baeca.
Collegium Malacense.	Malaga.
Collegium Xerense.	Xerez.
Collegium Cazorlanum.	Cazorla.
Collegium Vbedanum.	Vbeda.
Collegium Astigitanum.	Ezija.
Collegium Guadixense.	Guadix.
Collegium Frexenalense.	Freienal.
Collegium Montellanum.	Montilla.
Collegium Antiqueranum.	Antequera.
Collegium Ossunense.	Ossuna.
Collegium Anduxarense.	Anduxar.
Residentia Giennensis.	Iaen.

Sunt in hac Prouincia Socij 600.

PROVINCIA LVSITANIAE.

Olisipone	{ Domus Professa. }	} Lisboa.
	{ Colleg. S. Antonij. }	
	{ Domus Probat. }	
Collegium Conimbricense.	Coimbra.	
Collegium Eborense.	Euora.	
Collegium Portuense.	Porto.	
Collegium Bracarense.	Braga.	
Collegium Brigantinum.	Braganza.	
Collegium Pharense.	Pharo.	

D 4 Dom.

Dom. Professa Villauicosæ.	<i>Villauicosæ.</i>
Collegium Portalegrense.	<i>Portalegre.</i>
Collegium Funchalense.	<i>Madeira.</i>
Collegium Angrense.	<i>Angra.</i>
Collegium S. Michaelis.	<i>San Miguel.</i>
Residentia S. Felicis.	<i>San Fins.</i>
Residentia Canalis.	<i>Canal.</i>
Domus in Regno Angolæ.	<i>Angola.</i>
Resid. in Insulis Hesperidum.	<i>Cabo Verde.</i>
<i>Sunt in hac Prouincia Socij 680.</i>	

CAPVT XX.

DE BALEARIBVS INSVLIS, IN
mari Mediterraneo.

Baleares insulæ, hodie *Maiorica* & *Minorica*, Mauris an. 1229. ereptæ, Regi Catholico parent. In *Maiorica* est vrbs eiusdem nominis, cui datus est Episcopus ijsdem temporibus. Fuit ea Raimundi Lulli patria, qui à Mauris in Africa an. 1301. ob religionem cæsus, atque in vrbs patriam reatus, magnam à populis habet venerationem. In Academia *Maioricensi*, itemque *Barcinonensi* libri eiusdem Lulli hodieq; explicantur. *Marianam rerum Hisp.* lib. 15. cap. 4. & lib. 12. cap. 14. consule.

In vrbe *Maiorica* Iacobus Rex, insulæ victor, in signe XXX. *Canonicorum Collegium*, in honorem *Deiparæ* fundauit, ibidem conditus.

CAPVT XXI.

CANARIAE, HESPERIDES, ET

Azores insula, in Oceano.

Canaria, vna ex Fortunatis insulis, *Canarie.*
 Ptolemæo & Plinio, libr. 6. cap. 32. nota,
 sic dicta est à magnorum canum
 multitudine ingenti. Hodie omnes illæ in-
 sulæ, quas veteres Fortunatas dixerunt, vno
 nomine Canariæ dicuntur. Patrum memo-
 riâ, Melchior Canus harum insularum An-
 tistes fuit, libro de locis Theologicis con-
 scripto celebris. Primum Canariensibus E-
 piscopum nomine Alfonsum Berramediû,
 ex ordine Minorum, anno 1404. Benedi-
 ctus XIII. dedit: estque Valentino Archi-
 episcopo suffraganeus. Iacent autem Cana-
 riæ insulæ, numero septem, in mari Atlan-
 tico, ab occasu ad ortum, ordine porrectæ,
 à media cœli linea septimo & vicesimo gra-
 du distantes, à Castellanis circa annum 1346.
 detectæ. Quæ maxima est, Canaria voca-
 tur, inde ceteris eadem facta appellatio.

Hesperides insulæ, vulgò *Capitū Viridis*,
 à Lusitanis detectæ, habent Episcopum in
 insula & vrbe S. Iacobi residentem, Olisipo-
 nensi Archiepisc. suffraganeum: habent item
 Collegium Soc. I E S V ibidem.

D 5

AZO-

Azores.

Azores insulæ, à Flandris primùm dete-
ctæ, inde quæ *Flandrica* sunt nuncupatæ, pòst
à Lusitanis occupatæ. Ex ijs vna vocatur
Tertia, vulgò *Tercera*: in cuius vrbe Angra
residet Episcopus, Olisiponensi Archiepisc.
suffraganeus. In eadem vrbe Societas IESV
Collegium habet, & alterum in S. Michaelis
insula vicina.

Madera.

Haud procul à Canarijs insulis iacet in-
sula Madera, à Lusitanis pariter occupata &
inhabitata: in cuius opido Funchalensi iti-
dem Episcopus residet, Olisiponensi Ar-
chiepisc. suffraganeus, habetque Societas
IESV Collegium ibidem.

CAPVT XXII.

REGNI GALLIARVM STATVS.

Pvlis è Gallia Romanis, fugatisque Go-
this & alijs barbaris, Franci, Sicambro-
rum ad Rhenum proles, florentissi-
mum in ea regnum condiderunt. Primus ex
Francorum Regibus *Clodoueus*, cum ad Tol-
biacum (vicus est in finibus Agrippinen-
sium, *Zulpich* hodie) insignem contra Ale-
mãnos victoriam obtinuisset, Christi sacra
amplexus, & à S. Remigio Rhemorú Archi-
episcopo fonte salutifero est ablutus.

Ab eo tempore status Galliarum mansit
monar-

monarchicus: quæ forma regiminis optima censetur. Rex autem in Gallia nascitur, non suffragijs designatur, vt in Polonia, & alibi. Ad regni successionem non nisi sexus masculinus admittitur; foeminis prorsus exclusis, iuxta legem Salicam, vt perhibent.

De Rege Galliarum duo memoranda, Villanouanus, Massonus, & alij rerum Gallicarum scriptores tradunt: prius, in Ecclesia Rhemenfi vasculum esse (*Ampullam sacram* vulgò nuncupant) chrismate perenni redundans, ad Regis vnctionem, tempore Clodouci I. Regis Christiani, cœlitùs demissum: alterum, strumas, seu scrofulas à Rege ipso curari solo contactu.

Regem, in regni possessionem, mittendi ius esse solet penes XII. *Pares Franciæ*, quorum sex *Ecclesiastici*, & totidem vulgò *Laici* nuncupantur.

ECCLASIATICI PARES

Franciæ,

Remensis Archiepiscopus	}	Duces.
Laudunensis Episcopus		
Lingonensis Episcopus		
Catalaunensis Episcopus	}	Comites.
Nouiomensis Episcopus		
Bellouacensis Episcopus		

LAICI

LAICI PARES

Franciæ.

Burgundiæ	}	Duces.
Normanniæ		
Aquitaniæ	}	Comites.
Flandriæ		
Campaniæ		
Tolofæ		

Ad Remensem Archiepiscop. spectat ius Regem inungendi: qui, cum alijs Ecclesiasticis, hodieque perstat. Laici esse desierunt, adiectis regno Gallico ipsorum Principatibus; Flandriâ tamen exceptâ, quam, post captum ad Ticinum Regem Franciscum, Carolus V. Imperator, Flandriæque Comes, ditioni Franciæ & prouocationibus, ad curiam Parisiensem deferri solitis, prorsus exemit.

CAPVT XXIII.

CATALOGVS EPISCOPATVVM
regni Gallie.

IN Gallia, quâ Francia est, & Regi Christianissimo paret, numerantur diœceses centum & septemdecim: in quibus sunt CIII. Episcopatus, & XIV. Archiepiscopatus. Res tota fiet clarior, syllabo seu tabulâ ante oculos positâ.

LVGDV-

LVGDVNENSIS ARCHIEPIS.

& Primas, ad Rhodanum fluvium. *Lion.*Huic suffraganei sunt Epif-
copi IV.Augustodunensis, seu Eduensis. *Austun.*

Lingonensis Episcop. & Dux par Franciæ.

Langres.

Matisconensis.

Mascon.

Cabillonensis.

Challon sur Saone.

ROTOMAGENSI ARCHIEP.

in Normannia, ad Sequanam fl. *Rouen.*

suffraganei sunt,

Baiocensis.

Baieux.

Abrincantensis.

Arenches.

Ebroicensis.

Eureux.

Saiensis, vulgò Sagiensis.

Sais, Sees.

Lexouiensis Episcop. & Comes.

Lizeux.

Constantiensis.

Constances.

TVRONENSIS ARCHIEPIS.

ad Ligerim fl. *Tours.*Huic subsunt Epi-
scopi,

Cenomanensis.

*Mans.*Redonensis. *Renes,* sedes Parlamenti Bri-
tanniæ.*Andes*

Andegauensis. *Angiers, Academia, & Ducatus tertio geniti Regis Franciæ.*

Nannetensis ad ostium Ligeris. *Nantes, Academia.*

Curofopitensis. *Cournouaille.*

Venetensis. *Vannes.*

Leonensis. *Leon, Principatus.*

Trecorensis, seu Tricoriensis. *Triquier.*

Briocensis. *Sainct Brieu.*

Maclouiensis. *Sainct Malo.*

* Dolensis, habet ius Pallij. *Dol.*

SENONENSIS ARCHIEPISC.

Sens. Suffragantur huic,

Carnutensis. *Chartres.*

Autisiodorensis. *Auxerre.*

Trecensis. *Trois.*

Aurelianensis ad Ligerim fl. *Orleans, Academia, & Ducatus: secundogeniti Regis Galliæ.*

Parisiensis ad Sequanam. *Paris, Academia vetustissima & Sedes Regum ac Parlamenti.*

Meldensis. *Meaux.*

Niuernensis. *Neuers, Ducatus gentis Gonzagæ.*

REMENSIS ARCHIEPISC.

& Dux, primus Pat Franciæ. Reims en Champagne. Huic parent Episc.

Suessionensis. *Soissons, Comitatus gentis Borboniæ. Cata-*

Catalaunensis Episc. & Comes Par Franciæ.

Challon.

Laudunensis Episcop. & Dux Par Franciæ.

Laon.

Siluanectensis.

Senlis.

Bellouacensis Episc. & Comes Par Franciæ.

Beauvais.

Ambianensis in Picardia.

Amiens.

Nouiomenensis Episc. & Comes Par Franciæ.

Noyon.

Bolonienfis.

Bouloigne sur mer.

BITVRICENSIS ARCHIEPIS.

& Patriarcha, Aquitaniæ Primas.

Bourges, Academia. Huic

sunt suffraganei,

Claromontensis.

Clermont en Auvergne.

Rutenensis.

Rodes.

Albigensis, siue Albiensis Episc. & Dominus.

Albÿ en Languedoc.

Cadurcensis Episc. Baro & Comes per Ioannem XXII.

Caors en Quercy.

Lemouicensis.

Limoges.

Mimatensis.

Mende.

Ancienfis, seu Podienfis.

Le Puy en Velay.

Castrenfis, per Ioannem XXII.

Castres.

Vabrincensis, per eundem.

Vabres.

Tutelenfis, per eundem.

Tulle.

S. Flori, per eundem.

S. Flour.

BVR.

BVRDIGALENSIS ARCHIEP.
ad Garumnam fl. *Bordeaux.*

Aginnensis.	<i>Agen.</i>
Engolismensis.	<i>Engoulesme.</i>
Santonensis.	<i>Santonge, Saintes.</i>
Pictaensis.	<i>Poitiers, Academia.</i>
Peetracoricensis.	<i>Perigeux.</i>
Condomiensis, per Ioannem XXII.	<i>Condom.</i>
Malleacensis, per eundem.	<i>Maillezais.</i>
Lucionensis, per eundem.	<i>Luzon.</i>
Sarlatensis, per eundem.	<i>Sarlat.</i>

AUSCENSIS ARCHIEPISC.
Auch.

Aquensis.	<i>Aqs.</i>
Letorenensis.	<i>Letoure.</i>
Comuensis.	<i>S. Bertrand de Comenge.</i>
Conseranensis.	<i>S. Legier de Conserans.</i>
Aturenensis.	<i>Aire.</i>
Vasatenensis.	<i>Basas.</i>
Tarbiensis.	<i>Tarbe de Bigorre.</i>
Oleronensis, in Benearnia.	<i>Oleron en Bearn.</i>
Lascariensis, ibidem.	<i>Lescar.</i>
Baionensis.	<i>Baionne.</i>

NARBONENSIS ARCHIEPISC.
Narbonne.

Biterensis.	<i>Beziers.</i>
	<i>Agas.</i>

Agathensis. *Agde.*
 Carcaffonensis. *Carcassone.*
 Nemaufensis. *Nismes, Academia.*
 Luteunensis, per Ioannem XXII. *Lodeue.*
 S. Pontij Tomeriarum. *S. Pont de Tomiers.*
 Alectensis, per Ioannem XXII. *Alet.*
 Magalonenfis olim, nunc Montis Pessulani.
Maguelone, Montpellier, Academia.
 Vceticensis. *Vzes.*

AVQVENSIS ARCHIEPISCOP.
Aix en Prouence.

Reiensis. *Ries.*
 Aptensis. *Apt.*
 Foro-Iulienfis Episcopus & Dominus.
Freius.
 Vapincensis. *Gap.*
 Ciftaricenfis, feu Cefteronenfis. *Cifteron.*

VIENNENSIS ARCHIEPIS.
Vienne.

Geneuensis, in Sabaudia opido Anefsiaco
 nunc refidet. *Geneue. Aneffy.*
 Gratianopolitanus Episcopus & Princeps.
Grenoble.
 Viuarienfis. *Viuuiers.*
 S. Dienfis, feu Deenfis. *Die.*
 Valentinus Episcop. & Comes. *Valence.*
 E *Mau-*

Maurianensis, in ditione Ducis Sabaudiaë.

S. Jean de Maurienne.

EBRODVNENSIS ARCHIEP.

Embrun.

Diniensis.

Digne.

Grassensis.

Grasse.

Venciensis.

Vence.

Senetensis.

Senez.

Glandeuensis.

Glandenez.

Nicæensis, in ditione Sabaudiaë.

Nice.

ARELATENSIS ARCHIEPIS.

Arles.

Masilienfis ad mare Mediterraneum.

Marseille.

Tricastinensis.

S. Paul de Tricastin.

Tolonensis.

*Tolon.*Arausionensis. *Orange*, Principatus gentis
Nassaviaë, Academia, & sedes Parlamenti.

TOLOSANVS ARCHIEPISC.

per Ioannem XXII. ann. 1316.

Tolose, Academia.

Apamienfis, per Bonifacium VIII. an. 1296.

*Pasmies.*Montis Albani, per Ioan. XXII. *Montauban.**Mira-*

Nirapicensis, per eundem.	Mirepoix.
Laurenfis, per eundem.	La Vaur.
Riuensis, per eundem.	Rieux.
Lombariensis, per eundem.	Lombes.
Papuli, per eundem.	S. Papoul.

Ceterum ex Episcopatibus hactenus commemoratis quatuor, nimirum *Mauriacaensis*, *Geneuensis*, *Nicaensis* & *Arausionensis* non pertinent ad ditionem Regis Galliarum. Quorum loco adde *Metensem*, *Tullensem*, *Urdunensem* & *Bellicensem* Episcopatus: & reliquos sub ditione Regis Franciarum Episcopatus centum & tres, Archiepiscopatus autem quattuordecim, vt supra diximus. Quarundem dioceses omnes per Præsules Catholicos reguntur atque administrantur.

Episcopos porro nominandi ius primus Rex Franciscus à Leone X. obtinuit: vt ex Concordatis à Concilio Lateranensi approbatis constat, quæ idem Rex an. 1617. accepit. Nam Christi Vicarijs (qui moderandis & dispensandis Ecclesiarum thesauris sunt præpositi) licet in potestatis suæ partem aliquos, puta Reges bene de Ecclesia meritos, adoptare. Vide Richeomum contra Actiones Forenses Seruini cap. 15.

** **
- **

E 2

CA-

CAPVT XXIV.

DE RELIGIOSIS IN
*Gallia ordinibus, itemque mi-
litaribus.*

IN orbe Christiano non est regnum, quod
plura, eaque illustria suo ambitu conti-
neat Archiccenobia, seu Ordinum ac
Congregationum religiosarum capita: quae
Galli *Chefs d' ordres* nuncupant. Sunt in his
Cluniacum, Grandis Mons, Cartusia Maior,
Cistercium, Vallis Caulium, Præmonstra-
tum, Ceruus Frigidus, Vallis Scholarium, &
fons Ebraldi.

Cluniacensem ordinem ac monasterium,
in dicecesi Matisconensi, an. 910. fundavit B.
Bernon Abbas, opibus Guilielmi Aquitaniae
Ducis.

Grandem Montem in dicecesi Lemoui-
censi fundavit S. Stephanus, qui an. 1126. vi-
uere desijt.

Cartusia Maior, in dicecesi Gratianopo-
litana an. 1084. excitata est à S. Brunone Co-
loniensi.

Cistercium in dicecesi Cabilonensi an.
1098. instituit S. Robertus Abbas Molif-
mensis: & ordinem mirificè propagauit S.
Bernardus Abbas Claræ Vallis.

*Anno milleno centeno bis quoque deno,
Sub Patre Roberto cœpit Cistercius ordo.*

Præmonstratum in diœcesi Laudunensi
condidit S. Norbertus ciuis & Canonicus
Kantensis, quod est opidum Ducatus Cliuia
& diœcesis Coloniensis.

*Anno milleno centeno bis quoque deno,
Sub Patre Norberto fundatur candidus
ordo.*

Monasterium Cerui frigidi, in diœcesi Mel-
densi, quod est caput ordinis S. Trinitatis de
Redemptione captiuorum, an. 1136. excita-
uit B. Ioannes Matha, Doctor Theologus
Parisiensis, qui an. 1213. Romæ obiit, in mon-
te Cœlio conditus.

*Milleno ducenteno quarto quoque dempto,
In Ceruo Gelido Triadis fit primitus ordo.*

Inscriptio sepulcralis B. Ioannis Mathe, que
hodie que legitur Romæ, exordia ordinis
refert ad an. 1136.

Vallis Scholarium, in Campania regni
Galliæ prouincia, fundatorem agnoscit B.
Guilielmum natione Anglum, qui Parisijs
antea Scholaris fuerat. Ordinem an. 1218.
sub regula S. Augustini confirmauit Hono-
rius III. Papa.

Fons Ebraldi, in dicecesi Pictaviensi, sub regula S. Benedicti, fundatur à B Roberto Blefelio Parisiensi, qui an. 1117. vivere desijt: teste Baronio in Annalibus.

Ordo Hospitalariorum S. Antonij, fundatus est à Gastone viro nobili, eiusque filio Girono, circa an. 1121. apud Motam dicecesis Viennensis in Gallia opidum, quod hodie S. Antonij dicitur, à corpore S. Antonij eò allati ex vrbe Constantinopolitana per Iocelinum, castri Albenciani & Mo:æ dominum. Caput ordinis est Antoniana apud Motenses Abbatia, quam Bonifacius VIII. an. 1297. ex Prioratu ad dignitatem Abbatialem euexit, amotis monachis Benedictinis.

Ordo Charitatis nostræ Dominæ, circa an. 1300. in Gallia est inchoatus: cuius ordinis caput ibidem existit.

Congregatio Fulienfis, seu S. Bernardi de Pœnitentia, quæ est monachorum reformatorum ord. Cisterciensis, initium sumpsit in dicecesi Riuenfi, per Ioannem Barrerium, Abbatem Fuliensem, qui an. 1600. Romæ obiit.

S. Guilielmus Aquitanix Dux fundauit ordinem *Guilielmitarum*, sub regula S. Benedicti militantem, in Stabulo Rhodis: quod monasterium in dicecesi Grossetana, sub ditione Senensi situm in Italia, fuit olim ordinis

is Guilielmitarum caput; hodie ab Eremitis Augustinianis possidentur.

Hactenus de monasticis in Gallia ordinibus. Vt de militaribus aliquid addam, florent hodie in Gallia ordines Equitum *S. Spiritus*, & *S. Michaelis*, quos inter longè eminent prior, ab Henrico III. Rege institutus. Adfurgit item ordo Equitum *S. Mariae de Monte Carmelo* & *S. Lazari*, à Paulo V. Papa approbatus.

De his Ordinibus plura qui volet, Originibus nostras Monasticas & Equestris consulat.

CAPVT XXV.

COLLEGIA SOCIETVS
in Gallia.

SI vspiam alibi, in Gallia præclaram certè operam præstat Societas Iesu, in seductis ad viam veritatis, gremiumque Ecclesiæ reducendis. Ipsi autem in Gallia sunt Prouinciæ quinque.

** **
**

PROVINCIA FRANCIAE.

Parisijs	{	Domus Professa.	}	Paris.
		Coll. Claramont.		
		Domus Probat.		
		Resid. Pontifarenfis.		Pontoife.
		Collegium Flexiense.		La Fleſche.
		Collegium Bituricense.		Bourges.
		Collegium Niuernense.		Neuers.
		Collegium Augense.		Eu.
Rotho-	{	Col. Rothomagenſe.	}	Rouen.
magi				
		Collegium Molinense.		Moulins.
		Collegium Ambianense.		Amiens.
		Collegium Cadomense.		Caen.
		Resid. Constantinop.		Constantinople.
<i>Sunt in hac Prouincia Socij 460.</i>				

PROVINCIA AQUITANIAE.

Burdi-	{	Collegium Burdigalense.	}	Bourde-
		Domus Probationis.		S. Macaire.
		Residentia S. Macarij.		Agen.
		Collegium Aginnense.		Perigueux.
		Collegium Petrocoricense.		Limoges.
		Collegium Lemouicense.		Poitiers.
		Collegium Pictauiense.		Xaintes.
		Collegium Xantonense.		Renes.
		Collegium Redonense.		Reſi-

Residentia Bearnensis. *Bearn.*

Sunt in hac Prouincia Socij 280.

PROVINCIA LVGDVNENSIS.

Lugduni	{ Coll. Lugdunense. }	} <i>Lion.</i>
	{ Dom. Probation. }	
Auenione	{ Colleg. Auenion. }	} <i>Auignon.</i>
	{ Dom. Probat. }	
Collegium Furnonense.		<i>Tournon.</i>
Collegium Camberienſe.		<i>Chamberey.</i>
Collegium Dolanum.		<i>Dole.</i>
Collegium Biſuntinum.		<i>Bezangon.</i>
Collegium Viennense.		<i>Vienna.</i>
Collegium Ebredunense.		<i>Ambrun.</i>
Collegium Carpentoraſtense.		<i>Carpentras.</i>
Collegium Roannense.		<i>Roane.</i>
Collegium Veſulanum.		<i>Veſoul.</i>
Collegium Siſteronense.		<i>Siſteron.</i>

Sunt in hac Prouincia Socij 470.

PROVINCIA TOLOSANA.

Toloſæ	{ Colleg. Tolofanum. }	} <i>Toloſe.</i>
	{ Dom. Probation. }	
Collegium Billomense.		<i>Bilom.</i>
Collegium Mauriacense.		<i>Mauriac.</i>
Collegium Ruthenense.		<i>Rodès.</i>
Collegium Auſcitanum.		<i>Auchs.</i>
Collegium Anicienſe.		<i>Le Puy.</i>
	E 3	<i>Colle-</i>

74 DE STATV RELIG. CHRIST.

Collegium Biterrense.	Beziers.
Collegium Cadurcense.	Caors.
Collegium Albenacense.	Aubenas.
Collegium Carcaffonense.	Carcaffone.
<i>Sunt in hac Prouincia Socij 310.</i>	

PROVINCIA CAMPANIAE.

Collegium Mufsipontanum.	Pontamouffon.
Collegium Rhemense.	Reims.
Collegium Verdunense.	Verdun.
Collegium Diuionense.	Dijon.
Nancæij	} Colleg. Nancæianum. } } Domus Probat. } Nancy.
Colleg. Carolopolitanum.	
Collegium Auguftodunense.	Auftun.
Collegium Catalaunense.	Chaalons.
Refidentis Barrenfis.	Barleduc.
<i>Sunt in hac Prouincia Socij 226.</i>	

CAPVT XXVI.

DE COMITATV AVENIO-
nensi.

HActenus de Gallia, quâ Francia est, & Regi Christianiffimo paret. Ordo postulat, vt de prouincijs vicinis quidem, sed à Francorû ditione separatis, quæque aliorum sunt Principum, nunc agamus. Pon-

Pontificis Romani est Comitatus Auenionensis: cuius metropolis Auenio, per LXX. annos Pötificibus Romanis in Gallia agentibus sedem præbuit.

Sunt in hoc Comitatu quattuor diœceses, vnus nimirum Archiepiscopus, & tres Episcopus eidem suffragantes,

Carpentoractensis,	<i>Carpentras.</i>
Cabalionensis.	<i>Cabaillon.</i>
Vasionensis.	<i>Vaison.</i>

CAPVT XXVII.

DE SABAVDIAE DVCATV, ET
Pedemontij Principatu.

Sabaudia, varios olim Dominos Principesque nacta, hoc tempore imperium agnoscit Ducum, qui & Principes Pedemontani existunt. Primus ex Comite Dux Sabaudia anno 1416. à Sigismundo Imp. creatus fuit Amadeus VIII. qui postea felix V. Antipapa à Concilio Basileensi salutatus, relicto demum Antipapatu, Ripariae anno 1452. ad lacum Lemanum obiit.

Est in Sabaudia Archiepisc. *Tarentasiensis*, in Musterio vrbe residens, cui suffragantur Episcopi, *Augustanus* & *Sedunensis*, apud Rhatos.

Pede-

Pedemontani Principatus metropolis est *Taurinum*, Sabaudia Ducum sedes, Academia, & Archiepiscopatus, cui suffraganei sunt Episcopatus, *Eporediensis*, *Montis Regalis*, & *Fossanensis*. Ad eandem prouinciam spectat Episcopatus Salutiensis, exemptus à iurisdictione Archiepiscopali, vulgò *Saluzze*: qui Marchionatus olim Regis Gallia, nunc Ducis est Sabaudia.

Præter Episcopos iam commemoratos, resident item in ditione Ducis Sabaudia, Maurianensis, Geneuensis, Nicæensis, Vercellensis & Astensis Episcopi.

Ceterum Dux Sabaudia duobus Ordinibus militaribus præst, nimirum *Virginis Annunciate*, & SS. Mauritij & Lazari: de quibus vide Origines nostras Equestres. Tutelaris Sabaudia patronus habetur S. Mauritius, de quo infra, cap. 37.

CAPVT XXVIII.

DE LOTHARINGIAE DV-
catu.

Lotharingia (quæ olim Regni, nunc Ducatus titulo gaudet) metropolis est *Nanceium*, duplex opidum, Ducum ac Senatus sedes. Dignitate sequitur *Musipons*, opidum Academia celebre, quam Patres
So-

Societatis Iesu moderantur. Tertium locum obtinet *Fanum S. Nicolai*, nunicipium amplissimum : in cuius templo adseruatur ex D. Nicolai Myreenfis Episcopi manu Articulvs vnus, inclusus auro, multis gemmis interstincto. Vnde huius loci nata primum amplitudo, pijs aduenis vndique confluentibus.

Lotharingia varijs Episcopis in spiritualibus subest: quos inter sunt, Metensis, Tullensis & Virdunensis. Eas vrbes olim Imperiales Henricus II. Galliaë Rex in suam redegit potestatem.

CAPVT XXIX.

DE PRINCIPATV ARAUSIONENSI.

Pincipatus hic nomen habet ab vrbe primaria Arausione, vulgò *Orange*, quæ Episcopum habet, Arelatensi Archiepisc. suffraganeum, & Academiam, itemque Senatum seu Parlamentum, ad quod fit Prouocatio à Iudicijs minorum aliquot opidorum.

Olim ad Cabillonensem, nunc ad Nafauiam gentem spectat. Cùm namque Philibertus Cabillonensis, Princeps Arausionensis, Prorex Neapolitanus, Caroli V. Imp.

Imp. nomine, in obsidione vr̄bis Florentiæ anno 1530. occubisset, soror eius vnica & hæres Claudia Henrico Nassauio in manum conuenit. Renato Henrici filio anno 1544. in obsidione Landresiana extincto successit Guilielmus eius patruelis, qui turbarum postea apud Belgas auctor existit, & Delfis Batauorum anno 1584. perijt.

Guilielmi filius Philippus Guilielmus, post multorum in Hispania annorum custodiam, à Serenissimo Archiduce Alberto, Belgarum Principe, in Belgicam reductus, vt erat Religionis Catholicæ studiosissimus, eandem in Principatu Arausionensi restituit, & Bruxellis anno 1618. moriens Mauritio fratri suo & hæredi tabulis testamenti commendauit.

CAPVT XXX.

DE BELGICARVM PROVINCIARUM STATU.

Germania inferior, siue Gallia Belgica prouincijs hodie XVII. continetur. Sunt in his Ducatus IV. *Brabantia, Limburgi, Lutzenburgi & Geldria*: Comitatus VII. *Flandria, Artesia, Hannonia, Hollandia, Zelandia, Namurci & Zutphania*: Marchionatus

natus vnus *sacri Imperij*: Dominia V. *Frisia Orientalis, Mechlinia, Ultraiecti, Transsalana, & Groninga.* Regiones cultissimæ ac populosissimæ, vt in quibus numerentur Vires fossis valioque munitæ CCX. vt minimum; Pagi autem sex mille, trecenti & amplius, præter vtriusque sexus Monasteria, Arces, villas, aliaq; ædificia illustria penè innumerabilia.

In Brabantia, Limburgo, Lutzenburgo, magna parte Ducatus Geldriæ, Flandria, Artesia Flannonia, Namurco, Marchionatu S. Imperij & Mechlinia, eximie floret Religio Catholica, exemplo in primis præeuntibus optimis *Principibus nostris, Serenissimi Archiducibus, Alberto & Isabella Clara Eugenia*: quos vt Deus O. M. diu feruet, vniuersæ Ecclesiæ ac Reipubl. Christianæ bono, venerans precor.

Reliquæ prouinciæ gemunt, pro dolor, sub iugo Calvinistarum, quorum alij Molles, seu *Arminiani*, alij Rigidi seu *Gomarista*, dicuntur, & capitalia inter se odia exercent.

Præter Calvinistas, qui cæteris dominantur, & Lutheranos, sunt insuper in prouincijs Belgicis confederatis, Anabaptistæ magno numero, præsertim in Frisia, & Northollandia, in sectas faciliè XXX. diuisi: de quibus exstat libellus Teutonicus, Coloniae
edi-

editus, titulo Babylonis seu Confusionis
Anabaptisticae, dignus qui in Latinum
transferatur, ad agnoscendum & detestan-
dum tot sectas adeo dissectas.

CAPVT XXXI.

BELGII SEV GERMANIAE IN-
ferioris Episcopatus.

OLIM in Belgica nostra nō nisi qua-
tuor fuere Episcopatus, Cameracen-
sis, Atrebatensis, Tornacensis &
Vltraiectinus. Sed petente Philippo II. Re-
ge Catholico, Belgarumq̄ue Principe an-
no 1559. Paulus IV. Papa tres Archiepis-
copatus & XV. Episcopatus constituit: vt
ex subiecta syllabo patebit.

MACHLINIENSIS ARCHIEP.

Mechelen.

Huic sunt suffraganei VI. Episcopi,

Antuerpiensis in Brabantia ad Scaldim fl.
Antvverpen.

Brugensis in Flandria. *Brugge. Bruges.*

Gandensis ibidem ad Scaldim. *Gent.*

Iprensis ibidem. *Iperen.*

Ruremundensis in Geldria ad Mosam.

Rurmunde.

Silui-

Siluiducensis seu Buscoducensis. *Hertogenbosch.*

CAMERACENSIS ARCHIEP.

ad Scaldim fluuium. *Cambray.*

Suffraganei sunt.

Atrebatensis in Artesia. *Arras.*

Tornacensis ad Scaldim. *Tournay.*

Audomarenensis in Artesia. *Saint Omer.*

Namurcensis ad Mosam. *Namur.*

VLTRA IECTINO ARCHIEP.

Vtrecht. Subsunt Episcopi.

Dauentriensis in Transisalania. *Deuenter.*

Groningensis. *Groeninghen.*

Harlemensis in Hollandia. *Harlem.*

Leouardiensis in Frisia. *Leeuwarden.*

Middelburgensis in Zelandia. *Middelborgh.*

De nouorum in Belgio Episcopatum

erectione exstat commentarius Arnoldi

Hauenfij, Carthusiani, Coloniae an. 1609. e-

ditus: in quo multa narrantur de primorū

Belgicae Episcoporum rebus praecclare for-

titerq; gestis.

In prouincijs Belgicis multa sunt exi-

mia Societatis Iesu Collegia, duas in Pro-

uincias partita.

PROVINCIA FLANDRO-
BELGICA.

Antuer- piæ	{ Domus Professa. Colleg. Antuerpien.	} Antvver- pen.
Collegium Brugense.		Brugghe.
Collegium Bruxellense.		Brussel.
Collegium Cortracense.		Cortrijck.
Collegium Gandense.		Gandt.
Collegium Ipreuse.		Ipren.
Loua- nij	{ Colleg. Louaniense. Colleg. Anglorum.	} Louen.
Domus Probationis Lirana.		Lire.
Domus Prob. Mechliniensis. cum Collegio inchoato.		Mechelen.
Collegium Ruremundanum.		Ruremonde.
Collegium Siluæducente.		Sbertoghenbusch.
Collegium Traiectense.		Maastricht.
Colleg. VVinoci-Bergense. VVinoxberghen.		
Residentia Castellana.		Cassel.
Residentia Hollandica.		Hollandt.
<i>Sunt in hac Prouincia Socij 617.</i>		

PROVINCIA GALLO-BELGICA.

Duaci	{ Colleg. Duacense. Semin. Scotorum.	} Douay.
Audo- mari	{ Colleg. Audomarense. Colleg. Anglicanum.	} Sant Omer.
		Tor-

Torna-	} Colleg. Tornacense. } } Domus Probationis. }	} Tour- } nay.
ci		
Leodij	} Colleg. Leodiense. } } Domus Probationis. }	} Liege.
Collegium Insulense.		Lille.
Collegium Montense.		Mons.
Collegium Valencense.	Valenciennes.	
Collegium Atrebatense.		Arras
Collegium Cameracense.		Cambray.
Collegium Luxemburgense.	Luxembourg.	
Collegium Namurcense.		Namur.
Collegium Dionantense.		Dinant.
Collegium Hesdiniense.		Hesdin.
Collegium Ariense.		Aire.
Residentia VVatenensis.	VVatenes.	
Residentia Huenfis.		Huy.

Sunt in hac Prouincia Socij 652.

Præter Soc. Iesu Patres, habent insuper Patres Augustiniani & Dominicani insignes scholas, in quibus iuuentutem & litteris & pietate informant.

CAPVT XXXII.]

DE BVRGVNDIAE COMI-
tatu.

BVrgundia duplex est hodie, vna Ducatus, altera Comitatus titulo illustris.

stris. Ducatus nūc in Regum Galliaē est potestate, cuius metropolis est *Diuis*, in qua & Parlamenti sedes. Burgundiaē Comitatus, vulgò *la France Contè*, ad Serenissimum Albertum, Austriaē Archiducem, spectat: cuius metropolis est *Dola*, vrbs supremo prouinciaē Senatu, atque Academiaē celebris, parretque in spiritualibus Archiepiscopo Vefontionensi, cum toto ferè Burgundiaē Comitatu. Exceptis nimirum ijs locis, quæ Iuram montem spectant, suntque Lugdunensi Archiepiscopo in spiritualibus subiecta.

In locis istis Iurensibus (vt verbis Martyrologij Romani vtar) visitur illustris Abbatia Sancti Eugendi, à Chilberto I. Burgundiaē Rege excitata; quæ hodie S. Claudij dicitur, à S. Claudio Archiepisc. Bifuntino, cuius ibi sacrum corpus adseruatur, magno piè peregrinantium concursu.

CAPVT XXXIII.

GERMANIAE EPISCOPATVS.

Germania, prouincia nobilissima, quæ Romanum complectitur Imperium, habet septem hodie Archiepiscopatus, Moguntinum, Coloniensem, Treuerensem, Magdeburgensem, Salisburgensem, Bremensem, & Vefontionensem, præter,

ter Pragensem in Bohemia.

Ante ætatem S. Bonifacij Moguntini Archiepiscopi, diœceses Episcoporum ad Rhenum, iuxta prouinciarum Romanarum distinctionem, tantum in Gall. cã Rheni ripã distributæ erant. Is supremus Germanicarum Ecclesiarum inspector à Gregorio II. Papa designatus, Salisburgensem, Ratisbonensem ac Frisingensem diœceses primus distribuit, adhuc Eistadiensem Episcopatum anno 745. & Herbipolensem anno 751. instituit.

Deiictis postea Saxonibus, Carolus Magnus Imperator Osnaburgæ anno 776. deinde Halberstadij, Monasterij, Verdæ, Bremæ anno 788. Mindæ, Hildesfæ, & Paderbornæ Episcopatus fundauit ac dotauit. Caroli exemplo, Henricus Auceps Imperator, Misnæ & Mersburgi; Otho Magn⁹, Aucipis filius, Brandeburgi & Havelburgi anno 946. & sexto post anno, in Cimbrica Chersoneso, Slesuici, Ripæ, Arhusiæ, Aldeburgi (vnde Lubecam postea Henricus Leo Saxonix Dux sedem transtulit) basilicas Cathedralis condiderunt.

Mechelburgi Episcopatum (quem Henricus Leo Suerinæ collocauit) Albertus Archiepif. Bremensis 1062. instituit. Magdeburgensem cathedrã ex Vallerlebia, Lunenburgensis agri opido, istuc traslatam Otho Magnus

gnus Imp. an. 967. Archiepiscopali dignitate & Germaniæ Primatu per Benedictum IV. ornandam curavit.

Ex dictis septem Germaniæ metropoli-
bus duas, Magdeburgensem & Bremensem,
& vicinos illis in veteri Saxonia, cis & vltra
Visurgim, Episcopatus decem, Albertus
Crantzius à prima singulorum origine, enu-
merata Antistitum serie, vsque ad annum
Christi 1500. in sua Metropoli descripsit.
Cuius seripcionem excepit David Chytrę-
us, professione Lutheranus; ideoq; cautę le-
gendus. Vt porrò Germanicarum Ecclesia-
rũ status cuius notior fiat, habe breuem hęc
syllabum.

MOGUNTINVS ARCHIEP.

S. R. I. Princeps Elector, & in Germania
Archicancellarius, *Mentz*, ad Rhenum,
Academia. Ad Moguntinam pro-
uinciam hi spectant Episc.
vt suffraganei,

Vormatiensis.

VVorms.

Herbipolensis, Dux Franconiæ anno 1251.

VVirtzburg, Academia.

Spirensis. *Speir*, sedes Camere Imperialis.

Eistatensis.

Aichstet.

Argentinenfis.

Strasburch.

Verdensis. *VVerden*, quarto lapide à Bre-
ma.

Curi-

Curienſis apud Rhætos ſeu Griſones. *Chur,*
Italis Coira.

Hildesheimenſis per Carolum Magnum.
Heildesheim.

Paderbornenſis in VVeſtphalia, per Carolū
Magnum. *Paderborn, Academia, circa*
annum 1615.

Conſtantiēſis. *Coſnitz.*

Halberſtadenſis, anno 788. per Carolum
Magnum. *Halberſtad.*

Auguſtanus. *Augsburg.*

* Bambergēſis in Turingia. *Bamberg.*

COLONIENSIS ARCHIEP. S.

R. I. Princeps Elector, & in Italia Archi-
cancellarius. *Colen, Coloigne, ad*

Rhenum, Academia.

Suffraganei,

Leodiēſis Episcop. Dux Bulloniēſis, Co-
mes Loſſenſis, & Marchio Francimon-
tanus. *Liege, ad Moſam flu.*

Monasterienſis, in VVeſtphalia, per Caro-
lum Magnum. *Manſter.*

Mindenſis per eundem anno 785. *Min-
den.*

Oſnaburgēſis in VVeſtphalia per eundem
anno 776. *Oſenbrug.*

TREVERENSIS ARCHIEPISC.
S. R. I. Princeps Elector, & in Gallia ac re-
gno Arelatenſi Archicancellarius.
Trier. ad Moſellam Academia.
Habet ſuffraganeos,

Metenſem in ditione Regis Gallia, *Metz.*
Tullenſim, *ibidem.* *Toul.*
Virdunenſem. *Verdun.*

Sunt hi tres Episcopatus in Lotharingia
ſiti, iuris olim Germanici, nunc Gallici.

MAGDEBURGENSIS ARCHIE-
piſcop. & Germania Primas, anno 967.
per Benedictum VI. *Meydburg.*
Suffraganei huius ſunt,

Mifnenſis in Saxonia ſuperiore ad Albim
flu. per Henricum Aucupem Imp. dota-
tus, *Meyſſen.* Lantgraviatus.

Merſeburgenſis ad Salam flu. per eundem.
Merſeburg.

Brandeburgenſis ad Havelam flu. an. 946.
per Othonem Magnum Imp. *Brandenburg*
Marchionatus & Electoratus S. R. I.

Havelburgenſis ad Havelam flu. per eun-
dem, olim *Citizenſis.* *Havelburg.*

SALISBURGENSIS ARCHIEP.

per Leonem III. *Salzburg. Academia*
Benedictinorum anno 1617.

Huic subsunt Epi-
scopi,

Frisingensis per Gregorium II. *Freysingen.*
Ratisbonensis, per eundem. *Regensburg.*
Passaviensis, ad Oeni & Danubij confluentē.
Passav.

Brixinensis. *Brixen.*
Gurcensis, seu Goriciensis, in Carinthia,
circa annum 1073. *Goritz.*

Laurentinensis, in Carinthia, circa annū 1214.
Lauenmuntz.

Seccouienensis, in Stiria. *Seckau.*
Chiemensis. *Chiems.*

*Viennensis, in Austria. *VVien, Academia.*
*Neostadiensis, in Austria, per Paulum II.
anno 1468. *Neustat.*

*Labacensis, in Carniola, per eundem.
Leibach.

BREMENSIS ARCHIEPISC.

ad Visurgim fl. *Bremen.*

Huic parent Epi-
scopi,

Lubecensis, per Henricum Leonem Imp.
Lubeck.

Ratzenburgensis.

Ratzenburg.

Siedinensis, per Henricum Leonem Imp.

Sverin.

VESONTIONENSIS, seu Bisuntinus
 Archiepiscopus. *Besanzon.* Academia,
 circa annum 1540.

Basileensis, nunc Bruntruci residet: Capitulum
 verò cathedrale Friburgi Brisgoiæ.
Basel. Academia.

Laufanensis, circa annum 590. deleto Auen-
 tico, nunc Friburgi Heluetiorum resi-
 dens. *Losanne.* ad lacum Lemanum.

Bellicensis olim Sabaudicæ, nunc ditionis
 Francicæ. *Bellay en Bresse.*

Ceterùm omnes Germanici Imperij An-
 tistites, hætenus à nobis commemorati, vt
 & Tridentinus Episcopus, ad Prouinciam
 Aquileiensem pertinens, sunt S. R. I. Princi-
 pes ac domini in temporalibus, vt vulgus
 loquitur; exceptis quatuor, nimirum *Gur-
 censi. Laurentinensi. Seccouinensi & Chiemensi.* qui
 quidem Episcopatus à Salisburgensi Archie-
 piscopis sunt fundati, ac dotati.

Magdeburgensis porrò & Bremenensis Ar-
 chiepiscopus, cum suis quisq; Episcopatib.
 suffraganeis, hodie gemunt sub iugo Noua-
 torum: vt & Verdensis, Halberstadiensis,
 Osnabrugensis, & Mindensis Episcopatus.

CAPVT XXXIV.

RELIGIONIS IN GERMA-
nia status.

Germaniam olim Religionis ortho-
doxæ studiosissimam fuisse, testantur
abundè tot illustrium Episcopatum
& Abbatiarum dotes amplissimæ, cum do-
minio politico seu sæculari coniunctæ. Ad-
eò quidem, vt toto terrarum orbe nullæ
Germanicis Ecclesijs nobiliores aut poten-
tiores existant. Sed hodie, prò dolor, miser-
rimus est Germaniæ status, ipsis Principi-
bus in sectas ad seò dissectas variè dissectis.

In Saxonia quidem, Misnia, & Pomerania purus obtinet Lutheranismus, in Palatinatu Rheni & Hafsia Calvinismus; in Hanseaticis verò ciuitatibus partim Lutherani, partim Calvinistæ dominantur. In terris, quæ Brandenburgensi Electori parent, annis superioribus plerique facti sunt Calvinistæ: obstitère tamen Borussi, qui Calvinismum admittere noluerunt.

In Bauaria & Stiria purè Catholici viuunt: in Augustana, Spirensi, Hildesimensi, alijsque dicecesibus Hæretici nostris mixti agunt. Quibus quidem totâ Germaniâ conuertendis, cum ordines oës Religiosi, tū
Patres

Patres Soc. Iesu præcipuè dant operam. Habent ij in Germania, vicinifque ditionibus Collegia amplius L. X. in Prouincias tres distributa.

CAPVT XXXV.

SOCIETATIS IESV COLLEGIA
in Germania.

IN Germania tres habent Prouincias Patres Societatis Iesu, in quarum Collegijs iuuentus optimis & moribus & litteris accuratè imbuitur: vel ipforum etiam Lutheranorum iudicio, qui non rarò liberos etiam suos ad ea Gymnasia erudiendos mittunt.

PROVINCIA GERMANIAE
superioris.

Collegium Ingolstadiense.	<i>Ingolstat.</i>
Collegium Monachienfe.	<i>München.</i>
Collegium Dilinganum.	<i>Dilingen.</i>
Collegium Auguftanum.	<i>Auffburg.</i>
Collegium Ratisponenfe.	<i>Regensburg.</i>
Collegium Oenipontanum.	<i>Inffrug.</i>
Collegium Halenfe.	<i>Hall.</i>
Collegium Lucernenfe.	<i>Lucern.</i>
Collegium Friburgenfe.	<i>Friburg.</i>
	<i>Col-</i>

Collegium Bruntrutanum.	Bruntrust.
Collegium Constantiense.	Constanz.
Collegium Eystadianum.	Eystat.
Collegium Enfishemianum.	Enfisheim.
Dom. Probat. Landsperg.	Landesperg.
Domus Oetingana.	Oetingen.
Resid. { Eberspergensis.	Ebersperg.
{ Biburgensis.	Biburg.
Resid. Vallesiana.	Vualles.
<i>Sunt in hac Prouincia Socij 546.</i>	

PROVINCIA RHENI.

Collegium Coloniense.	Coln.
Treuiris { Col. Treuirensis. }	Trier.
{ Dom. Probat. }	
Collegium Moguntinum.	Meintz.
Collegium Spirense.	Speir.
Collegium Herbipolense.	VVirtzburg.
Collegium Fuldense.	Fuld.
Collegium Heiligenstadiense.	Heiligenstadt.
Collegium Molshemiense.	Molsheim.
Collegium Confluentinum.	Coblentz.
Collegium Paderbornense.	Paderborn.
Collegium Monasteriense.	Münster.
Collegium Hildeshemiense.	Hildesheim.
Collegium Embricense.	Emmerich.
Collegium Aquisgranense.	Aachen.
Collegium Bambergense.	Bamberg.
Collegium VVormatiense.	VVormbs.
	Col-

Collegium Hagenoense.	Hagenavv.
Collegium Erfordianum.	Erfurt.
Collegium Schletstadianum.	Schletstat.
Collegium Nouesianum.	Nuys.
Residen- } Bonnenfis.	Bon.
tia } Aschaffemburgēf.	Aschaffemburg.
<i>Sunt in hac Pröuincia Socij 601.</i>	

PROVINCIA AVSTRIAE.

Collegium Viennense.	VVien.
Collegium Græcense.	Grätz.
Collegium Pragense.	Prag.
Collegium Olomucense.	Olmitz.
Collegium Crumlouitense.	Cromavv.
Collegium Commotouitense.	Commotau.
Collegium Nouodomense.	Neyvhaus.
Collegium Labacense.	Labach.
Collegium Glacense.	Glatz.
Collegium Clangensfurtense.	Clangensfurt.
Collegium Zagrabiense.	Agram.
Collegium Lincense.	Lintz.
Collegium Passauiense.	Passavv.
Collegium Hommonense.	Hommonay.
Collegium Tyrnauitense.	Tyrnavv.
Collegium Cremsense.	Cremsb.
Domus Probationis Brunensis.	Brun.
Domus Probationis Leobienfis.	Leuben.
Residentia S. Bernardi.	S. Bernhart.
Residentia Millestadiensis.	Millstat.
	Resi-

Residentia Eberndorffensis. *Eberndorff.*Residentia Plettrienfis. *Plettria.*Residentia Goriciensis. *Gertz.*In Trans- § Colleg. Claudiop.* *Colasvvar.*siluania § Colleg. Albæ Iullæ.* *Fairvvar.**Sunt in hac Prouincia Socij 553.*

CAPVT XXXVI.

DE REPUBLICA AC FOEDERE XIII. Ciuitatum Helueticarum.

SVb foedere Helueticò XIII. Ciuitates, vulgò *Cantones* vocant, continentur:

Vrania,	<i>Vri.</i>
Suitia,	<i>Suitz.</i>
Siluania,	<i>Vndervval.</i>
Lucerna,	<i>Lucerne.</i>
Tigurum,	<i>Zurich.</i>
Clarona,	<i>Glaris.</i>
Tugium,	<i>Zugh.</i>
Berna,	<i>Berne.</i>
Friburgum,	<i>Friburg.</i>
Salodurum,	<i>Soleurre.</i>
Bafilea,	<i>Basel.</i>
Schaffhusia,	<i>Schaffhusen.</i>
Abbatif-Cella.	<i>Appenzel.</i>

Primū foedus, contra insolentiam Prefectorū, ab Alberto I. Imp. cōstitutorū, tres Ciuitates,

tates, *Vrania, Suitia, & Siluania* anno 1307. inter se fancierunt. Quibus aliæ postea Ciuitates sese paullatim adiunxerunt, quæ fœdere perpetuo coniunctæ, ita Rempublicam suam stabiliuerunt, vt à nemine hactenus subruï aut debilitari potuerit.

Gens vniuersa *Suitzeri* vulgò appellantur, à *Suitijs*, apud quos primò feliciter pro libertate pugnatum fuit.

Ex XIII. istis Ciuitatibus sex, nimirum
Cantones *Lucerna, Vrania, Suitia, Siluania, Tugium, Fri-*
Catholici. *burgum,* & magna pars *Abbatif-cellanorum,*
 Religionem Catholicam Romanam fortiter tuentur. Ad cuius defensionem solenne fœdus anno 1587. cum Philippo II. Rege Catholico, eodemque Duce Mediolanensi fancierunt: quod sanctè etiamnum vtrimque seruatur. Itaque apud dictas Ciuitates Catholicas Pontifex Romanus Internuncium ordinariè residentem habet, vt & suum Rex Catholicus Legatum.

Basileen-
sis Epi-
scopus.

In spiritualibus porrò *Heluetij*, magna ex parte *Constantiensi & Basileensi* Episcopis subsunt: quorum posterior *Bruntruti* sedem nunc habet, *Basileâ* à *Nouatoribus* occupatâ. Collegium autem cathedrale *Basileense* domicilium fixit *Friburgi Brisgouiæ*, quod est opidum & *Academia* Catholica gentis *Austriæ*.

Ad Heluetios in veteri Religione reti-
 nen-

rendos ac firmandos, plurimùm sanè con-
tulit *Petrus Canisius*, Nouiomagi in Geldria
apud Belgas natus, ex Soc. Iesu, vir longè
doctissimus ac sanctissimus: qui & Fribur-
gi Heluetiorum anno 1597. moriens, ibidem
honorificè est conditus. Habent autem Pa-
tres Soc. Iesu duo illustria apud Heluetios
Collegia, nimirum *Lucernense*, & *Friburgense*.

Ad reliquas Heluetiorum Ciuitates quod
attinet, sūt eę, prò dolor, Lutheri, Zvvinglij,
Caluini, aliorumque Hæresiarcharum scē-
dis erroribus infectæ: sic tamen vt Soloduri,
Claronæ, & alibi viuant Catholici quàm
plurimi, hæreticis mixti. Primi an. 1526. cor-
rupti fuere Tigurini, ab *Ulrico Zvvinglio*,
Sacramentario.

CAPVT XXXVII.

DE MVNICIPIIS, PRAEFECTV-
ris, & socijs Heluetiorum.

PRæter XIII. Ciuitates, quas dixi, multa
apud Heluetios sunt opida suo iure ac
legibus vtentia, quæ antiquo & Roma-
no vocabulo *Municipia Heluetiorum* nuncu-
pat *Franciscus Guillimannus*, rerum Helue-
ticarum scriptor accuratus. Talia sunt *Aquæ*
Heluetia, vulgò *Bada*, *Bremgartia*, *Mellinga*,
Rupertiuilla, *Damasia*, *Vitodurum*, *Tobinium*,

*Munic-
pia Hel-
uetiorū.*

G

Arania,

Aravia, Surbsea, Villisonium, Pötes, Sempachiū, Sathneganum, Statio Rhetorum, Paterniacū, Lausana, & alia opida nonnulla.

*Lausarē
fis episco
pus.*

Lausana Episcopum habet, Vesontionen-
si Archiepiscopo suffraganeum, qui sedem
nunc habet Friburgi Heluetiorum, Lausanā
à Nouatoribus anno 1536. occupatā.

*Præfe-
cturæ
Helue
tiorum.*

Post Municipia sequuntur Præfecturæ,
quæ Ciuitatum seu Cantonum cōmuni im-
perio administrantur. Sunt illę omninō de-
cem, ex quibus alię Transalpinæ, in Italia;
alię Cisalpinæ, intra Heluetiæ limites sitæ.

*Socij Hel-
uetiorū,*

Ad Socios Heluetiorum quod spectat,
sunt ij præcipuè, *Abbas & opidum S. Galli, Rha-
ti, Valesiani & Rottuillani.* Hi eadem ferè cō-
ditione sunt apud Heluetios, qua olim Socij
apud Romanos: hoc est, non solū auxilia,
militem, arma, commeatum, dētum, sum-
ptum tempore belli promittunt, sed omnia
munimenta, arces, opida, velut in Heluetio-
rum potestate & vīu, semperq̄e aperta re-
linquunt. Socijs sanè defendendis, totū pro-
pè terrarum orbem in Romanorum pote-
statem venisse, testatur Cicero.

*S Galli
opidum.*

S Galli opidum ex monasterio natū est,
vt Luxeuium apud Burgundos, Bobium a-
pud Insabres, Trudonopolis apud Leodien-
ses, Audomaropolis & Gislenopolis apud
Belgas, & plura alia opida per Germaniam
ac Galliam.

Mona-

Monasterium S. Galli condidit B. Gallus, natione Hibernus, S. Columbani discipulus, qui anno 613 moriens, in cœnobio à se excitato est conditus. Ad eas verò opes deniq; monasterium S. Galli, & ad eam amplitudinem peruenit, vt Principem facile locum in Germania obtineat. Fuit autè primitus inhabitatum à Clericis, quibus Benedictinam regulam an. 741. præscripsit Othmarus Abbas, petente Pipino, Caroli Martelli filio: vt Valafridus Strabo tradit in vita S. Galli. Opido ex monasterij frequentia nato cui proinde subiectum) magna est per Europam celebritas, ob lanificia.

Rhæti (quos Itali *Grifones*, Germani *Gravven* nuncupant) in tria fœdera sunt divisi. Primum fœdus XIX. Communitates cõplectitur, quas inter prima est *Difertina Abbatia*, cum vico adiuncto, quem condidit S. Sigebertus, S. Columbani discipulus, opibus Placidi viri nobilis.

Ad secundum fœdus, quod *Domus Dei Curiensis* dicitur, XX. Communitates pertinent, quarum prima & caput est *Curia*, Pto-
Curia
 emæo Ebedurum, vrbs Episcopalis, Mo-
vrbs Epi-
 guntino Archiepis. suffraganea, Italis *Coira*,
scopalis,
 Germanis *Chur* nuncupata. Nomen inditū,
hodieque
 quòd Imperatores, si quando in Rhætiam
Catholica
 venirent, eò loci curiam celebrabant: vnde
 ab Antonino dicitur *Curia Rhetorum*.

Tertij fœderis sunt X. Communitates, quas Iudicia nominant seu Iurisdictiones.

Valesiani in VII. Communitates sunt diuisi, quarum prima est *Sedunum*, vrbs Episcopalis, Tarentasiensi Archiepiscop. suffraganea. Prouinciam totam regit Episcopus, cum Concilio ex popularibus conflato, cuius hic est titulus, *N. Episcopus Sedunensis, Comes, & Præfectus Valesia*. Episcopum eligunt Canonici, & VII. Communitatum Legati: suntque Valesiani Catholicæ religionis studiosissimi.

Sedunenses seu Valesiani superiores, ab anno Christi 1475. imperat Veragris seu Valesianis inferioribus, in VI. Communitates seu Præfecturas distributis: quas inter quarta est *Octodurus*, olim vrbs Episcopalis Veragrorum. I. Cæsar vicum *Veragrorum* nominat. Vrbs vi aquarum perij, & locus hodie *Martenach* dicitur, ab arce olim opido imminente.

Sexta porro inter Valesiæ inferioris Communitates est *Tarhada*, olim *Agaunū*, quod hodie *S. Mauritij* nuncupatur: vbi Sigisfundus Burgundiæ Rex, insigne monasterium construxit in honorem SS. Martyrum Thebæorum. Octoduri namq; (quod XII. passuum millibus Agauno distat) etsi Thebæ legionis cædes primū fit imperata, maior tamen pars Agauni est trucidata.

Rotu-

Rotuilla vrbs est Imperialis ad Nigrum ^{Rotuilla.}
 fluium, magnæ per Germaniam auctorita-
 tis, propter curiam in ea Imperij constitu-
 tam, per Conradum III. Imperatorem.

Numerantur etiam inter Socios, *Bienna*
 & *Mulhusum*. De his fufius Franciscus Guil-
 limannus in libris de Rebus Heluetiorum.

CAPVT XXXVIII.

DE VRBE GENEVENSIS.

Geneua ad lacum Lemanum fita, in dua-
 bus Rhodani ripis, ligneo ponte con-
 iungitur, cui, per interiectam insulam
 firmiori, ædes vtrinq; impositæ. In maiore
 vrbs parte ad meridiem, templum est ca-
 thedrale S. Petro Apostolo sacrum: in mino-
 re, ad Septentrionem, visitur Basilica S.
 Geruasij: à quo & illa vrbs pars habet de-
 nominationem.

De vrbs dominio variæ olim, inter E-
 piscopos & Sabaudia Principes, fuere con-
 trouersia: de quibus alij scripsere. Iustum o-
 mnem dominatum circa an. 1535. excussit, &
 cum Bernensibus an. 1536. pactum inijt, postea
 aliquoties renouatum. Est hodie sentina &
 arx quædam Calvinismi, ex qua impij Cal-
 uinianaæ sectæ Ministri, magno numero,
 quotidie prodeunt.

Episcopus ipse Geneuensis hodie sedem
habet Anefsiaci, quod est Sabaudia: opi-
dum.

CAPVT XXXIX.

DE DVCATV POMERANIAE.

Pomerania, regio Germaniae ad mare
Balticum, Ducatus titulo nobilitatur:
cuius vrbes sunt *Stetinum* emporium,
Caminum, vrbs olim Episcopalis sub Archi-
episcopo Gnesnensi, *Griphsvvaldia*, ob Aca-
demiã an. 1546. institutam nota, & *VVol-
gastum*, Principis sedes. Pomerania: primi
Duces *Ingislaus* & *Casimirus*, à Frederico
Barbarossa Imp. an. 1182. sunt creati.

CAPVT XL.

DE REGNO BOHEMIAE.

Bohemia: metropolis est Praga, Re-
gum atque Imperatorum Romanorũ
aliquot sæculis iucunda sedes. Habet
ea Archiepiscopum & Legatum natum, an.
1344. à Clemente VI. creatum: cui suffraga-
ri solent *Olomucensis* in Morauia, & *Lito-
missensis* in Bohemia Episcop. Posterior ista
sedes Episcopalis desijt, furore Hussitarum,
qui

qui hodieque totam ferè Bohemiam inficiunt. Eorum hæresis primaria est, SS. Eucharistiam sub vtraque specie laicis dan-^{Husite.} dam esse: ideoque calicis signum pro templorum suorum foribus collocare solent.

Præter Husitas, viuunt in Bohemia magno etiam numero Lutherani, Calvinistæ, & Picardi: quorum postremi sunt reliquæ ^{Picardi.} veterum hæreticorum VValdensium. His nomen dedit Petrus VValdus, ciuis Lugdunensis, anno circiter 1170. qui patriâ relicta, cum in Picardiam regni Galliæ Prouinciam venisset, multos in eâ sectatores nactus est. Inde in Germaniam transiens, demum in Bohemia confedit: vnde etiam hodie, ij qui ea dogmata amplectuntur, Picardi vocantur. Sic ex Vido Perpiniano, Episcopo Lodeuensi, qui Inquisitoris munus in VValdenses exercuit, Iac. Thuanus tradit Hist. lib. 6.

CAPVT XLI.

DE SILE SIA ET

Moravia.

DVæ istæ Prouincię ad regnum Bohemix pertinent, certis fœderum conditionibus. Vtraque varijs sectis, vt

Bohemia, est infecta. In Morauia multæ sunt Anabaptistarum congregationes, in cõmuni viuentes, qui Germaniæ ac Belgij Anabaptistas, vt hæreticos damnant, & anathematizant.

Preslavy Silesiæ caput est *Vratislauia*, quæ Episcopum habet Catholicum, Gnesnensi Archiepiscopo suffraganeum.

Olmuniz. Morauicæ primaria vrbs est *Olmucium*, quæ pariter Episcopum habet Catholicum, Prageni Archiepiscopo suffragantem. | Is nunc est Serenissimus Archidux Leopoldus, Ferdinandi Bohemiæ Regis frater.

CAPVT XLII.

DE REGNIS HVNGARIAE,
Dalmatiæ, Croatia & Sla-
uonia.

Hungaria, quam Danubius mediam interfluit, duas habet vrbes Archiepiscopales, Strigonium & Colociam. Strigonienfis Archiepisc. est regni Hungariæ Primas, & Legatus natus, residetq; nũc Tirnauiæ, Strigonio à Turcis occupato. Suffraganei autem sunt Episcopi VI. Nitriensis, regni Cancellarius. *Nitrich.* Iaurinensis ad Danubium fluuium. *Raab.* Agriensis, *Agria*, sub Turcis.

Vac-

Vaccienſis. *Vaccia.*
 Quinqueeccleſienſis ad Drauum flu. ſub
 Turcis.
 Veſprinienſis, Regineꝝ Cancellarius. *Veſprin.*
 ſub iſdem.

COLOCIA, IN PANNONIA
 inferiore ſita eſt, cuius loci Archie-
 piſcopo ſubefſe ſolent E-
 piſcopi,

Zagabrieniſis. *Agram.*
 Albæ Iuliæ, in Principatu Tranſiluanieꝝ.
Fairvvar.

Varadieniſis. *Varadin.*
 Sirmieniſis, ſub Turcis. *Sirmiſch.*
 Conadieniſis vel Canadieniſis ſub iſdem.
Conad.

Bofnenſis ſub iſdem. *Bofſina.*
 Hermanſtadenſis & Bacchenſis Epifcopi,
 in Tranſiluania à quibuſdam adiun-
 guntur.

Magnam Hungarieꝝ partem hodie tenent
 Turcæ: reliqua varijs hæreſibus, atque in
 primis Arianifmo eſt infecta.

Georgius Draſcouitiuſ, Cardinalis Hú-
 garuſ, nationis ſuæ alumniſ Seminarium
 Viennæ, & Collegium Varalieꝝ excitauit,
 adiutante Rudolfo II. Cæſaré. Datur &
 Hungariſ locuſ Romę in Collegio Germa-
 nico. *G 5 Hun-*

Hungariæ regno annumerantur Dalmatiæ, Croatiæ & Slauiæ regna, quæ hodie partim ab Austriacis, partim à Venetis, partim à Turcis occupantur.

Lingua
Slauiæ.

Lingua porrò *Slauiæ* latissimè patet, estque in multas propagines diffusa, videlicet in *Rutenicam*, *Polonicam*, *Boemicam*, *Illyricam*, *Dalmaticam*, *VVindicam*, aliasque minorum gentium linguas.

Eiusdem linguæ Slauiæ duplices sunt Characteres, *Rutenici* seu *Moscouitici*, è Græcis deprauati, totidem numero, & figura penè similes, adiunctis paucis barbaris; item *Dalmatici*, qui & *Hieronymiani* dicuntur, eadem potestate, totidem numero, sed figura longè dissimiles. Atque aded duplex est Bibliorum translatio, *Rutenica* recentior, & *Hieronymiana* vetustior.

CAPVT XLIII.

DE TRANSILVANIAE PRINCIPATU.

TRANSILVANIA, Daciæ Ripensis pars est mediterranea: cuius vrbes primariæ sunt, *Hermannopolis*, *Stephanopolis*, quæ & *Corona*, itemque *Brasouia* dicitur, *Claudiopolis*, quæ *Academiã* habet,

habet, & *Alba Iulia*, Principis sedes. In duabus istis posterioribus vrbibus olim sua Collegia habuerunt Patres Societatis IESV, à Christophoro Batorio, Stephani Poloniæ Regis fratre, & in Principatu successore dotata. Quorum quidem Patrum operâ, anno 1590. Christianus Francus Albæ Iuliæ hæresim publicè abiurauit. Habebat item Alba Iulia Episcopum, Colociensi Archiep. suffraganeum.

Præter Lutheranos & Calvinistas, in hac prouincia plurimi sunt Arianismi sectatores: quam hæresim anno 1566. illic inuexit Franciscus Dauid, procurante Francisco Stancaro, Itale, Ioannis Sepusij Principis Medico. Quod venenum inde postea in Hungariam, Poloniam, vicinasque Prouincias emanauit.

Claudiopoli insigne Seminarium fundauit Gregorius XIII. Papa, cum dote amplissima, quam postea Stephanus Rex Poloniæ auxit.

CAPVT XLIV.

DE AVSTRIA, ALIISQVE Prouincijs vicinis, ad gentem Austriacam spectantibus.

Austria, nobilissima Germaniæ regio ad Danubium, habuit primum

mum Marchiones, postea Duces, demum Archiduces, quibus hodieque parer. Sunt in ea vrbes Episcopales duæ, *Vienna*, caput prouinciæ, & *Noua Ciuitas*. Austriacam historiam libris 4. VVolfangus Læzius comprehendit. De antiqua & vera origine gentis Austriæ siue Habsburgicæ libros 7. anno 1605. Mediolani publicauit Franciscus Guillimannus, historiarum Professor Friburgi Brisogicæ. Exstant & Annales Austriæ per Gerardum Roium, quos Oeniponti anno 1600. publicauit.

Duo sunt Episcopatus in Austria, Viennensis, & Neostadiensis, quem vnà cum Labacensi, in Carniola, anno 1468. Paulus II. instituit, Frederico III. Imp. petente. Vienna habet Academiam non ignobilem, quæ ad Doctoratum non admittit quempiam, nisi præstita prius fidei Catholicæ professione, iuxta Pij IV. diploma, & decretum conforme anno 1581. à Rudolfo II. publicatum.

DE TIROLENSI COMITATV.

Tirolenfis Comitatus iacet inter Athesin & Oenum flumina, interque Alpium iuga: habetque omnis generis metalla nobilissima. Caput prouinciæ est *Oempons*, vrbs egregia ad *Oeni* ripam sita, fe-

sedes Principis, & Parlamenti ditionum
 Auftriacarum. In qua vrbe, & in Halen-
 si insignia possident Collegia Patres So-
 ciet. Iesu, magno prouincialium bono, à
 Ferdinando Imp. fundata: qui & Viennen-
 se in Auftria, ac Pragense in Bohemia ex-
 citauit.

Fuit hæc prouincia inter Auftriscas à
 multis retrò annis veræ Religionis studio-
 sissima: quod magna ex parte acceptum de-
 bet zelo *Ferdinandi* Archiducis, eiusque
 trium sorbrum pietati, quæ Halis & per to-
 tam Germanicam, imò orbem nota est.

In medio prouinciæ sita est *Brixina*; cuius
 vrbis Episcopus, Salisburgensi Archiepis-
 copo suffraganeus, Serenissimus Archidux
 Leopoldus diœcesim suam ab omni hære-
 ticos labe puram conseruat: quod & vicinus
 Antistes Tridentinus, ex gente Madruca,
 egregiè præstat.

DE STIRIA.

Stiria metropolis est Græcium, quod
 insignem habet Academiam, ac Societ. *Gratz.*
 IESV Collegium. Prouinciam totam
 ab hæresi expurgauit Ferdinandus Archi-
 dux, qui nunc Rex est Bohemiæ & Hun-
 gariæ; nouarum sectarum studiosis aliò mi-
 grare iussis. Quod illi odio verti non de-
 bet,

bet, cùm passim Lutherani ac Calviniani in Germania Principes suis è ditionibus nostros pellant, & suis quisque subditis suã Religionem præscribat.

Ceterùm Stiria Episcopum habet Secouiensem, Salisburgensi Archiepisc. suffraganeum.

DE CARINTHIA.

IN Carinthia duo sunt Episcopi, Gurcensis & Laurentinensis, Salisburgensi Archiepiscopo suffraganei. Gurcensis in opido Strasburgo plerumque residet: quo fit, vt illius incolæ ac vicini præ ceteris nostræ Religionis sint magis studiosi atque obseruantes.

CAPVT XLV.

DE BAVARIAE DVCATV.

PVrum ac putum Religionis Orthodoxæ cultum Principibus suis Bavaria debet, qui iam inde ab initio Lutheranismi fortiter à finibus suis omnes sectas arcuerunt, & porrò arcent.

Georgius certè Dux zelum suum laudatissimum primus ostendit, qui solus ferè ex Germaniæ Principibus, Carolo V.

Im-

Imperat. contra rebelles perpetuò adhæ-
sit.

Patris sui vestigijs institit filius & suc-
cessor Albertus, qui Societatem Iesu Mona-
chium & Ingolstadium euocauit.

Auitam pietatem secutus est Guilielmus
V. Dux: eiusque filij hodie sequuntur for-
tissimè.

CAPVT XLVI.

DE REGNO POLONIAE.

POLONIAE Regnum multas suo
ambitu Prouincias, in his Litua-
niam, Masouiam, Samogitiam, Cui-
uiam, Liuoniam, Varmiam, Prusiam
Regalem, Ruffiam Nigram, Volhiniam,
Podoliam, aliasque complectitur. His
prouincijs ius sacrum dicunt duo Latini
ritus Archiepiscopi *Gnesnensis* & *Leopoliensis*.
Regni Primas est *Gnesnensis*, cui sus-
fragantur Episcopi infra scripti,

Cracouiensis Episcopus & Dux *Seueriësis*.
Krakeyv, in Polonia minore ad *Vistulam*
flu. Academia.

Posnaniensis in Polonia maiore. *Poz-*
nan.

Plo-

Plocensis, in Masouia ad Vistulam fluium.

Ploczk.

Mednicensis, in Samogitia. *Miedniki.*

Vratislaviensis, in Silesia. *Preslavy.*

Lebusiensis, circa Marchiam Brandeburgensem. *Lebus.*

Vladislaviensis, in Cuiavia. *Vladislavy.*

Caminensis, in Pomeraniæ tractu. *Chemnicz.*

Luceoriensis. *Lucko, in Volhinia.*

Vilnensis, in Ducatu Lituaniæ, qui cum regno Poloniæ est vnitus. *Vilenzki* indigenis, Germanis. *VVilde.*

Vendenis in Liuonia, per Sixtum V. *VVenden. Kies.*

* Varmiensis prouinciæ Episcopus in Prussia Regali residens. *VVarmerlant, Frauvenberg.*

Leopolis, vulgò *Luuovv*, sita est in Russia Nigra, anno 1361. iure Metropolitico donata, per Vrbanum V. Papam. Huic suffraganei sunt.

Præmissiensis, in Russia Nigra. *Przemysl.*

Chelmenfis, ibidem. *Chmielnick.*

Kiouiensis, in Volhinia, ad Borysthenem flu.

Kiou.

Camenecensis, in Podolia. *Camienieck.*

Hi omnes Antistites, vnà cum Culmensi Episcopo, ex Prussia Regali, publicis regni comitijs, tamquam Senatores, interesse solent: exceptis tamen Vratislaviensi & Lebusiensi

busiensi Episcopo, qui ad Poloniae regnum non pertinent.

CAPVT XLVII.

DE RUTHENIS, SEU
Russis.

PRæter Latinos istos Antistites, sunt & Ruthenici ritus Episcopi octo, sub ditione Regis Poloniae: nimirum *Kiouiensis*, qui est Metropoli, *Vladimiriensis*, *Luceoricensis*, *Polocensis*, *Pramisliensis*, *Leopolienfis*, *Chelmenfis* & *Pinscensis*. Hi anno 1596. à Clemente VIII. in cõmunionem Ecclesiæ orthodoxæ sunt recepti: vt fusè Baronijs ad calcem tomi VII. Annalium commemorat.

De vetustis Ruthenorum erroribus, quos ferè communes cum Græcis habere solèt, consule Possuinum in Moscouiæ descriptione.

Est autem duplex *Russia*, *Nigra*, quæ Poloniae, & *Alba*, quæ Mosco subest.

In *Volhinia*, quæ sub *Russia Nigra* continetur, viuit Dux *Ostrogoiæ*, inter Ruthenos ditissimus ac potentissimus.

Sub ditione Polonorum viuunt & *Armenij* plurimi, qui suum quoque Episcopum habent: sed nec hic, nec Ruthenici Antisti-

H tes

II. DE STATV RELIG. CHRIST.
 tes locū habent in comitijs regni Poloniae.
 Refidere autem solet Leopoli Episcopus
 seu Metropolitā Armeniorum, qui ea in vr-
 be, item Camenecæ, vicinifque locis magno
 numero mercaturam exercent.

De lingua Ruthenica, eiusq; characteri-
 bus vide suprā cap. 42.

CAPVT XLVIII.

COLLEGIA SOCIETATIS IESV
in Polonia.

IN Polonia, Lithuania, Prussia, Russia, a-
 lijsque prouincijs regno Polonico anne-
 xis, multa florent Collegia ac gymnasia
 Societatis Iesu, duas in Prouincias distri-
 buta.

PROVINCIA POLONIAE.

Craco- uia	} Domus Professa. } Dom. Prob. S. Steph.	} Kra- } Skovv.
Collegium Posnaniense.		Poznan.
Collegium Califfiense.		Kalisz.
Collegium Lublinense.		Lublin.
Collegium Leopoliense.		Lvvovv.
Collegium Iaroslaiense.		Iaroslavv.
Collegium Sandomiriense.		Sandomirz.
Collegium Luceoriense.		Lucko.
Collegium Toruense.		Torun.
		Col-

Collegium Camenecense.	Kamienietz.
Residentia	{ Gedanen. Gdańsk & Dancik.
	{ Præmissiensis. Przemyśl.
	{ Rauenfis. Rawa.
	{ Crofnensis. Krosno.
<i>Sunt in hac Prouincia Socij 459.</i>	

PROVINCIA LITHVANIAE.

Dom. Profef. VVarfauensis.	VVarfaua.
Vilna	{ Domus Professa.
	{ Colleg. Vilnense.
	{ Domus Probation.
	} VVilno.
Collegium Bransbergense.	Bransberg.
Collegium Pultouienfe.	Pultovsk.
Collegium Niefuifienfe.	Niefvvez.
Collegium Polocense.	Polock.
Collegium Rigense.	Riga.
Collegium Derpatense.	Derpt.
Collegium Orfzenfe.	Orza.
Collegium Lomzenfe.	Lemza.
Collegium Krozenfe.	Kroze.
Residentia Plocensis.	Plock.
Residentia Smolenscensis.	Smolensk.

Sunt in hac Prouincia Socij 336.

CAPVT XLIX.

DE PRVSSIA.

PRVSSIA siue Borussia, vltima Germania regio, ad mare Balticum, anno 1215. à Crucigeris Equitibus Teutonicis est subacta. Anno 1419. cùm nonnullæ provinciæ & ciuitates Borussiae ad Casimirum Poloniae Regem defecissent, grauißima bella inter Crucigeros & Polonos sunt exorta. Demùm anno 1525. Albertus Brandenburgicus, Lutherana hæresi infectus, ex magistro Crucigerorum, Dux Prussiae à Sigismundo Poloniae Rege creatus est, & Prussia ipsa diuisa est in Regalem & Ducalem. In Prussia Regali duo sunt Episcopi, *Varmiensis*, qui Brunsbergæ domicilium habet, & *Culmensis*. In Prussia Ducali duo itidem solent esse Episcopatus, *Sãbiensis*, cuius sedes erat Regius Mons & *Pomesaniensis*, cuius sedes erat Mariæ-VVerda: sed vtriusque dictus Albertus extinxit. Ducatum Prussiae, Polonorum Regi beneficiario iure obstrictum, hodie obtinet Marchio & Elector Brandenburgensis. Sunt in Prussia plerique incolæ Lutherani: habent tamen publicum ac liberum suæ Religionis exercitium Catholicæ, in Monte Re-

Regio: idque beneficio Sigismundi Poloniae Regis moderni.

CAPVT L.

DE ANGLIA.

BRITANNIS Euangelium annunciasse S. Petrum Apostolorum principem tradit Simon Metaphrastes. Sunt qui putant in illa, quam Claudius Cæsar contra istam gentem expeditionem habuit, comitem se Apostolum addidisse, cum anni superioris initio ex Syria in Italiam appulisset, cathedræque culmen Romæ fixisset. Ut ut sit, illud ex Beda & alijs constat, Lucium Britanniae Regem, tempore Eucherij Papæ, Antonino & Lucio Vero imperantibus, Christo nomen dedisse.

Qua de causa Henricus VIII. Angliæ Rex à communionem Ecclesiæ Romanæ defecerit, egregiè docet Nic. Sanderus lib. de Schismate Anglicano.

Ceterum in Anglia duæ sunt Metropoles, *Cantuariensis* & *Eboracensis*, quibus quæ sint suffraganeæ Ecclesiæ, breuiter aperiam.

CANTVARIENSIS ARCHIE-
piscopus regni Angliæ Primas.
Canterburij.

Londinensis ad Tamesim fluuium. *London.*
sedes Regum Britannia.

VVintonensis. *VVinchester.*

§ Couentrensis. *Couentre.*

§ Lichfedensis. *Lisfilde.*

Sarisburyensis. *Salisbury.*

§ Bathoniensis. *Bathe.*

§ VVellensis. *VVelles.*

Lincolniensis. *Lincolne.*

Exoniensis. *Excester.*

Herefordensis. *Hereforde.*

Norwicensis. *Norvvick.*

Eliensis, in insula eiusdem nominis. *Eliey,*
insula.

Roffensis. *Rochester.*

Cicestrensis. *Chichester.*

VVigorniensis. *VVorchester.*

Meneuensis, ad fanum S. Daudis in VVal-
lia siue Cambria, *Saint Daudis.*

Bangorensis in VVallia. *Bangor.*

Landauenfis. *Landaff.*

Asaphensis aliàs Eluuenfis in VVallia.

Saint Asse.

Quatuor Pseudoepiscopatus, Petrobur-
gensis, Goscestrensis, Oxoniensis & Bri-
stoliensis.

tolienſis , à nobis in ſerie prætereuntur,
 utpote ab Henrico VIII. Rege inſtitu-
 ti.

EBORACENSIS ARCHIEPIS-
 copus *Torcke*. Suffraganei
 ſunt,

Dunelmensis.

Durham.

Cestrensis.

Chester.

Carleolensis.

Carrel.

In Anglia hodieque nomen Episcoporum est in usu, sed nomen tantum & vestis externa, cum ceremonijs quibusdam. Quo fit, ut Protestantes Angliæ, ab ipsis etiam Calvinistis *Semipapista*, & à nostris *Calumpapista* nominentur. Titulos verò Episcopales nunc etiam Scoti & Hiberni vsurpant, ex decreto Iacobi Magnæ Britanniæ Regis, annis superioribus facto.

Idem Rex Puritanos, qui communem cū Geneuensibus in Gallia, Heydelbergensibus in Germania, & Gomaristis in Batavia doctrinam habent, regno suo abesse iussit, eosdemq; suis scriptis acriter prosequitur.

Sunt tamen hodieque Angli Catholici longè plurimi, habentq; sua Seminaria ac Collegia Romæ, Vallisoleti, Hispali, Duaci, Louanij, Audomaropoli, Leodij & alibi.

CAPVT LI.

DE SCOTIA.

SCOTI, Britanniaë insulæ populus, circa annũ 203. Christi doctrinam acceperunt, Victore I. Papa agente. Ad eosdem à Pelagiana hæresi liberandos postea Celestinus I. Palladium misit.

Ab isto tempore ad nostram vsque ætatem in auita fide perstitit Scotia; quam demum Ioannes Knoxus, cum suis, hæresi Calviniana fœdissimè infecit, ac corrupit.

Scoti insigne habent Collegium Romæ, quod subest directioni Patrum Societatis IESV.

In Scotia duæ, vt in Anglia ab antiquo sunt Metropoles, *Sanct-Andreana & Glasgouensis*: quibus XI. Episcopi sunt suffraganei.

SANCT-ANDREANO ARCHIEPISCOPO hi solent esse suffraganei,

Dunkeldensis.

Dunckeld.

Aberdonensis.

Aberdin, Academia.

Morauiensis prouinciæ Episcopus in opido Elgino residere solitus. *Mourra, Elgin*

siue

Elgym.

Dum-

Dumblanensis. *Dumblain.*

Brechinensis. *Brechin.*

Rossensis Prouinciæ Episcop. in opido
Chanriensi residere solitus. *Rosse, Chanrie.*

Cathanensis Prouinciæ Episcop. in opido
Dunrodeni residere solitus. *Cathnes,
Dunroden, siue Dornok.*

Orcadum insularum Episcop. in opido
Kirkuensi & Mainelandia insula reside-
re solitus. *Orcknay, Kirkyvaà, Mayne-
lande.*

GLASCVENNIS ARCHIEPIS.

per Sixtum IV. vt etiam Sanct-Andrea-
nus, an. 1471. est institutus.

Cui suffragantur,

Gollouidiæ Prouinciæ Episcop. in opido
Candidæ Cafæ residere solitus. *Gallovyay,
Vvithory.*

Lismorensis, in Argathelia Prouincia.
Lismor.

Hebridum, seu insularum ad Occidentem
Episcop. in insula & monasterio S. Co-
lumbi residere solitus, qui & Sodorensis
dicitur. *Illis, Colmkil.*

Ceterum vt reliqui ferè orbis Episcopi
certas dioceses non habuerunt, antequam
Dionysius Rom. Pontifex circa annum 268.
has distribuisset; ita Scotorum Episcopi mu-

nera episcopalla, quocumq; essent loco, sine discrimine obierunt, vsq; ad Malcolmi III. Regis tempora, cum suis finibus ac limitibus circa annum 1070. dioceses fuerunt circumscriptæ. Decursu demum temporis hæc apud Scotos stabilita fuit hierarchia, vt duo essent Archiepiscopi, *Sanct-Andreas* & *Glascuensis*: quorum ille Primas totius Scotiae esset, & octo haberet Episcopos suffraganeos, tres vsq; Glascuensis: vt supra ostendimus.

CAPVT LII.

DE HIBERNIA.

Hibernia, Britannici Oceani insula, vulgò Irlandia, habet quatuor Archiepiscopatus, *Armachanum*, *Dubliniensem*, *Cassiliensem* & *Tuamensem*, anno 1151. auctoritate Eugenij III. per Ioannem Papanem, Legatum Apostolicum institutos: vt tradit Baronius. Sed Camdenus ex Philippo Flateburiensi tradit illos anno 1152. institutos auctoritate Apostolica, per Christianum, Episcopum Lismoriensem, Hiberniae Legatum. Illud constat, fuisse olim in Hibernia sedes Archiepiscopales quatuor, Episcopales autem triginta & vnã aut circiter. Ceterum Reges Angliæ dicti fuerunt Hiber-

Hiberniæ Domini, iam inde à Ioanne Rege, sq; ad Henricum VIII. qui primus Hiberniæ Regem se scripsit. Quem regni Hiberniæ titulum anno 1550. Paulus IV. Papa confirmavit, cum Philippus Rex & Maria Regina Legatos Romam misissent, ut tradit idem Camdenus. De Hibernia scripsit Giraldus Cambrensis: quem commentario à se auctum didit * Richardus Stanihurstus, nuper Senesissimo Alberto Belgarum Principi à Saeris. Exstat & Hiberniæ descriptio, item quæ veteres Annales Hibernici apud Camdenum, in Britannia. Qui verò, & quot Episcopi singulis olim Metropolitans fuerint subiecti, ex subiuncta syllabo Lector discet.

* Obijt
an. 1618.
Bruxellis.

ARMACHANVS ARCHIEP.
in Ultonia, & Primas Hiberniæ.

Armach.

Dunenensis.	Duy, Dovvne.
Conerensis.	Conner.
Derenensis.	Derry.
Medienseis.	Mieth.
Clocherensis.	Clocher.
Ardachensis.	Ardache.
Kilmorensis.	Kilmore.
Rapotensis.	Rapho.
Dromorensis.	Dromoore.
Cluanensis.	Kiloom.
Dunckeranensis.	Dondalck.
	DVBLI.

DVBLINIENSIS ARCHIEPIS.
in Lagenia. *Dublin*, sedes Proregis & olim
Academia ann. 1320. instituta.

Huic subesse so-
lent,

Kilkenniensis, aliàs *Offeriensis*. *Kilkenny*,
Offerij.

Kildariensis. *Kildare*.

Fernensis. *Ferns*.

Lechliniensis. *Lechlin*.

Glendelacensis. *Glendelagh*.

CASSELENSIS ARCHIEPISC.
in Momonia. *Cashel*.

Limericensis. *Limricke*.

Lismorensis. *Lismor*.

Rossensis. *Rosse*.

Waterfordiensis. *Waterford*.

Emmelenis. *Emmelen*.

Corcagiensis. *Corcke*.

Limbricensis. *Lymbrick*.

Clonensis. *Clon*.

TVAMENSIS ARCHIEPISC.
in Connacia. *Toam*. Suffraganei,

Duacensis. *Galuben*.

Achadensis. *Achade*.

Alach.

Alachdensis. *Alache.*
 Disinensis. *Oifin.*
 Roscomensis. *Roscoman.*
 Clonfertensis. *Clonfert.*
 Killaloensis, à quibusdam additur. *Killaloe.*

Hiberni duo habent insignia Collegia in Hispania, nimirum Salmanticae & Compostellae, Societatis Iesu Patribus commissa, temque vnum apud Belgas in Academia Duacena.

Habent item Franciscani Hiberni insigne monasterium Louanij, quod anno 1688. fundamentis exstruxerunt; fauente in primis Serenissimo Archiduce Alberto, Belgarum Principe, qui primum in templi fundamentis lapidem posuit. In hoc monasterio primum editus est Catechismus lingua Hibernica: cuius characteres prorsus diuersi sunt ab omnibus Europæis.

Ceterum Hiberni, quasi naturæ quodam ductu, & spontanea inclinatione, Religionis Catholicæ sunt studiosissimi: vt non immeritò Hibernia iam olim *Insula Sanctorum* speciali nomine sit nuncupata.

CAPVT LIII.

DE REGNO DANIAE.

VNi eidemque Regi parent Dania, Noruegia, Islandia, Gronelandia & varia insulae his prouincijs vicinae.

Dania, Septemtrionalis Oceani paeninsula, habet Archiepiscopum Lundensem, ab Urbano II. an. 1092. creatum: cui Primatis titulum Adrianus IV. an. 1159. adiunxit. Huic suffragari solent Episcopi,

Roschildensis.

Roschild.

Othoniensis, in Funia.

Odensea.

Slesuicensis, per Othonem Magnum Imp. an. 922. dotatus.

Slesvick.

Ripensis, per eundem.

Rype.

VViburgensis.

VViburg.

Arhusiensis, per eundem.

Arhusen.

Dania, Noruegia, Suecia, Islandia, vicinaeque Prouinciæ & insulae, purum putum hodieque seruant Lutheranismum, & retinent non paucas etiamnum ceremonias

Catholicas, adeoque Calvinismum odio habent.

** **
** **

CAPVT LIV.

DE REGNO NORVEGIAE.

Nidrosia iure metropolitico per Eugenium III. an. 1148. donata est: & attributi Antistites isti, tanquam suffraganei,

Bergenensis.	<i>Bergen, emporium.</i>
Stauangarensis.	<i>Staffanger.</i>
Hamhariensis.	<i>Hammar.</i>
Gronelandensis.	<i>Groenlandt.</i>
Scalholtanus, in Islandia.	<i>Scalholt.</i>
Holensis.	<i>Hola.</i>

Orcadenſis & Sodorensis seu Insulanus Episcopi à quibusdam adiunguntur: qui tamen ab alijs Glascuensi Archiepisc. in Scotia subijciuntur; fortasse post Orcades & Hebrides insulas à Scotis occupatas.

CAPVT LV.

DE REGNO SVECIAE.

Svecia, regio nota Plinio, omnium Aquilonarium est fertilissima. Post Cratizium, de Gothorum Suecorumque Regibus, itemque de Episcopis Sueciae scripsit Ioannes Magnus.

Est

Est autem in Suecia vnicus Archiepiscopus, nimirum Vpsaliensis, per Eugenium III. Papam an. 1148. creatus: cui sex Episcopi solent suffragari.

Scarenfis anno 1026.

Scar.

Lincopenfis.

Lincopen.

Strogenensfis.

Stengenes.

Aboensfis in Finlandia.

Abo.

Arosiensfis.

Arcefen.

Vellimemensfis.

Vellimen.

Tota hodie Suecia, cum Gothia vicinifque prouincijs, hæresi Lutherana est infecta.

CAPVT LVĪ.

DE MOSCOVIA.

Mosci *Metropolitam* suum, in Moscu vrbe residentem, à Patriarcha Constantinopolitano accipere olim habent. Huic subesse solent Archiepiscopi duo, *Rostouiensis* & *Nouogardiensis*: Episcopi autem octo, *Cortizensis*, *Rezaniensis*, *Columnensis*, *Casanensis*, *Vologdensis*, *Tueriensis*, *Smolenscensis*, & *Susdaliensis*. Habent autem Mosci multos errores cum Græcis communes, de quibus vide *Posseuinum* in *Moscouïæ descriptione*.

Smol

Smolenscum hodie tenent Poloni , cum magna parte Moscouia.

De Characteribus Moscouiticis , qui à Græcis sunt deprauati , vide suprâ capite 42.

CAPVT LVII.

DE GRAECIAE ET PATRIARCHATUS CONSTANTINOPOLITANI STATU.

GRæcia , omnium penè artium ac scientiarum olim inuentrix ac cultrix , hodie maxima ex parte Turcarum tyrannide oppressa iacet. Veneti partem aliquam possident , sed ferè in mari , vel ad mare. De hodiernis Græcorum moribus scribit fusè Bellionius, Observationum lib. 1. cap. 3. & sequentibus. Græcanicarum Ecclesiarum statum sub Imperio Turcico, iam inde ab expugnata Constantinopoli vsque ad hæc tempora , fusè describit Martinus Crusius in suâ Turco-Græciâ, sed cautè legendâ.

In ipsa vrbe Constantinopolitana hodieque multi viuunt homines Christiani, ritus Latini, quos vulgò *Cassalucos* vocant ex opido Cassa per Mahometem Turcarum Regem eò translati : & possident templum S. Nicolao sacrum.

I In

In vrbe Pera, quæ non nisi canali seu sinu maris à Constantinopoli est seiuncta, præter Legatos Principum Christianorum, aliquot millia viuunt è nostris. Ibi dem Franciscani, Dominicani, Carmelitæ, & Benedictini sua habent monasteria ac templa.

Benedictinorum Abbatia, B. Mariæ facta, iam inde ab anno 1449. subest Congregationi Casinensi, seu S. Iustinæ de Padua, & plurimos habet redditus ac prædia in ditione Genuensi.

Habent item Peræ Collegiũ, ac scholas cum Græcas tum Latinas, Patres Soc. Iesu; idque beneficio Henrici IV. Galliæ Regis, Græcanicis porro Ecclesijs vnus olim Patriarcha Constantinopolitanus præsidebat: hodie verò plures Græcanici per Orientem Patriarchæ existunt: nimirum *Constantinopolitanus*, qui Constantinopoli; *Alexandrinus* qui Cauri; *Damasceus*, qui Damasci; & *Antiochenus*, qui Antiochiæ sedem habet. De quibus sic Bellonius lib. I. Observationum c. 35. *Licet Græcanicæ Ecclesiæ caput, Patriarcha nuncupatus, Constantinopoli sedem habeat, plerique tamen alij idem nomen, similemque potestatem obtinent in ijs provincijs, quibus præsent. Nam Patriarcha Alexandrinus absolutam potestatem habet in eos, qui Græcos ritus obseruantes in AEGYPTO & ARABIA viuunt, magnificas-*

casque in Memphi, siue in Cairo habet ades,
 quas vidimus, adibus Patriarche Constantino-
 politani (qua peculiari nomine Patriarcha-
 tus nun upantur) non multum inferiores. A-
 lius Patriarcha Damasci residet, qui absolute
 imperat omnibus monasterijs & hominibus
 Græcam religionem amplectentibus, Syriam-
 que incolentibus: isque cogitur singulis annis
 adesse decima quinta die Augusti, in monaste-
 rio supra montem Libanum, vt istic Liturgiam
 celebret. Est præterea alius Antiochiæ,
 qui monasterijs & alijs Christianis Græcis
 præest, qui Barut, Tripolim, Haleb, aliaque
 plurima Asia loca inhabitant. Turcarum
 Imperator hos Patriarchas sua religione vt
 permittit, modò tributum persoluant. Dici-
 tur verò Constantinopolitanus pro monasterijs
 in monte Atho sitis alijsque per Europam spar-
 sis, duodecies mille ducatos aureos pendere.
 Porrò cum istorum Patriarcharum quispiam
 è viuis excessit, Episcopi & Metropolitanus,
 qui nostrorum Cardinalium instar sunt, con-
 ueniunt, vt alium eligant. Perpendendum au-
 tem est neminem Patriarcham creari pos-
 se, nisi primùm Metropolitanus fuerit,
 quod cum Pontificia constitutione ferè con-
 uenit. Hactenus Bellonius. Qua ve-
 rò ratione Patriarcharum Byzantij,
 Alexandria, Antiochiæ, & Ierosolimo-
 lymo-

132 DE STATV RELIG. CHRIST.
lymorum, itemque Archiepiscopi Iustiniana
nae primae (quae vrbes omnes sub Imperio
Constantinopolitano fuere) designatio
quondam fieri soleat, Curopalates explicat
libro de Officialibus Palatij Constantino-
politani.

CAPVT LVIII.

DE CYPRO, CHIO, ALIISQVE
insulis maris Aegaei.

IN maris Aegaei insulis plurimae passim
viuunt familiae Christianae, ritus Latini,
Graecis ac Turcis mixtae: quibus sacra fe-
re administrant Patres Franciscani, aut Do-
minicani. In Chio vrbe numerantur decem
circiter millia hominum, nostrae Religionis
ac ritus: quibus Episcopus Latinus praest, a
Romano Pontifice confirmatus. In ea-
dem vrbe Residentiam ha-
bent Patres Soc.

I E S V.

DE

DE STATV
RELIGIONIS
CHRISTIANÆ

PER ASIAM,

LIBER II.

DE ASIAE STATV IN
communi.

CAPVT I.

SI A, inter tres Orbis partes veteribus notas, omnium latissimè pater. Eam hodie partim Turcæ, partim Persæ, partim Moscouitæ, partim Tartari, partim Rex Catholicus in Indijs cis & ultra Gangem, alijque Principes ac populi possident. Ex his alij sunt Christiani, Orthodoxi aut Schismatici, alij Mahumetani, alij Idololatræ, alij Iudæi.

I 3

CA

CAPVT II.

DE IACOBITIS.

IN Oriente variæ sunt nationes hominum Christianorum, *vi Iacobitæ, Maronitæ, Nestoriani, Armenij Cophiti, Melchitæ Georgiani, & alij*, partim orthodoxi, partim schismatici.

Iacobitæ dispersi sunt per ciuitates, terras & opida Syriæ, Mesopotamiæ, & Babylonix, alijs nationibus mixti, & numerum quinquaginta millium familiarum facile excedunt; pauperuli plerique ac quotidiano labore victum quæritantes. In *Aleppo* tamen & *Caramet*, multæ sunt diuites & honestarum facultatum familiæ, aliæque mercaturam exercentes. Ecclesia Patriarchalis huius nationis est in Mesopotamia, extra urbem *Moradin*, in monasterio *Zafra*: sed Patriarcha residet in vrbe *Caramet*, ad maiorem sui ac suorum commoditatem & quietem. Sub eius obedientia viuunt hodie Ierosolymitanus & Musalensis Metropolitanus, Damascenus, Edeffanus, Cyprius & Caramitanus Archiepiscopi, itemque Episcopi in *Atafra*, *Salach*, *Tarach*, *Maaden*, *Hartbert*, & alij non pauci.

De Iacobitis, eorumque erroribus vide plura in nostra Notitia Episcopatum lib. I. cap.

cap. 15. & infrà cap. 5. ex Petri Strozae Disputatione de Chaldæorum dogmatibus.

CAPVT III.

DE MARONITIS.

Maronitæ Pontificis Romani doctrinam constantè obseruant, & Libanum Syriæ montem ferè incolunt. Nonnulli tamen & Damasci, Aleppi atq; in Cypro agunt. Horum omnium Patriarcha sedem habet in monte Libanio, in loco, qui dicitur *Chenubin*, siue in cœnobio monachorum ordinis S. Antonij, quod XX. passuum millibus distat à Tripoli Syriæ vrbe, mercatu celebri. Huic suffraganei sunt octo aut nouem Episcopi, vtunturq; lingua Chaldæâ in sacris, Arabicâ autem vulgari ter. Nationis huius Patriarcha, Innocè. III. Põnifice, Cóc. Lateranensi interfuit. Maronitarum hodie Patriarcha titulum Patriarchæ Antiocheni ambit, allegatq; diplomata à Paulo II Hadriano VI. alijsq; Pontificibus data. In Hadriani VI. diplomate XXII. die Octobris M.D.XXII. dato sic legitur: *Venerabili Fratri Petro Patriarcha, sedenti supra sedem Antiochenam.* De his plura vide apud Vitriacum lib. I. cap. 78. Tyrium lib. 22. cap. 8. & Baronium tom. XII. Annaliû, in fine an. M.C.LXXXII.

Maronitæ habent Romæ Collegium in-
figne, à Gregorio XIII. excitatum ac do-
tatum, quod Patres Soc. Iesu moderan-
tur.

CAPVT IV.

DE NESTORIANIS.

Nestoriani, à Nestorio hæresiarcha
iam olim damnato sic dicti sunt. Est
ea natio, inter Christianas Orienta-
les, longè numerosissima ac copiosissima,
duobus Patriarchis subiecta. Eorum alter,
Babylonis Patriarcha nuncupatus, residere
solet in monasterio S. Hermetis, apud opi-
dum *Musal*, in prouincia Babylonæ; &
fuit is hætenus schismaticus, vsque ad tem-
pora Pauli V. Papæ, quibus Elias Patriarcha
Babylonis ad communionem Ecclesiæ
Romanæ redijt: vt sequenti capite do-
cebo.

Alter, Assyriorum Orientalium Patriar-
cha nuncupatus, primùm in *Caremet*, postea
in *Zeinalbach*, in confinibus Persidis, re-
sedit, vbi hodieque residet, potentia ce-
dens Patriarchæ Babylonis. Assyriorum
porrò Orientalium Patriarchæ, iam inde à
temporibus Iulij III. Papæ, fuerunt or-
tho-

thodoxi; videlicet *Simon Sulacha*, à Julio III. ordinatus; *Abdiesu*, qui Concilio Tridentino interfuit, *Abathalla*, eiusque successor *Donha Simon*, qui anno 1582. Pallium Patriarchale à Gregorio XIII. obtinuit, qui que primus ex Caremet in prouinciara Zeinalbach secessit. Vbi hodieque residet alter *Simon*, Donhæ successor. De vetustis Nestorianorum erroribus vide nostrâ Notitiam Episcopatum lib. I. cap. 16.

CAPVT V.

DE NATIONE CHALDAEORVM,
qui hæctenus vocati sunt Nestoriani,
deque eorum Patriarcha in
Babylone residen-
te.

CHaldæorum gens olim sapientia, opibus, imperio aded celebris, hodie misera seruitute oppressa, Turcis ac Persis subiacet; diuersisque nationibus admista, Mesopotamiam incolit, per vicinas regiones, Indiam vsque Orientalem, dispersa, Christi fidem profitetur; sed erroribus infectam grauissimis, pro quorû differentia Chaldæi quoque inter se diuiduntur. Nam alij ex ipsis appellantur *Iacobita*, alij *Nestoriani*.

*Iacobite**Nestoria
ni.*

Iacobitæ à Iacobo Dioscorigo discipulo dicti, heresim Eutychem anathematizent. Nestoriani Nestorianam; atque vtraque pars proprium habet Patriarcham.

*Leonard.
Ab. l.
1583.*

Qui Iacobitas regit, Antiochenum se Patriarcham nominat, etiam si minimè illam ecclesiam obtineat: sed in Amed, seu Charemet residet; quæ ciuitas est valdè nobilis, & ampla in Mesopotamia. Ad quem Gregorius XIII. Nuncium Apostolicum misit, cù confirmatione Patriarchatus, ac Patriarchali pallio *Leonardum Abelem*, Episcopum Sidoniensem, anno salutis M.D.LXXXIII. spe motus, quam in eo excitauerat reconciliationis illius Patriarchæ, cum sancta Apostolica sede, *Nehemes* eius frater, olim & ipse Iacobitarum Patriarcha, qui declinandæ Turcarum persecutionis causa ad Gregorij charitatem confugerat. Legationis suæ successum parum felicem, Episcopus Sidoniensis in Italiam reuersus, infecta re, renunciauit postea Sixto quinto, cõmentario diligenter cõscripto, in quo multa scitu digna leguntur de hac natione.

*Babylon.**Musal.*

Nestorianorù aut Patriarcha Ecclesiæ Babylonis præest, eiusq; residentia loci est Monasteriũ ad opidũ *Musal*, in ruinis antiquæ Niniuis, vt aiũt, ædificatũ. Dissidēt inter se Iacobitæ, atq; Nestoriani odio implacabilis

cabili: sed Nestoriani numero atque opibus præstāt, quorū ad trecēta millia, & ampliùs domorū recēntur: cū familiæ Iacobitarū numerū octoginta millium non excedant. Itaque Patriarchæ Nestorianorum amplissima est auctoritas, eaq; in Indiam se Orientalem extendit.

Nam Chaldæi, qui Goæ, Cochini, Angamalæ, atq; in insula S. Thomæ ante aduentū Patrū Societ. Iesu reperiēbantur, oēs pariter professione Nestoriani, obediebant Patriarchæ Babylonis. Nunc quidē magna eorū, pars studio ac diligentia dictorū Patrum Soc. Iesu, ad Ecclesiā S. Catholicā reuerſa summū Pontificē colit: defunctoq; nuper Metropolitano Chaldæo, successorē ab Apostolica sede suscepit Archiep. Angamalensē à Clemente VIII. ex Soc. Iesu ordinatum.

*Angama-
lensis Ar-
chiep. in
India.*

Ante Pontificatū Iulij III. nomen huius Patriarchę ignotū penè nostris fuisse videtur: neq; de ipso, neq; de Chaldæorū natione mentionē vllā factā fuisse in Pontificum Romanorū monumētis reperio. Sed ēte verò Iulio III. cū nōnulli ex Chaldæis Nestorianis se ab obediētia Patriarchę subtraxissent, detestataq; Nestoriana hæresi in communionem venissent Catholicę Ecclesię, illis summus Pontifex, vt postulauerant, Patriarchā ordinavit eundem, quē ipsi hac de causa legauerāt, *Simonē Sulacham*, ordinis S. *Sulachā.*
Pachomij monachum. Is

*Affrij O
rientales.*

Is cum Patriarchali pallio, atque titulo Patriarchæ Assyriorum Orientalium ad suos redij; & in Charemet siue Amed residens, Archiepiscopos & Episcopos ac sacerdotes quàm plurimos ordinauit. Sic igitur Chaldæorum natio, vni Patriarchæ Babylonis vsque ad illa tempora subiecta, in duas partes diuisa fuit.

Abdiesu.

Sulacha deinde à Turcis, aduersariorū operâ, vt fertur, è viuis sublato, sufficitur in eius locum *Abdiesu*, eiusdem ordinis monachus, vir mirificæ eruditionis, linguarum varietate, & sacrarum literarum notitia insignis: de quo in vita Pij IV. præclara fit mentio, cuius Pontificatu Romana venit pro confirmatione, qui & Tridentino Concilio interfuit. Eius autem effigies depicta conspicitur in aula Regia palatij Vaticanæ, inter Cardinales, cæterosque Prælatos Alexandro III: assistentes, Imperatorem Fridericum pœnitentem Venetijs recipienti.

*Abathalla.
Donha Simon.*

Plurimum quidem profecit *Abdiesu*, multosque ex Nestorianis ad Ecclesiam Catholicam conuertit, acceptamque ab Apostolica sede auctoritatem valdè propagauit, quam eius successores postea conseruare sibi aut nescierunt, aut nō potuerunt. Nā qui ei successit *Abathalla*, & ipse monachus eiusdem ordinis, parum vixit, & *Donha Simon*,
po-

postea ex Archiepiscopo Gelu & Seert factus Patriarcha, nec doctrina, nec ætate idoneus tanto muneri; tempore, quo Leonardus Episcopus Sidoniensis in Orientem profectus est Nuncius Apostolicus, relicto *Charemet*, ubi alij Patriarchæ Orientalium Assyriorum resederant, in Prouinciam *Zeinalbach* secesserat ad fines Persidis; potentia cedens Patriarchæ Babylonis. Quo loco etiam hodie manet eius successor *Simon*.
Simon quoque & ipse vocatus, existimatione ac numero sublectorum, vt accepimus, prædecessoribus longè inferior.

Ita vt Patriarchæ Babylonis status nunc videatur in pristinum restitutus, æmulo sponte sua quasi in exilium relegato. Igitur qui modò sedem Babylonis obtinet, *Mar Elias*, Chaldæorum Patriarcha, multò minus, quàm prædecessores sui, domestico disfidio laborat, subiectamque sibi nationem pacificè gubernat; Metropolitæ & Episcopis, Clero que non modò illi obtemperantibus, sed ipsum valdè diligentibus.

Sic ferè Petrus Stroza, Paulo V. Papæ à Secretis, in sua Disputatione de Chaldæorum dogmatibus, quam anno 1617. Romæ & Coloniz publicauit.

Ceterùm Leonardus Abel patriâ fuit Melitenis, adeoque idiomatis Arabici peritissimus, quod ea in insula est vernaculum:

lum: obiitque Romæ anno Christi 1605. aut sequenti. Ex eius manuscriptis commentarijs, de Orientalium nationum Christianarum statu, nos multa publicauimus in Notitia Episcopatum, typis Platinianis edita. Exstant autem commentarij isti manuscripti Romæ, in Bibliotheca instructissima Cardinalis Ascanij Columnæ, quam libris Guilielmi Sirleti, itidem Cardinalis, mirificè auctam is gentilibus suis reliquit. Fuerat idem Columna protector ac curator omnium nationum Orientalium, temporibus Gregorij XIII. Papæ & successorum.

CAPVT VI.

DE CONCILIATIONE FIDEI

Chaldæorum cum fide S. Romana Ecclesie, de quæ obedientia Paulo V. Papæ præstita, per Eliam Patriarcham Babylonis.

Contigit (ita disponente diuina prouidentia) vt inter eos pauperes, quibus anno primo Pontificatus sui Paulus Quintus, solenni ritu, pedes lauit, quinta feria Maioris hebdomadæ, duo reperirentur Chaldæi, vnus monachus, alter

alter laicus, qui Sanctorum Apostolorum limina uisitaturi paulò ante Romam uenerant.

Hi postea domum reuersi, cum renu-
ciassent Elię Babylonis Patriarchę, cuius
obediencię subiacebant, quanta paterni a-
moris significatione eos Summus Pontifex
excepisset, eiusque nomine nonnulla mu-
nera illi attulissent; & libellum reddidif-
sent professionis fidei, quę Orientali-
bus ad urbem uenientibus credenda, con-
fitemur que proponitur, ipse tanta in se
suosque commotus charitate, quamprimum
legatos ad summum Pontificem de-
creuit, qui ei gratias agerent; utque
communem patrem ac dominum agnos-
cerent, & illius obediencię subiectum
se esse significarent. Proficiebatur enim
Patriarcha unum idemque cum Sancta
Romana Ecclesia de fide sentire. Nam
Chaldęi Sedem Babylonis ab Apostoli-
ca Sede constitutam, & subinde fidei do-
ctrinam ab eadem accepisse; constanter as-
serunt.

Et quamquam manifestissimis implicati
sint Nestorij erroribus atque hæresibus, o-
stendere nihilominus omni studio con-
tendunt, differentiam inter nos & ipsos
consistere in uerbis tantummodo, non au-
tem in sensu uerborum. Legati sta-
tim

tim aciter ingreſſi ſunt, in latrones inci-
derunt: itaque alios decernere oportuit.
Multis & hi quoque calamitatibus afflicti,
etſi Romam peruenerint, nihil egerunt, i-
mò legationem ſuam ſuſpectam reddide-
runt. Perterriti enim, quia audiuiſſent quã
execrabile eſſet & quàm odioſum apud nos
Neftorij nomen, vt Neſtorianæ hæreſis in-
uidiam declinarent, nonnullas abſtulerunt
paginas, ex libris, quos ad recognoſcendam
doctrinam fidei, quam profitentur, & Ec-
cleſiaſticos eorum ritus, obtulerant; ita per-
ſuaſi à ſubdolo quodam interprete Neo-
phyto antea Hebræo: Propterea dimiſi, re
infecta, abierunt.

Quod cum in eorum reditu Patriarcha
poſtea intellexiſſet, & ex his, quæ Legatis in
vrbe acciderant, cognouiſſet negotium eo-
rum imprudentia perturbatum inuerſum-
que fuiſſe, ſtatuit inito cum Episcopis ſuis
conſilio denuò Legatum mittere, qui non
tantum officia obedientiæ atque obſeruan-
tiæ ſummo Pontifici debita præſtaret; ſed
rationem fidei, quam Chaldæi profitentur,
redderet: & ſi error aliquis in eorū profes-
ſione reperiretur, correctionem humiliter
ab eo poſtularet. Legatio demandatur *Adamo*
ſeu *Adamo* Archidiacono Cameræ Patriar-
chalis, monachorum Chaldæorum Archi-
mandrita, viro docto & prudenti.

Is ad

Is ad urbem, anno tertio à discessu priorum Legatorum, venit, & Paulo V. Papæ litteras Patriarchæ sui reddidit, & cum illis fidei professionem, atque commentarium à se iussu Patriarchæ sui compositum, de conciliatione dogmatum Chaldæorum cum fide Catholica; postulauitque summa animi demissione, vt cuncta diligenter examinarentur expenderenturque, & pro necessitate salutis eorum consuleretur.

Epistola Eliæ Patriarchæ Babylonij ad Paulum V. & alia eò spectantia extant apud Petrum Strozam lib. citato.

Adamo autem ad suos redeunti ab eodẽ Pontifice, presbyteri duo ex Societ. Iesu, Ioannes Ant. Marietius, & Petrus Metofcita, viri docti ac pij, sunt adiuncti: vt in Babylonica Ecclesia vniuersa reducenda omnes animi virès intenderent: vt narrat Nic. Godignus lib. I. de rebus Abassinorum.

CAPVT VII.

DE ARMENIIS.

ARmena natio, longè copiosissima, duobus Patriarchis primarijs subijcitur: quorum vnus est Armeniæ Maioris, residens in monasterio *Eczmeaz* in prope opidum *Eruan* in Persia: alter

ter autem Armeniæ Minoris, residens in opido *Sis*, in Cilicia, hodie dicta *Caramania*, sub Turcarum imperio. Alij insuper Primates seu Patriarchæ nationis Armenæ, fauore Turcarum creati reperiuntur, vt in vltimis Persiæ finibus, atque in ipsa etiam vrbe Constantinopolitana: sunt que ferè exactores tributorum, quæ familiæ Armenicæ Turcis soluere coguntur, & quandoque Patriarcham Armeniæ Maioris, pro suo superiore, nolunt agnoscere. Familiæ, quæ Patriarchæ maioris Armeniæ subsunt, excedunt numerum centum & quinquaginta millium, præter monasteria plurima, Episcopos in ciuitatibus *Berlis*, *Caramit*, *Angur*, & alijs quàm plurimis; sacerdotes item monachos & diaconos per multos.

Patriarcha verò Minoris Armeniæ habet sub sua obediētia XXIV. Prælatos, Episcopos & Archiepiscopos, familiarū verò circiter viginti millia, in ciuitatibus castellisq; Syriæ & Ciliciæ agentia, præter cœnobita monachorum, sacerdotes clericos & diaconos quàm plurimos. Huius nationis Patriarcha Azarias professionem fidei à Leonardo A bele Episcopo Sidoniensi sibi propositam amplexus est, subscriptamque cum epistolis suis ad Gregorium XIII. Romam transmisit.

Speſtat autem electio Patriarchæ Minoris Armeniæ ad XII. Episcopos, ceteris dignitate superiores, viciniorefque Ecclesiæ Patriarchali. Quandoque tamen à populo Armeno, fauore & iussu Præſectorum Turcicorum, Patriarchæ creantur: & postmodum ab Episcopis & Archiepiscopis consensum obtinent. Viuit autem Patriarcha ex oblationibus & Eleemosynis: antiquitus autem ex quaque domo Maidinum (qui tertia pars vnus Iulij seu Regalis est) quotannis recipiebat, qua pensione ipsum Turca priuauit. Hodie ex continuis suæ nationis visitationibus, ac mulctis delinquentium, se suosque ferè alit.

Habent autem & Armenij, sub ditio-
ne Regis Poloniæ commorantes, proprium
sibi Metropolitam seu Episcopū, Leopoli,
in Russia residentem: vt Mart. Cromerus
tradit, & nos supra lib. I. explicuimus.

De Armeniorum veteri ac moderno sta-
tu, deque eorumdem erroribus, vide Noti-
tiam nostram Episcopatum lib. I. c. 17. &
sequenti.

Exstat Professio fidei Catholicæ, chara-
cteribus Armenicis Romæ edita. Est autem
lingua Armenica propago Hebraicæ.

CAPVT VIII.

DE FRANC-ARMENIS.

AD Armeniorum conuerſionem anno 1337. temporibus Ioannis XII. Papæ, miſſus eſt B. *Bartholomæus Paruus* Bononiensis, Ord. S. Dominici Sodalis, & primus Archiepiſcopus *Nexiuanenſis*, qui non ſine opinione ſanctitatis deſunctus, quieſcit in Carnâ opido ac monaſterio ſui ordinis. Ab iſto Bartholomæo, eiusque ſecijs, Armeniæ Maioris incolæ doctrinam Orthodoxam hauſerunt, quam hodieque retinent, ideoq; Franc-Armeni nūcupantur. Turcæ enim Perſæ, alijque Oriētis populi, Chriſtianos homines Europæos vulgò Francos nominant. Sunt autem Frac-Armenorum hodieque multa millia, quibus Archiepiſc. *Nexiuanenſis* præſt, qui (vt & alij omnes illius prouinciæ ſacerdotes ac monachi) Inſtitutum S. Dominici ſequitur. Opida quæ Franc-Armeni incolunt, ſunt iſta, *Nexiuanum, Abbaranum, Abbragonum, Carna, Saltach, Haſcaſſen, Meaſcen, Carſan, Xhabunis, Giabug, Caragus, Chenſug & Artach*: quibus in opidis monaſteria non pauca Dominicanæ ſodales habent. *Nexiuanenſis* baſilica Archiepiſcopalis in Moſqueam per Mahumeranos eſt cōuerſa: ideoq; ſolet Archie-

chiepiscopus residere in æde ac monasterio Abbaranēsi, quod diei vnius spatio à Nexiuano distat. Fuit autem Nexiuanensis basilica cathedralis, S. Thomæ Apostolo sacra. Ad cuius Ecclesiæ Archiepiscopatum à Clémēte VIII. anno M. DC. IV. promotus est *Azarias Fridonius*, natione Armenus, Ordinis S. Dominici, qui confirmationis obtinendæ causâ ex Armenia in Urbem venerat. Nexiuanum porrò situm est in Armenia maiore, sub ditione Persarum.

CAPVT IX.

DE MELCHITIS, SEV GRAECIS
Schismaticis.

Melchitæ dicuntur à vocabulo *Melch*, quod Regem seu Principem sonat, eò quòd isti in negotio Religionis olim soliti sint sequi exemplum & auctoritatem Imperatorum Constantinopolitanorum. Huius generis sunt Græci omnes, qui per Asiam ritus Græcorum obseruant, quique Patriarchis Constantinopolitano, Antiocheno, Alexandrino & Ierosolymitano parent. Ex his Antiochenus nō Antiochiæ, sed Damasci residet.

Quatuor isti Patriarche, vt vocant, Melchitæ solent ab Episcopis prouinciarum

eligi, & à Turcarum Imperatore confirmari, vt suprà lib. I. capite 57. diximus. Ij Metropolitanos & Episcopos sibi subditos creant: vt ceteri ferè omnes Patriarchæ nationum Orientalium.

Sunt autem omnes isti Melchitæ Antistites, tam Patriarchæ quàm Episcopi, Ordinis S. Basilij monachi, adeoque cœlibes. Cuius quidè instituti monasteria per Græciam totumque Orientem sunt longè plurima; inter quæ eminent cœnobia S. Sabæ in Ierusalem, & S. Catharinæ in Sina monte Arabiæ, itemque Montis Athos, quem Sanctum vocant.

Melchitæ porrò infecti sunt vetustis Græcorum erroribus, quos Concilium Florentinum aliaque damnarunt: & constitunt nationem longè numerosissimam inter omnes Christianas Orientales. Occupant enim non modò Græciam, sed etiam Asiam minorem, Syriam, Aegyptum, vicinasque Prouincias.

Solent etiam inter Melchitas numerari Georgiani, Mingrelli, Circassij, & alij populi.

CAPVT X.

DE GEORGIANIS.

Georgiani, veteribus Iberi Asiatici, olim agnoscere solent Patriarchâ Constantinopolitanum: sed hodie ab eo sunt alieni, utpote inter Persas nunc potissimum viuêtes, nec à doctrinâ Ecclesię Romane valdè abhorrêtes. Subsūt varijs Principibus ac dominis. Inter alios fuit Alexāder Cainus, qui cum tribus hominū millibus iuuit Persarum Regē ad Taurisium Medorum urbē, aliaq; opida anno 1604. Turcis eripienda. 1604. Vitriacus Hist. Orient. cap. 80. scribit eos nūcupari Georgianos, eò quòd S. Georgiū, quem in prælijs suis cōtra gentem incredulam habent Patronum, summa cū reuerētia colant, & præ alijs Sanctis specialiter honorent. Addit eosdem, in confinio Persarum, Medorum & Assyriorum commorari, & Græcorum idiomate in scripturis diuinis uti, Græcorumque consuetudines in Sacramentis obseruare. Habent ijdem suos hodie Episcopos, ac monachos: ut ex Relationibus Augustinianorū è Persia missis didici. De Georgianis vide plura in Relationibus Iohannis Persæ, Madriti Hispanicè editis anno Christi 1608.

CAPVT XI.

DE TARTARIS.

Tartari siue Tatari, per vastas Scythiæ solitudines ad Septentrionem porrectas habitant in Europâ & Asiâ: quibus vnus olim Chamus siue dominus, nunc plures, scisso imperio, dominantur. De his fusè Thuanus hist. lib. 67. agit. Sunt qui tradunt, *Anselmum*, ordinis S. Dominici, & *Odoricum*, Ord. S. Francisci, anno 1247. ab Innocentio IV. missos fuisse ad Magnum Chamum, Catai dominum. Inter Tartaros Cumanos sunt hodieque plurimi homines Christiani ritus Latini, à quibus Marcus Antonius Spinola, patriâ Tartarus, sed origine Geneuensis, patrum memoriâ ad Stephanum Batorium Poloniae Regem missus est.

Tartaros Religionem Christianam ferò amplexos lego, tempore Nicolai IV. in Concilio II. Lugdunensi. Lego item à Clemente V. *Ioannem à Monte Coruino*, ord. Minorum, circa annû M. CCC. V. Tartaris datum Archiepisc. Cambaliensem.

Ad *Catium* quod attinet, id hodie regnum est Chinense: *Cambalu* autem hodie *Pequinum* dicitur, *Quinzaij* verò Nanquinum;

num; vrbs vtraque regia hodie Sinarum, seu Chinenfium: vt tradit Nicolaus Trigautius, libro quinto de rebus Sinenfibus, capite 12.

Apud Sinas certè superfunt hodieque veftigia Chriftianæ religionis in ijs populis, quos Crucis adoratores feu profeflores nuncupant, quosque Saraceni & Armenij Iefuinos vocant. Vnde fortaffe conijcere liceat, iftos Crucis veneratores à Tartaris Chriftianis originem traxiffe. Conftat namque Tartaros circa annum Chrifti 1200. magnis exercitibus in Sinarum regnum penetrafte, eodemque tempore Marcum Paulum Venetum huc perueniffe.

CAPVT XII.

DE TVRCIS.

Turcarum Imperium latiffimè patet per Afiam minorem, Syriam, Aegyptum, magnam Africæ partem, Græciam, Macedoniam, Thraciam, Daciam, Seruiam, Hungariæ partem, aliasque Prouincias. Colunt autem Mahumetanam fuperftitionem, quæ circa annum Chrifti 626. initium fumpfit: de cuius impietate ac vanitate varij fcripsêre.

Omnibus autem Mahumetanæ fectæ

K 5 cul-

cultoribus nota est, ac familiaris lingua Arabica (quæ propago est Hebraicæ) per vniuersum Orientem dispersa: vtpote quæ non modò Turcæ, sed etiam Persæ, Mauri, Afri, Aegyptij, Syri, Indi, alijque populi vsurpant.

CAPVT XIII.

DE PERSIS.

Persia Asiæ prouincia est amplissima, cuius incolæ Mahumetanam quidem sectam, sed diuersam à Turcicâ sequuntur. Quo fit, vt continua ferè bella Persæ cū Turcis gerant. Xa Aabas Rex Persiæ, anno 1608. Dansbegum virum nobilem, cum litteris in Aspain 20. Ian. 1608. datis, vnà cum Antonio Goueano Lusitano ex ordine Eremitarum ordinis S. Augustini, Romanus ad Paulum V. misit, & Prælatum dari petijt, qui præesset loco, *Tres-Ecclesia* nuncupato, vbi residere solet Præsul Armeniorum Christianorum. Exstant literæ dicti Regis ex Persico in Lusitanicum, ac deinde in Latinum ab Henrico Lancelotto, Doctore Theologo eiusdem ordinis S. Augustini, translatae, typisq̃ Antuerpiæ publicatae. Cæterum Goueanus anno 1612. Episcopus iussu Pauli V. consecratus in
Per

Perfiam redijt, magno rei Christianæ bono. Habent autem Eremitæ Augustiniani, itemque Carmelitæ Discalceati sua hodie monasteria in Aspain vrbe Regia Perfiarum. Mirkondi Historiam Perficam ex ea lingua in Hispanicam à se translata Petrus Texera Lusitanus anno 1610. Antuerpiæ vulgandam curauit. Scripsere de rebus item Perficis Petrus Bizarus, Barnabas Brissonius, & Ioannes Perfa vir nobilis, ex Mahumetano factus Christianus, Madriti in Hispania.

CAPVT XIV.

DE IVDÆIS.

ANno secundo Vespasiani Imperatoris capta est à Romanis vrbs Ierosolymitana, eademque incensa & sic euerfa, vt non remaneret in ea lapis super lapidem, iuxta prædictionem D. N. Iesu Christi. Ab eo tempore cœperunt Iudæi Luc. 19. magis magisque per orbem dispergi, iusto Dei iudicio, suntque hodie per Europam, Asiam, & Africam nationibus omnibus inuisi, sine lege, sine Rege, sub tributis in seruitute viuentes.

Nusquam plures quàm in Asia, aliisque Turcici Imperij prouincijs.

Con-

Constantinopoli & Thessalonicæ viuunt multa millia eorum, qui ex Hispania & Lusitania sunt pulsi, idioma Hispanicum retinentes. Breuiter, in omnibus penè emporijs Orientis, vt Cayro, Alexandria, Aleppo, Tripoli, & alijs Iudæos magno numero reperias: vt apud Europæos Venetijs, Romæ, Mantuæ, & passim per Germaniam, Poloniam aliasque regiones.

Ex multis tamen Europæ regnis vario tempore per Christianos Principes pulsi sunt, vt ex Hispania anno 1492. per Ferdinandum & Isabellam Reges: ex Lusitania an. 1497. & sequentibus per Emmanuelem Regem; ex Francia, per Philippos Augustum, Formosum, & Liberalem, Reges; ex Anglia an. 1292. & ex regno Neapolitano an. 1539. per Carolum V. Cæsarem.

CAPVT XV.

INDIAE ORIENTALIS
status.

INdia prouinciarum omnium maxima, tametsi propriè dici videtur pars illa terrarum, quam nobilissimus fluuius Indus interfluit, vsus tamen obtinuit, vt etiam ultra Gangem æquè magnum ac celebre flumen, immensi illi terrarum tractus, qui ad
Sinæ

Sinas vsque, & in extremo positos Oriente pertinent Seras, Indiæ nomine censeantur. Porrò vltra Sinas in Serico Oceano, haud procul à continente, ingens cernitur insula, compluribus minoribus adiacentibus: quam nostri vulgo *Iaponem* vocant: Zipangrim antiquis dictam fuisse nonnulli arbitrantur.

His insulis exceptis, cæteras fermè regiones illas, cum alijs opibus (tum etiam pretiosissimis aromatibus odoramentisque referatas, constat priscis temporibus, Romano florente Imperio, cum Europæis hominibus & commercijs & hospitio fuisse coniunctas. Traditum est etiam, multas Christiana quondam sacra, tum ab alijs, tum præsertim à duobus eximia sanctitate viris, *Thoma & Bartholomæo*, Domini Apostolis accepisse. Verùm vbi Romani decus Imperij, conspirantibus vndique in ipsum varijs nationibus, concidit, mercimonij vocationeque, & litterarum cum illis gentibus communiione sublata, Christi cultus atque religio paulatim extincta ac deleta sic est, vt nullum propè ipsius vestigium in illis iam regionibus appareret.

Quò melius de Christiana meruisse Republica Lusitanæ iure putandi sunt, quòd cum terrestri itinere, sine summo vitæ discrimine, ea loca peti non possent, & vix quis-

quisquam reperiretur, qui peregrinationē eiusmodi suscipere auderet; ornatissimis ipsi classibus extima legentes Africæ littora, Bonæ Spei promontorium, antē id tempus penē incognitum, Auream Chersonesum, quæ Malaca dicitur hodie, Taprobanam, quæ Sumatra, Sinas deniq; præteruecti, ad ipsam, de qua diximus, Iaponis insulam, ingenti ausu, summâque animi magnitudine penetrarunt. Ijdem Indicæ oræ magna parte subacta, sinus etiam Persici faucibus fortiter æquē ac feliciter occupatis, Arabici verò navigationē crebris incursionibus impedita, mercibusque Indicis per Africum atq; Athlanticum Oceanum in Hispaniam auersis; non modò Memphitica Turcarum veltigalia grauisimis damnis atque incommodis affecerunt; sed etiam Christi liberatoris nostri cultum ac nomen apud eos populos, vel numquam ante id tempus auditum, vel diuturna vetustate atque obliuione deletum, salutari prædicatione longè lateque propagarunt; adhibitis perductisque secum, Summi Pontificis iussu, multis Euan-gelij præconibus, tum aliarum familiarum, tum verò præcipuè Soc. Iesu.

In Indiam porrò Orientalem *S. Thomas* Apostolus Christi doctrinam primus attulit, multis incolis ad Christiana castra ductis. Sed horum posterī, cum Saracenis
Ethni-

Ethnicisque permixti, ad impios ritus ac mores paulatim degenerarunt: adeo quidem, ut ante Lusitanorum aduentum nihil in ea Christianæ penè religionis (opidis vicisq; nonnullis exceptis, qui à S. Thoma nomen habent) præter ipsum nomen superesset. Lusitanis itaque in Indiam commigrantibus, & imperio latè propagato, Christi cultus ac reuerentia, per vastissimum illum Asiæ tractum, sese erigere cœpit.

Primi apud Indos, Apostolico, post S. Thomam, munere functi sunt sodales Franciscani: ex quo etiam ordinæ primus, ac deinde alter Episcopus fuerunt, *Ferdinandus & Ioannes Albuquerque*. Sed ille annularis solum, seu titularis (ut vocant) Episcopus fuit: hic sedem pleno iure constitutam, Pauli III. Pontificis Maximi auctoritate, accepit; Ideoque primus Indiæ ac Goæ censetur Antistes.

Ex Societate IESU primus *B. Franciscus Xaverius*, Arabiæ ac Persidis oram, cum Ioannis III. Lusitaniæ Regis classe, præteruectus, anno 1542. Goam Indiæ metropolim appulit. De rebus ab eo per Indiam præclare gestis, *Masseius, Orlandinus & alij* fusè scripserunt.

*Primi Episcopi
Indiæ Orientalis.*

CAPVT XVI.

QVI NAYRES, BRACHMANES,
& Iogues dicantur apud
Indos.

Nayres. **A** Pud Malabares, aliosque Indos Orientales, tria ferè sunt hominum genera, *Nayres*, *Brachmanes*, & vulgus promiscuum. Hos inter *Nayres* ceteris honore præstant bello & armis apprimè dediti.

Brachmanes. Sequuntur *Brachmanes*, in honore proximi, veri superstitionum magistri. Hi sapientes habentur Indorum, & cæremonias, iustaque fœnebria suo arbitratu præscribunt, simulant se carnibus abstinere, sed simulant tantùm.

Iogues. Inter *Brachmanes* sunt nonnulli, quos proprio vocabulo *Iogues* appellant, posterius, vt videtur, *Gymnosophistarum*, Græcis olim celebratorum, qui cœlibem vitam agunt. Nam alij & liberis operam dant, & uxores plures habent, more ceterorum Indorum. *Parabrammam* nescio quem Deum antiquissimum colunt, & ex eo filios tres, quorum in gratiam terna filia gerunt è collo suspensa: quod & ceteri *Brachmanes* omnes faciunt.

Reliquum vulgus, vt latomi, fabri, & reliqui opifices eius generis, adeò nullo in pretio sunt, vt pro seruis mancipijsque ducantur, cuius iniuriæ vexationiq; obnoxij.

CAPVT XVII.

MALABARICA REGNA, ET
alia vicina Prouincia.

A Pud Malabares regna sunt varia, vt *Calecut, Cochim, Cananor, Tananor, Badara, Mortingùè, Coilan, & alia.*

Hos inter Reges potentissimus est *Calecuti* Calecuti Rex, qui ideo passim vocatur *Samorij*, id est, Imperator. Quo fit, vt & ceteri Reges, etsi sui iuris sint, plurimum ipsi deferant ac reuereantur.

Hunc penè potentia sequitur Rex *Cochin* Cochinchinensis, Regis Calecutani emulus, & bello sæpè hostis. Sed Cochinchinensem semper tuentur & iuuant Lusitani aduersus emulum potentio-rem.

Rex Cananorensis, præter terram *Cananor* continentem, insuper possidet insulas triginta ex Maldiujs: vt tradit Franciscus Pirardus in suo Itinerario.

Tanor siue Tananor, maritimū est *Tananor* Prouinciæ Malabaricæ opidum (vnde & regnū eiusdem nominis est appellatum) medio fe-

L rè spa-

rè spatio inter Goam & Commorini fines. Pingue solum, orizæ & palmarum ferax; sed incolæ, AEthiopum more, vmbelico tenus, nudi ambulant. Rex ipse quamquam Ethnicus, Lusitanis tamen est peramicus, qui in opido Tananor templum habent, eique præfectum sacerdotem vnum atque alterum è Soc. Iesu. Ij non modò Lusitanorum, sed & Indorum Christo aggregatorum curam gerunt: vt idem Pirardus tradit.

Ora Piscaria.

Parauæ.

In Promontorij Commorini flexu, ad Eoum latus, *ora piscaria* est, nomen à copioso illic gemmarum piscatu adepta. Huius oræ accollæ, gentis vocabulo, *Parauæ* nuncupantur: qui cùm Saraceni cuiusdam Dynastæ tyrannidem diutiùs ferre non possent, hortante Ioanne Crucio, viro nobili, & Equite ordinis Christi, Lusitanos aduocarūt, & iuzui Christianæ legis iugo se subdederunt. Baptizati itaque mox è populo vniuerso ad viginti millia.

Ceterùm in excolendo longissimo illo Cômorini tractu, triginta ampliùs opidis vicisq; distincto, egregiè postea B. *Franciscus Xauerius*, *Antonius Criminalis*, *Henricus Henricius*, & alij è Soc. Iesu defudarunt. Xauerius quidem Tutucurini agens, Catechismi summam Malabaricè (quæ lingua regioni vernacula est) primus conuertendam curauit.

CAPVT XVIII.

DE CEILANI INSVLAE
statu.

CEilanus insula ditissima, ex opposi-
to Commorini Promontorij sita est:
cuius insulae Dynasta quidam prima-
rius, Regis filius natu grandior, anno circi-
ter 1544. cum Lusitanorum hortatu Chri-
stianus fieri decreuisset, ab impio Rege pa-
rente, cum alijs septingentis, est interem-
ptus. Post eam caedem visae sunt Cruces duae,
vna in caelo ignea, altera in hiatu terrae, vbi
patrata caedes erat: quarum hanc cum bar-
bari, ingesta saepe terram, opprimere conaren-
tur, eadem tamen semper emicuit. Quo
prodigio complures sunt permoti: Regis
autem filius natu minor, cum consanguineis
aliquot & proceribus alijs, ad Christi ouile
accessit, & Goam ad Lusitanos transijt, o-
pem contra paternam saeuitiam imploratu-
rus. Sed praclaros adolescentis conatus
mors interueniens abrupit.

Anno 1548. Candensis Rex, eadem in in-
sula, Christi & Lusitanorum imperio se
submit, agente B. Francisco Xauerio.

Sunt aut in Ceilano insula Reguli diuer-
si, quorum alij sunt Christiani, cum suis

L. 2 sub

subditis, alij gentiles, aut Mahometani, cum quibus Lusitani ferè habent bella.

In ea insula duæ sunt arces seu opida Lusitanorum, egregiè munita, *Columbo* & *Salle*. In priore habent Patres Soc. Iesu Collegium, Columbenfè hinc dictum, cum VII. Residentijs, vt vocant, seu domicilijs minoribus illi annexis.

CAPVT XIX.

DE CHRISTIANIS S. THOMAE,
in India Orientali.

IN regione, quam *Cheromandel* vulgò nuncupant, sita est *Melabora* (vt indignè loquuntur) vrbs copiosa ac frequens, quã *S. Thomæ opidum* hodie Lusitani appellant, in ora Indiæ maritima Eoi lateris, Goano obiecti. Viuitur hîc templum S. Thomæ Apostoli percelebre, quod ipse ex Idolorum fanon in veri Dei Basilicam conuertit, nõ Christianorum modò peregrinorum, sed etiam Ethnicorum ac Barbarorum frequentia hodieque nobilem: vbi proximo in colle cæsus, & sepulturæ mandatus Apostolus traditur. Cernitur & hîc saxum eiusdem Apostoli cruore respersum, quod triduo ante ferias Apostolicæ mortis, inter Missæ solennia rubescit, cum ipsum natura sua candidum sit, & fan-

& sanguineo velut rore, quamdiu diuina res agitur, stillat; quâ peractâ ad veterem candorem suum redit.

Cæterùm Meliapura Episcopum hodie habet, Goano Archiepiscopo suffraganeû. Quæ quidem vrbs tametsi frequens à Lusitanis incolebatur, ad nostram tamen vsque ætatem Regi Bisnagæ paruit, illi que tributa pendit. Habebat is arcem munitissimam, vrbi imminentem, cum præsidio mille circiter quingentorum militum. Eam seruitutē, aliisque indigna, quæ à ministris Regijs patiebantur, nõ ferentes Lusitani, intenti in omnem libertatis occasionem, ciuilia pro regni successione bella minimè neglexerunt, & anno circiter Christi 1615. arcem obsederunt atque expugnatam Proregi Indiarum, Regis nomine, tradiderunt, vnâ cum pagis adiacentibus triginta.

Præter Meliaporam, inhabitant veteres isti Christiani Thomæi insuper *Cranganoram*, *Negapatanim*, *Vaipicotam*, *Angamalam*, aliaque opida vicina. Sacra sua idiomate Chaldæo celebrant.

In vrbe Angamala solet residere ipsorum Metropolitanus, quem Patriarcha Babylonicus Chaldæus ipsis dare & confirmare consueuerat. Sed Patrum Societatis Iesu in primis diligentia (qui Meliaporæ & Vaipicotæ sua habent Collegia ac seminaria) ma-

ior eorum pars, Nestorij aliorumque erroribus relictis, ad communionem Ecclesiæ Romanæ postliminio redijt: defunctoque annis superioribus Metropolitano Chaldæo, successorem illi Archiepiscopum Angamalensem Clemens VIII. Papa constituit vnum ex Soc. Iesu. Ita tradit Petrus Stroza, in sua Disputatione de Chaldæorum dogmatibus, Coloniae anno 1617. edita.

CAPVT XX.

DE MALACA, INDIAE
emporio celeberrimo.

Malaca vrbs frequenti emporio nobilis, vltra Gangem fluium, in Aurorea Charfoneso sita, ab æquinoctiali linea duobus fermè gradibus, Septemtrionem versus, abest. Gaudet imbribus ferè quotidianis, quibus & nimius solis æstus temperatur, & terra perpetuò virefcit. Ex quo liquet, veteres olim Philosophos errasse, qui regionem hanc torridam nequaquam habitabilem esse crediderunt. Hàc in Sinarum regnum, & Iaponiam, hàc ad Molucas, Bandam, Iauam, aliasque Indiae insulas nauigatur.

Episcopum hodie habet Malaca, Goano Archiepiscopo suffraganeum, Collegium item

item infigne Soc. Iesu, variorumque ordinum monasteria non pauca.

Cæterum, hortante B. Francisco Xaerio, Malacæ primùm est institutum, vt sub primas quotidie tenebras vir aliquis urbem totam perambulet, læuâ lucernam, dexterâ tintinnabulum circumferens, qui inflexo ad commiserationem vocis sono, sui cunctos officij & precationum pro defunctis recitandarum admoneret. Is postea mos ab vrbe Malaca in omnem Indiam, extremumque Orientem profectus, etiamnum viget, ingenti viuorum mortuorumque com- modo.

CAPVT XXI.

COLLEGIA SOCIETATIS IESV,
in India Orientali.

Quam latè diffusa sit Religio Christiana per Indiam Orientalem, facile quibus intelliget ex Catalogo Collegiorum Soc. Iesu, ibidem existentium, quæ duas in Prouincias sunt distincta, Goanam & Malabari- cam.

** **

L 4

PRO-

PROVINCIA GOANA.

Goæ	{ Domus Professa. Collegium Goanum. Domus Probationis.	} Goa.
Colleg. Salfetanum cum XI. Resid.		Salfete.
Collegium Chaulense.		Chaul.
Collegium Tanaense cum suis Resid.		Tanà.
Colleg. Baçainense cum suis Resid.		Baçaym.
Residentia Taraporensis.		Tarapor.
Collegium Damanense.		Daman.
Collegium Diense.		Dio.
Residentia Aethiopica.		Ethiopia.
Residentia Mogorensis.		Mogor.
Collegium Mozambiquium.		Mozambique.
Residentia Senensis.		Sena.
Residentia Terensis.		Teti.
<i>Sunt in hac Provincia Socij 280.</i>		

PROVINCIA MALABARICA.

Colleg. Coccinense cum V. Resid.	}	Cochin.
Domus Probationis.		
Collegium Cranganorensis.		Cranganor.
Seminarium Vaypicotatum.		Vaypicota.
Collegium Coulanense.		Coulam.
Collegium Tutucurinenſe cum Residen- tiji.*		Tutucurim.
Residentia Madurensis.		Madurè.
		Col-

Colleg. Columb. cum VII. Resid. *Columbo.*

Collegium Nagapatanum, inchoatum. *Nagapatan.*

Collegium S. Thomæ. *S. Thomè.*

Collegium Peguanum inchoatum. *Pegù.*

Colleg. Bengalense inchoatum. *Bengala.*

Collegium Malacense. *Malaca.*

Domus Ternatensis cum Residentijs Molucensibus. *Maluco.*

Sunt in hac Prouincia Socij 150.

CAPVT XXII.

ARMVZIAE REGNV M.

ARmuzia, vulgò *Ormuz*, vrbs est emporio clarissima, quæ & regno nomen dedit, & modicæ, in qua sita est, insulæ, ad ostium Sinus Persici. Caput regni, vbi Turcarum sedes est, *Bazsia* dicitur. Sed in ipsa vrbe Armuzia Rex habitat, olim potentissimus, nunc Catholici Regis stipendiarius.

Ipsa insula etsi sterilitate sit infamis, loci tamen situsque oportunitas (quòd Persici sinus, vt dixi, ostium obsideat, qua totius ferè Orientis mercimonia commeant) urbem Armuziam in summam celebritatem frequentiamque adduxit; Iudæis Mahome-

tanis, Abassinis, Armenis, Georgianis, alijs-
 que variarum nationum Christianis atque
 Ethnicis, eò mercaturæ causa confluenti-
 bus.

In vinea Armuziana excolenda annis
 aliquot strenuè laboravit Gaspar Berzæus,
 Belga, Goufæ in Zelandia natus, Societ. Iesu
 sacerdos sanctissimus: cuius vita resque per
 Indiam geitæ existant peculiari libro expli-
 catæ.

CAPVT XXIII.

DE MOGORENSI IMPERIO.

INter Indorum Principes facillè potentis-
 simus est Rex Mogorû, cuius imperio quâ
 plurimæ subsunt prouinciæ, longè late-
 que diffusæ. Lustrauit eas magna ex parte
 Benedictus Goefius Lusitanus, Societ. Iesu,
 itinere terrestri ex Mogor in Sinas vsque
 instituto. Itinerarium istud legitur apud
 Nic. Trigautium lib. 5. de rebus Sinensibus
 cap. II. & seq.

In regia Mogorum vrbe Patres Societa-
 tis Iesu Residentiam habent, ab ipso Rege
 Achabar nomine, alijsque amicè semper
 habitî.

CAPVT XXIV.

MALDIVAE INSVLAE.

Maldivarum insularum (quæ modicæ sunt, & quarum aliquot millia numerantur) caput est Maldiva, vulgò *Male*, regni sedes: vnde & cognomen ceteris. Has in primis genus palmæ nobilitat; cuius ex fructu (coccum vel nucem Indicam appellant Lusitani) præter alios vsus complures, cannabinum quoddam fartum extrahitur, cui nomen *Caurum*, ad rudentes ac funes nauticos pertexendos præstantissimum.

Harum insularum incolæ sunt professione Mahometani, nec habent opida vlla muris clausa.

Cæterum *Assim* Rex Maldivanus anno ferè 1551. Cocinum, & inde Goam cum venisset, Christianæ Legis admiratione captus ab impio Mahomete ad Christi castra se trāstulit. Cuius hæres legitimus *Philippus*, pro-
 fessione Christianus, hodieq; vivit Goæ, titulo Regio gaudens, & parte vectigalium
 sui regni, quæ Rex Maldivarum Mahometanus (nam alium sibi Regem insularum iam olim constituerunt) quotannis Goam transmittit; iuxta pacta, interuētū Lusitanorum, à multis retrò annis inita.

Rex Maldivarum Christianus
 vniū Goæ.

Ma-

Mahometanus porrò Rex Maldiuanus scribit se Regem tredecim prouinciarum, & duodecim millium insularum. Nam in XIII. Prouincias situ locorum discretas (vulgò *Atollons*) Maldiuæ distinguuntur: & Maldiuani dicunt duodecim ferè insularum millia sese possidere, minutilis quibuscumque connumeratis, quæ sunt innumerabiles.

*Sultani
qui.*

Rex idem Mahometanus titulum Sultani, id est, Supremi vsurpat, quo inter Mahometanos non nisi Principes quinque gaudent, nimirum Turca, Persa, Mogor, Rex Maldiuarum, & Rex Sumatræ seu Acheni.

Hæc & alia fusiùs narrat in suo Itinerario Gallicè anno 1615. Parisijs edito, Franciscus Pirardus, Francus, qui annis aliquot vixit in insula *Male*, quæ aula est Regis Maldiuani, vt suprà commemorauimus.

Idem tradit ex Maldiuis insulas triginta Regi Cananorensi (qui vnus est ex Regibus Malabaricis, in promontorio Commorino) parere.

CAPVT XXV.

DE MOLVCIS INSVLIS.

Molucæ insulæ sunt plurimæ , sed modicæ, AEquatori subiectæ, aromatum ac præsertim Cariophylli admodum diuites. Præter Christianos, incolæ partim sunt Ethnici, partim Saraceni: frequentes insuper sunt aduenæ variarum nationum , qui commercij causâ vtrò citroque conmeant.

Has inter insulas præstat *Ternate* , quæ *Ternate*. urbem habet insulæ cognominem , cum arce à Lusitanis excitata. Dynasta Ternatenfis, professione Saracenus , Regi Catholico est stipendiarius.

Amboinum insula, circuitu millia passuum amplius octoginta complectitur , & *Amboina*. vicis frequentibus habitatur. Habet & hîc præsidium militare Rex Catholicus.

CAPVT XXVI.

DE MACAZARIAE REGNO.

Macazaria insula ingens , à Molucis in ortum Solis, leucas circiter quinqua-

quaginta distans , trecentas fermè ambitu
 colligit. Gens est bellicosa nulla habens
 Deorum fana, nec præter Solem , cui cœ-
 lestes honores tribueret, numen vllum: eo-
 que magis idonea ad veri Dei cultum am-
 plectendum. Anno 1544. duo ex Macazariæ
 1544. regno dynastæ, cum alijs plurimis, per An-
 tonium Paiuam , mercatorem Lusitanum,
 ad Christi castra sunt adducti.

Annis proximè insequentibus, B. Fran-
 ciscus Xauerius, in Macazariensium salute
 procuranda seridè laborauit , & Catechis-
 mum Latinum in vernaculam ipsorum lin-
 guam conuertit.

CAPVT XXVII.

SINENSIS REGNI STATVS.

EXtremum Sinarum in Oriente Im-
 perium, iam inde à temporibus Pto-
 lomæi *Sina* dicitur , à Lusitanis , a-
 lijsque Europæis hodie *China* vulgò nun-
 cupatur. A Marco Paulo Veneto , qui
 circa annum Christi 1200. totum penè O-
 rientem iustrauit , *Cataium* indigetatur:
 quod nomen & Saraceni ad occasum huic
 regno tribuunt.

Quod ad amplitudinem spectat , re-
 gnum istud seu potius Imperium, ad Au-
 strum

strum incipit in gradu nono supra decimum eleuati supra horizonem poli, in insula, quam ipsi *Hainam* vocant, & excurrit in Septemtrionem ad secundum & quadragesimum, ad Boreales illos muros, quibus *Sinæ* à Tartaris ac Scythis suum imperium separant ac tuentur. In longum incipit à centesimo duodecimo, ab insulis fortunatis, in prouincia Iunanensi, & in centesimo tricesimo secundo, mari ad Solis ortum terminatur.

Errarunt itaque nostri æui Scriptores ac Geographi hæcenus, qui ad tertium supra quinquagesimum illius limites protulerunt.

In Sinarum regno duæ sunt prouinciæ curiales ac sedes Regiæ; *Nanquinum*, quod *Nanquina.* Regiam Australem, & *Pequinum*, quod *Pequin.* Borealem sonat. Præter has sunt aliæ tredecim prouinciæ seu potius regna. In his quindecim regnis vrbes maiores 247. *Cheu* nuncupatæ, vulgares verò reliquæ 1152. *Hien* dictæ, continentur. Rex autem *Pequini* plerumque commoratur: quem vnicum habent *Sinenses*.

Pequinum olim *Cambalu*, *Nanquinum* verò *Quinzaij* nuncuparunt Tartari, qui *Cambalu?*
Quinzaij. temporibus M. Pauli Veneti, magnam partem regni *Sinensis* occupauerant, & nomina mutauerant.

Sinæ

Sinæ porrò pacis quàm belli artibus sunt aptiores, & cæterarum nationum mutuos congressus fugiunt, easque terrore mortis iniecto, à suis finibus ferè arcent.

Plurima item habent gymnasia seu Academias, ex quibus ij ad ciuitatum ac prouinciarum gubernacula deliguntur, qui ceteris eloquentia, ac iuris prudentia præstant.

B. Frãciscl
Xauerij
obitus.

Christianam apud Sinas expeditionem primus aggressus est Beatus Franciscus Xauerius, vir verè Apostolicus: sed anno 1552. ad vitam meliorem à Deo euocatus, Sinas ingredi non potuit. Obijt autem in ipso itinere, quod ad Sinas instituerat, in Sancia-no insula, leucis triginta à continenti regni Sinarum distante: quò per id tempus, commercij causâ, soliti erant Lusitani & Sinenses commeari, ante opidi Amacaensis exstructionem.

Tentatam à Xauerio expeditionem subsequentibus annis profecuti sunt eiusdem Societ. Patres, domicilio primùm fixo in peninsula & vrbe *Amacaensi*. Inde *Scianquinum* anno 1582. est processum, ac demum *Pequinum* & *Nanquinum*: in quibus vrbibus illustria hodie Collegia Societas Iesu habet.

Matthæo
Ricci.

Præ cæteris autem P. Matthæo Riccio,
natio-

natione Italo, expeditionis Sinicę felix successus referri debet acceptus, qui annis fere xxx. in eâ exactis, ibidem piè in Domino obdormiuit, Pequini anno 1610. in palatio suburbano, à Rege Sinarum Societ. Iesu in usum Collegij attributo, condatus.

Scripsit idem Riccius Italicè de Sinensis Ecclesię primordijs, ac progressu cõmentarium, quem libris V Latinum reddidit P. Nicolaus Trigautius, Belgę, Duacensis. Hũc ex Sinis in Belgicam nostram annis superioribus reducem, non semel de rebus Sinensibus differentem magna cum voluptate audiuimus. Idẽ anno 1618. ex Lusitania versus Sinas soluẽs, socios plurimos ex Europa secũ auexit: vt nihil dicã de bibliotheca amplissima, horologijs, monilibus, picturis, alijsque Europę mirabilibus, à Paulo V. Papa, & varijs Principibus dono acceptis, quę secum asportauit, Regi ac proceribus Sinensibus cum fructu rei Christianę, vt speramus, amplissimo, offerendis.

Cæterũ ab ipso S. Thoma Apostolo doctrinam Christianam in Sinas olim inuẽctã fuisse, ex codicibus Chaldæis orę Malabaricę, eiusdem Apostoli prædicationibus illustratę colligitur. Id enim disertè traditur in Breuiario Chaldæo Ecclesię Malabaricę his verbis: *Per D. Thomam euauit error idolatria ab Indis: per D. Thomam Sinas & AE-*

Nic. Trigautium.

*In secũdo
Nocturno
Officij D.
Thomę.*

M

thio-

ethiopes conuersi sunt ad veritatē: per D. Thomā baptisati sacramentū acceperūt & filiorū adoptiōe: per D. Thomā crediderūt & confes. sunt Patrē, & filiū, & spiritū sanctum. Per D. Thomā acceptā seruauerūt fidem vniū Dei: per D. Thomam doctrinā vniū splēderes citi sunt vniuersa India: per D. Thomam regnum cœlorum volauit, & ascendit ad Sinas.

Deinde in quadam antiphona sic habetur: Indi, Sina, Persa, & ceteri Insularū, & qui in Syria, Armenia, Græcia, & Romania, in commemoratione D. Thomæ offerunt adorationem nomini tuo sancto.

In Summa verò Canonum Synodaliū parte 2. sermone 6. cap. 19. de Canonibus constitutis super Episcopos & Metropolitanos, simul habetur Canon Theodosij Patriarchæ in hæc verba:

Ha sex sedes capita prouinciarum & Metropolitana, videlicet Hilam, Nziuin, Prath, Asser, Bethgarmi, & Halah, qui digni habiti sunt, vt ordinationi Patriarchæ interueniant, nec absint, vt alij quarto quoque anno apud Patriarcham conueniant. Sic etiam Episcopi magna Prouincia nimirum reliqui Metropolitæ, China, India, Pases, Mauzeortum, Xam, Raz, quaorū, Hertona (hæc est Cambaia) & Smarcandia (hæc est Mogor) qui longissimè absint, nec vastissimi montes & turbulentissima maria permittunt eis transitum, ad libitum, mittant literas

veras consensionis (id est communionis) ad Patriarcham semel sexto quoque anno. Quando verò Lusitani Cocinum appulerunt, regēbat hanc ecclesiam Malabaricam D. Iacobus, qui sic scribebat, *Metropolita India & China*; vt constat etiam ex eiusdem MS. noui Testamenti codice, ubi in calce sic habetur: *Scriptit hunc librum D. Iacobus Metropolita India & China*. Eodem modo D. Ioseph post prædictum D. Iacobum, qui Romæ diem obiit, sic subscribat: *D. Ioseph Metropolita tertius India & China*. Ita Trigautius lib. i. cit. cap. vltimo.

CAPVT XXVIII.

DE CAUCHINCHINAE REGNO
apud Sinas.

CAuchinchinæ regnum, Chinensi imperio vectigale, eidē adiacet, & octo plus minus diērum nauigatione abest Amacao, opido celebri, Lusitanorum apud Sinas statione. Incolæ caracteribus vtūtur Sinensibus, vestitu eodem, ac penè eodem gubernandi modo. Rex ipse Cauchinchinæ, per Lusitanos mercatores, anno 1615. Patres aliquot Societatis Amacao euocauit: quibus facultatem dedit templa exstruendi, Christi q; doctrinam prædicandi, & subditis acceptandi. Plurimi itaq; mox baptizati sunt, atq; in ijs Magistratus, alijq; primores nō pauci.

COLLEGIA SOCIET. IESV, IN
*Regno Sinarum.*Collegium Pechinense inchoatum. *Pequim.*Collegium Nanchian. inchoatum. *Nanquim.*Residentia Xauchenfis. *Sciauceo.*

cum duabus alijs Residentijs.

*Sunt in hoc Regno Socij 30.*Anno 1619. accesserunt Socij plures, post
R. P. Nicolai Trigautij ex Europa in Si-
nas reditum.

CAPVT XXIX.

DE IAPONIAE REGNIS.

IAponiæ nomine in extrema Asia cõplures insulæ sũt, modicis inter se fretis discretæ: quas inter tres numeratur magnitudine præcipuæ, *Niphon, Ximus & Xicocus* Niphon tribus & quinquaginta regnis seu Prefecturis cõstat, quarum caput est vrbs *Meacum*: vnde nonnulli reliquæ regionidant nomen. Ab Niphone vocabulo, quod Sinæ paululum mutarunt, Iaponis & Iaponiæ nomen apud Europæos innotuit.

Ximus regnis nouem d̄stinguitur, & vrbes illustriores habet *Vsuquin & Funaium* in regno Bungenfi, in Saxumano autem *Cangoximam*.

Xicocus regna non nisi quatuor continet:

net: atq; ita Iaponiæ regna seu potius Præfecturæ vniuersæ sex & sexaginta numerantur. Regio autem vniuersa Italiæ magnitudine ferè par censetur.

Vni olim Regi parebat, quæ *Vo* seu *Dayrim* appellant: sed regno seu imperio à Dynastis perduellibus in partes distracto, inane penes eum nomen imperij mansit.

Potentissimus hodie inter Iaponiæ regulos habetur is, qui *Meacum* & regna finitima occupat, quem *Cubucamam* vulgò nuncupant.

Dayris porrò id hodieq; iuris obtinet, vt *Dayris*. quidam quasi Præfectus sit honoris ac gloriæ, cuius Iapones natura sunt auidissimi. Eius vnus in Iaponia tota iudicium est, quibus quisq; titulis sit honestandus ac decorandus. Quo fit, vt apud *Dayrim* singuli Dynastæ suos habeant Procuratores, & muneribus inter se certent, ad illius gratiam obtinendam.

Religionum Magistris & sacerdotibus vtuntur ijs, quos *Bonzios* nuncupant, flagitioso hominum genere, etsi miram abstinentiam præ se ferant. Ex ijs vnus est supremus superstitionū Antistes, qui copiosis vectigalibus fruitur, & *Meaci* domicilium habet: intra quod Idola sex & sexaginta supra trecenta numerantur. Hunc sua lingua *Ninxit* appellant. Ad eundem spectat creare *Tundos*.

Bonzij.

*Ninxit
antistes
supremus.*

dos, qui sunt velut Episcopi, aut creatos à Regulis confirmare.

CAPVT XXX.

COLLEGIA SOCIETATIS IESV
in Iaponia.

A Pud Iapones primus Euangelicam doctrinam Cangoximæ & alibi publicauit B. *Franciscus Xauerius*, Societatis IESV Presbyter sanctissimus, potestate edictoq̄ue ad id publico à Rege Saxumano anno 1549. impetrato: iam autem Patres Societatis IESV adeo ibidem aucti, vt ijs in regnis multa habeant Collegia, ac Seminaria, vt ex subiecta syllabo patebit.

IN IAPONIA PROVINCIA
vna.

Nanga- } Col. Nangafachiense.	} Nanga- sachi. } Vracami. Toni. Fudoyama. Isifay.
sachij } Domus Probationis.	
Residentia Vracamensis.	
Residentia Tonensis.	
Residentia Fudoyamensis.	
Residentia Isifayensis.	
Collegium Arimense.	} Arima.
Seminarium Arimense.	
Residentia Xiquensis.	Xiqui.
Residentia Cocuræ.	Cocura.
Collegium Meacense.	Meaco.
	Resi-

Residentia	{ Facatenfis.	Facata.
	{ Notcu.	Notcu.
	{ Xinquenfis.	Xingx.
	{ Fuximenfis.	Fuximi.
	{ Ozacenfis.	Ozaca.
	{ Fococu.	Fococu.
Collegium	{ Firoximenfis.	Firoxima.
	Macanfe.	Macao.

Sunt in hac Provincia Socj 130.

Anno 1584. Legati duo nobilissimi, D. *Marius* & D. *Michael*, à Iaponiæ Regibus, ad obedientiam Romano Pontifici præstâdam, missi Olisiponem appulerunt, à Sereniss. Archiduce Alberto, tunc Lusitanæ Prorege humanissimè excepti. Qui inde Romam transierunt, & præstita Gregorio XIII. eiusque successori Sixo V. obedientia, demum in Iaponiam redierunt.

CAPVT XXXI.

DE PHILIPPINIS INSVLIS.

Liceat his subnectere Philippinas insulas, quas in Sinensi Iaponicq; Oceano Castellani, Philippo II. Rege Catholico imperante (à quo & nomen acceperunt) feliciter detexerunt.

Harum maxima est Luzonia, in qua Hispani urbem Maniliam condiderunt. Habet ea urbs Archiepiscopum à Paulo V. constitutum, cui suffragantur Episcopi,

Nouæ Segoniæ, aliàs Cagayani.

Nominis Iesu, in insula Zebuensi.

Cacerensis, in Prouincia Camerinenfi & insula Luzonia.

In Philippinas insulas Patres Eremitæ Augustiniani vexillum Christi primi inuenerunt: habentque in ijs non pauca monasteria, vt & aliorum Ordinum religiosorum sectatores.

Habet ibidem Societas Iesu Collegia & Residentias non paucas.

IN INSVLIS PHILIPPINIS
Prouincia vna.

Collegium Manilanum.

Manila.

Collegium Zebuense.

Zebu.

Domus Prob. S. Petri.

De S. Pedro.

Residen-
tia {
Antipolan.
Taytayensis.
Boolana.
Dulacensis.
Carigarenfis.
Tinagonensis.

Antipolo.

Taytay.

Bool.

Dulac.

Carigara.

Tinagon.

Sunt in hac Prouincia Socij 100.

DE STATV
RELIGIONIS
CHRISTIANÆ
PER AFRICAM,

LIBER III.

DE AFRICAE STATV
in genere.

CAPVT I.

Africa, tertia Orbis veteribus cogniti pars, hodie Barbaria vulgò nuncupatur. Accuratè eam descripsit Ioannes Leo Afer, temporibus Leonis X. Papæ. In eadem viuunt Christiani, Mahumetani, Gentiles & Iudei, plerumque mixti: exceptis locis quibusdam præfidiario milite

M 5

Regis

Regis Catholici detentis, de quibus infra dicemus.

CAPVT II.

AFRICAE STATVS, QVA
Italiam respicit.

Africæ eam fermè solùm portionem, quæ citra lineam æquinoctialem ad nos pertinet, Ptolomæus & alij olim Geographi notam habuerunt: vteriorem Lusitanorum nauigationibus debemus.

Citerior, vt sic appellem, Romanis quondam paruit: declinante postea Imperio, & Alanis ac Vandalis sese in Galliam atque Hispaniam effundentibus, ab illis postremo infessa est: donec ab Arabibus, Mahumetanæ sectæ sequacibus, Vandali expulsi, totaque Africa exterminati sunt, nomine Christiano cum ijs prorsus istis in terris abolito.

Constat olim ducentos amplius Episcopos Concilio Carthaginensi interfuisse: vt nos in Notitia Episcopatum vniuersi orbis docuimus. Hodie in Africa, quæ Italix opponitur, duæ supersunt diceceses, *Septensis* & *Tingitana*, quibus vnus idemque Episcopus præest. Habet & regnum *Congi*, in vrbe *S. Saluatoris*, & *Insula S. Thomæ* cum
Guinea,

Guinea, suos Episcopos: de quibus infra dicturi sumus.

Ceterum ad mare Mediterraneum obtinet hodie Rex Catholicus in Africa *Oranū*, *Mazalquivirum*, *Melillam*, *Vellezum*, *Tingim* & *Septam*; & ad mare Atlanticum, tenet *Mezaganum*, *Larabam*, & *Mamoram*, præter arces in *Aethiopia*, *Congo*, *Angola*, *Cefala*, *Mozambico*, vicinisque locis sitas.

CAPVT III.

AFRICAE LITTORA EXTIMA,
ad Oceanum sita.

ET si apud Herodotum libr. i. Plinium lib. 2. cap. 67. Solinum cap. ultimo, & Melam lib. 3. cap. 10. vestigia sint, Africam olim circumnavigatam fuisse: ipsæ tamen regiones ac gentes à Zona torrida (quã falsò veteres exustam penitus & inhabitabilem crediderunt) ad Bonæ Spei promontorium omninò incognitæ fuerunt. Quas quidem magna suæ gentis gloria, & Christianæ fidei amplificatione Lusitani aperuerunt.

Auctor tanti operis ac navigationis fuit *Henricus*, ordinis Equitum Christi Magister, Ioannis I. Lusitanæ Regis (qui Septam Mauris eripuit) filius, diuino, vt scri-

scribunt, monitu incitatus. Henrico igitur auctore, sub annum salutis 1420. vltra montem Athlantem (qui ad eum diem terminus navigationis fuerat) leucas quadringentas viginti processum est ad montem Leānam: insulā quoque *Maderā* & alijs vasto in Oceano detectis.

Sub Alfonso deinde quinto Regē tota illa Africæ ora, quam *Guineam* nuncupant, est cognita.

Congo. Ioannis II. ævo, quo Astrolabium ad nauticum vsū cœpit accommodari, regnum *Congi*, sub annum Christi 1485. est apertum.

Caput Bonæ Spei. Extremum Africæ promontorium, quod Bonæ Spei nuncupant, ex opposito terræ Australis Magellanicę situm, an. 1493. primus Diazius superavit.

Mozambicum. Mozambicum insula est exigua oræ Africanæ, magnæ illi insulæ Madagascari, quæ à S. Laurentio nomen accepit, obiecta. In Mozambico Rex Lusitaniæ nobile habet propugnaculum, Societas item Iesu illustre Collegium. In ea insula & Lusitani & Saraceni, genus hominum pacatissimum, suas vtrique sedes habent.

Melinda. Melinda, vrbs admodum populosa, caput est regni Melindæ: cuius quidem Rex & incolæ sunt Saraceni, Mahometis cultores. In vrbe tamen Melinda magno numero negotian-

gotiantur Lusitani, & liberum habent Christianæ Religionis exercitium.

Africâ totâ circumnavigatâ, Vascus Gama, Lusitanus, ex Europæis primus an. 1497. in Indiam, Calecutum vsque, penetrauit.

CAPVT IV.

DE AEGYPTI STATV,
& Coptis in ea.

AEgyptum, Africæ regionem celeberrimam, Nilus fl. permeat & mirificè foecundat. Eius olim metropolis fuit Alexandria, vrbs ab Alexandro Macedone condita, Patriarcharum olim Alexandrinorum, Regumque Aegypti sedes. Hodie Cayrum, quæ olim Memphis dicta, totius regionis caput censetur, emporium Orientis celeberrimum.

Proprios Reges Aegyptus habuit, ad annum vsque Christi 1517. quo Turcæ prouinciam totam occuparunt.

Aegyptum itaque tenent hodie Arabes ac Turcæ: apud quos ignominiosum habetur indigenarum, Aegyptiorum scilicet veterum nomen ac genus.

In Aegypto, præter Iacobitas, maximo numero viuunt Copti seu Coptitæ, homines Christiani, qui hodieque circumci-

dun-

duntur. Vnde & sic dicitur à quibusdam putantur, vocabulo à Græcis sumpto. Gabriel Patriarcha Alexandrinus, nationis Cophtorum, an. 195. Legatos suos Romam ad Clementem VIII. misit: quorum fidei professionem Baronius tom. VIII. ad calcem publicauit: quo loco plura de ijsdem reperies. Idem Clemens VIII. Collegiam instituit, ad Aegyptios & Cophtos in Vrbe piè educandos. Solet autem Cophtorum Patriarcha in Cayro residere.

CAPVT V.

AETHIOPIAE SIVE ABASSINI Imperij status ac Religio.

INter Aethiopiae partes ea videtur esse praecipua, quae ad Orientem Solem propius accedens, à veteribus Aethiopia sub Aegypto, à Scriptoribus hodie Abassia nuncupatur. Abassini autem Principis imperium sex & viginti regna olim complectebatur, ex quibus hodie non nisi quatuor possidet, Tigrim videlicet, Abagamedrim, Dambeam & Goromam, & his loca nonnulla vicina. Itaque ob regna multa, quibus Monarcha Abassinus olim praefuit, Imperatoris nomen obtinuit: patria

tria enim lingua *Acegus* dicitur, quod Imperatorem sonat, item *Nigus*, quod Regem significat. Hodie Imperatorium nomen vix sustinet, tot regnis amissis, & copijs sic accisis. Oram namque maris Rubri Turcæ seu Saraceni ferè occupant: per continentem verò terram plurimè partim Ethnici, partim Mahumetani viuunt, qui ab eisdem fide & obedientia recedentes, vel Turcarum Imperatorem, vel nullum Principem agnoscunt, vt taceam *Galas*, Castrum gentem immanissimam, partem ferè Aethiopiæ duodecimam excusso iugo occupasse. Quo fit, vt Abassinorum Rex contra vicinos hostes suos, subditosque rebelles, à Rege Catholico & Lusitanis auxilium cogatur implorare: quod eidem & præstari solet.

Cæterum vocatur is ab Europæis vulgò *Preteiannes* seu *Presbyter Ioannes*, quod olim nomen fuit magni illius Indiarum ac Scythiæ Principis Christiani, ab historicis antiquioribus celebrati, per errorem à Lusitanis, in Indiam Asiaticam tendentibus, Abassino postea Principi attributum.

Vt olim Arabes, Persæ, & Parthi, sic hodie Abassinus Imperator cum suis plerunque in castris viuunt: aliquando ad urbem *Gubbaïm* se recipit, quæ eius nunc aula

aula cenfetur, fita non procul à lacu *Dambeababar*, quod *Dambea* mare fonat.

Æthiopum Apoftoi. Christianam religionem primus in *Æthiopiā* inuexit *Reginæ Candacis Eunuchus*, *Indica* nomine, vt volunt, qui *Ierofolymis*, quò adoratū ierat, in *Æthiopiā* rediens, à *Philippo Diacono* baptizatus, & sacra doctrina instructus, eandem cum suis cœpit communicare. Eunuchum subsecutus est *S. Matthæus* Apoftolus, cui *Æthiopiā* prouinciā obtigisse, & nouis Euangelij radijs ab eo fuisse illustratam, constanter omnes tradunt.

Abassinorū errores. Sed *Abassinæ* gentis errores hodie pluri sunt; partim à *Iudæis*, partim à *Græcis*, alijsque hæreticis iam olim hausti.

Nam *Purificationis* legem & *sabbatha* custodiunt, masculos, & peculiari ritu etiam foeminas circumcidunt. Annis item singulis, ipso *Epiphaniæ* die, baptifini lauacrum renouant.

Ab esu eorum animalium, quæ olim *Iudæis* erant prohibita, abstinent.

Plures simul habent vxores, & eas, cum lubet, repudiant.

Purgatorium negant.

Aiunt Spiritum sanctum à solo *Patre* procedere.

Vnam in *Christo* voluntatem, & vnam duntaxat agnoscunt operationem.

Chal-

Chalcedonense Concilium reprobant, quòd Dioscorum condemnarit, quem beatum prædicant.

Solos Ethnicos & Mahumetanos credunt æterno igni addicendos.

Hæc ex litteris Antonij Fernandij, Societatis Iesu Sacerdotis, quas ex Dambeæ regno, vrbe Gorgotra, anno 1606. & in frequentibus dedit, aliorumque Patrum Societatis eiusdem scriptis, fideliter hausi.

Cæterùm vnicum Abassini habent Antistitem, qui sacris præest, qui que Monachis & Clericis ordines confert. Præter hunc nemo alius munera Pontificalia exercet. Is ab incolis *Abuna* dicitur, id est, Pater, alio nomine *Macus* appellatur. Eius electio & creatio est penes Alexandrinum Patriarcham, non penes Abassinos Ierosolymis commorantes, vt quidam fingunt.

Plerique Monachorum cœtus sub S. Antonij nomine in Abassia viuunt; suam quisque ad habitandum speluncam magis quàm ædem habet; quæ sibi opus, quærit per se, nulla donandi vel accipiendi lege prohibitus. Non pauci solo victitant legumine, & summam in ieiunio putant esse sanctitatem. In plerisque tamen Monachis, vt & Monialibus summa viuendi est licentia. Monachos à Clericis cucullus, hos à cætero populo distinguit *crux*: quam quisque ex ligno vel metallo

N

tallo

tallo aliquo portat. Sacris initiati Ordinibus vxores habent. Si quis primã amittit, suspensionis pœna vetatur accipere secundam, propter bigamiam. Singuli ad Ordines admissi, salis patram reddunt conferenti: & laboris pretium est, & in ijs locis pecunia.

Rem diuinam facientes Sacerdotes (faciunt autem lingua Chaldaica) calicem & patenam ex ære, corporalia verò & purificatoria ex gossipio habent. Fermentato in sacris pane vtuntur, eodem confecto die. Ex vuis passis, aqua infusa, succum exprimunt, qui est loco vini. Sub vtraque specie omnes Eucharistiam sumunt. Ex calice hauritur sanguis cochleari, & communicantibus porrigitur. In festis solenniõibus partim manibus plaudunt, partim fistris & tympanis sonitum edunt: quibus tinnitibus nulla ipsis videtur Musica suauior.

Quadragesimalibus ferijs, omnibusque Mercurij, & Veneris diebus, toto anno ieiunant, & ferè vsque ad occasum solis. Tempore tamèn inter Resurrectionis Dominicę Pascha & Pentecosten interiecto, non ieiunant, sed carne vescuntur & sæpius in die comedunt. Hęc & alia ex Antonij Fernandij suprã laudati litteris fideliter recitat Nicolaus Godignus libr. I. de reb. Abassinorum, Lugduni anno 1615. edito.

De Abassinorũ porrò schismatis exordio
 pauca

pauca hæc habe. Certum est illam Alexandrinæ Ecclesiæ partem, cum suo capite, iam inde à Magni Leonis Pontificis Romani & Martiniani tempore, rectam fidei regulam deseruisse. Entimuerò circa annum Christi ^{An. 400.} quadringentesimum, cum celebratum est Chalcedonense Concilium, in quo Eutyches est damnatus: Dioscorus tunc Alexandrinus Patriarcha, cum Eutychetis dogmata acriter tueretur, nec àti Cõcilij auctoritate moueretur, in rabie versus à Romano se capite se iuxit, & prouincias sibi subditas, in his Abassiam, secuta in errorem atq; interitum traxit.

Subsecutis tamen sæculis, non defuerunt Abassini aliquot Imperatores, qui missis Legatis curarunt, ut aliqua ipsis veritatis lux à Romanâ sede affulgeret. Ad Clementem V. Auenionem in Gallis, ad Florentinum Concilium sub Eugenio IV. celebratum, ad Clementem VII. Bononiam in Italia, Ad Paulum III. Pium V. Gregorium XIII. Paulum V. aliosq; Pontifices Romam ex Æthiopia Abassinos venisse, ex historijs certè constat.

Hodie Patres aliquot Societatis Iesu in procuranda Abassinorum salute ac cõuersione seriò laborant. Duo autè tenent loca: partim namq; in regno Tigri sunt, ibiq; pagum incolut, cui *Fremena* nomè, partim Imperatoris castra sequuntur, & opidum *Gorgorã* cõmuniter inhabitat. De Ioan. Nonio Barreto &

Andrea Ouiedo, Aethiopiae Patriarchis, ex eadem Societate, rebusque ab ijs gestis consule Nicolaum Godignum supra à me commemoratum, & Nic. Orlandinum in Historia Soc. Iesu.

Cæterùm præter subditos Preteiannis, plurimi vicinorum regnorum populi, Mahumetanis, Ethnicisq; mixti, Abalsinorum hodieque religionem ac ritus profitentur.

CAPVT VI.

REGNUM CONGI.

COngi regnum, Hesperiorum Aethiopum (Manicongum quidam nūcupant) ad extremam Africae oram situm est, ab ipso propè AEquatore exoriens in meridiem porrectum, & latè in Mediterranea quoque introrsum recedens. Regni Galliae, à Ioanne Botero & alijs, magnitudine per censetur.

1485. Congianum porrò regnum sub annum Christi 1485. à Lusitanis est detectum: ac subinde missa à Ioanne II. Portugalliae Rege per honorificam legationem, cum tribus ordinis S. Dominici Patribus, ad Christi sacra traductum. Rex ipse Congiensis, Baptismi lauacro tinctus, de Regis Lusitani nomine
I. Ioannes, & filius, item ab Lusitani Regis filio
Alfon-

Alfonfus est nuncupatus. Is cū patri successisset, annis quinquaginta & regnum & Religionem Christianam aduersus hostes ingenti animo defendit. Filium item suū *Henricum*, cū alijs aliquot proceribus Romā misit, ad debitam Sedi Apostolicæ obedientiam præstandam. II.

Alfonso successit filius *Petrus*, cuius æuo in S. Thomæ insula (quæ sub ipso AEquatore iacet, & ex qua in Congi regnū facilis est traiectus) collocatus est Episcopus, qui & Congianis simul præflet. Itaq; in opido S. Saluatoris paulò post institutum est Collegium XXVIII. Canonorum in S. Crucis basilica. III.

Petro in regno successit *Franciscus*, & huic *Didacus*. Quo quidem regnante ac petente, Ioannes III. Lusitaniæ Rex, aliquot Soc. Iesu Patres, ad gentem istam in Christi doctrina retinendam, pleniùsque informandam anno 1548. transmisit. IV.
V.

Didacus successorem habuit fratrem suum *Henricum*, *Henricus* autem *Aluarum*. Huic duo alij ex ordine *Aluari* in regni administratione sunt successi. VI.
VII.
VIII.
IX.

Habent autem Soc. Iesu Patres domum in insula *Loanda*: qui non solum Congi, sed & Angolæ regni incolis, Christianæ militiæ adscriptis & adscribendis, sedulam dant operam.

CAPVT VII.

DE GVINEA, ET INSVLA

S. Thoma.

GVinea Aethiopię Occidentalis regio, ab vrbe celeberrima *Ganne*, ad *Zanagam* fl sita, sic dicta, quamquam Zone medię fermè subiecta flagrantissimo se le torretur, non tamen idcirco (vt falsò prisci putarunt.) ab incolis deserta est, quia imò plurimos numerat populos, nigro omnes colore. Ex opposito Guineę iacet insula & vrbs *S. Thoma*, sub linea æquinoctiali, quę Episcopum habet *Ossiponensi* in *Lusitania* Archiepiscopo suffraganeum. Guineam *Lusitani* suis armis subegerunt, & ad barbaros in officio continendos, multis eam arcibus instruxerunt.

CAPVT VIII.

DE SOCOTORAE INSVLAE

statu.

Socotora insula, ad Orientalem Africaę *Soram*, prope sinus Arabici, vulgò *Rubri* fauces, sita est, regio in primis estuans, & dactilorum ferax admodum, ex quibus incolę

colæ panem conficiunt. Hi sese Christianos dicunt, & ad S. Thomam Apostolum, quem præcipua veneratione colunt, originē suam referunt. Ab eo maiores suos olim ea in insula baptizatos gloriantur. Cruces in altari- bus collocatas, & præpendentes lychnos ha- bent. Multas memoriter preces Chal- dæâ linguâ, vt apparet, corruptâ compositas recitare solent, vocem illam Alleluia, Alle- luia sæpius iterantes. Reliqui ipsorum ritus, partim Saracenorum (qui ea in insula ferè dominantur) partim Ethnicorum erroribus ac superstitionibus sunt inuoluti. In multis sequuntur opiniones Abasinarum, de qui- bus suprà diximus.

Anno ferè 1482. Fartacus Rex Mahome- 1482.
tanus insulam totam subegit: sed à iugo eam Mahometano semel atque iterum Lusitani vindicarunt. Hodie Turcis subest, qui insu- lam occuparunt, eo ferè tempore, quo Ade-
num, nobile finis Arabici emporium inua-
serunt. *Adeu.*

In Socotoræis Christianis iuuandis plu-
rimam olim operam posuerunt, Antonius
Laurer, monachus Franciscanus, & B.

Franciscus Xauerius, ex So-
cietate Iesu.

DE STATV
RELIGIONIS
CHRISTIANÆ

PER ORBEM NOVVM,

LIBER IV.

DE ORBIS NOVI STATV

in genere.

CAPVT I.

Nte Hispanorum in No-
uum Orbem aduentum,
duo potentissima erant
Regna seu Imperia illius
Orbis, *Mexicanum & Per-
uanum.* Apud Mexicanos
Rex haud nascebatur, sed eligebatur, vt Im-
perator Romanorum hodie apud Germa-
nos. Apud Peruanos contrà Rex nasceba-
tur, &

tur, & iure sanguinis succedebat : vt apud Hispanos, Francos, & alios Europæ populos.

Cæteri porrò Noui Orbis populi nullo Regum imperio continebantur, sed vt Respublicæ seu Communitates aut plurium arbitrio regebantur, aut, vt prorsus barbari, nullis legibus aut Superioribus obtemperabant. Prioris generis sunt hodie Araucani, Tucapelij, & alij apud Chileses, qui tempore belli Ducem sibi deligunt, cæteroqui sine Duce aut Præfecto. Tales item fuerunt incolæ Noui regni *Granatensis, Guatimalæ, Florida, & Luzonia* insulæ in Philippinis. Posterioris generis sunt hodie pro magna parte *Brasilienses & Floridi, Chiriguana, Cunchi, Iscaycinga, Pilcozones*, & in Noua Hispania *Cuhimeci*; qui instar ferarum, gregatim vagantur, & venatione victum sibi quærunt, arcu ac sagittis instructi.

De siluestribus istis Indis agit Iosephus Acoſta, in suis libris *De procuranda Indorum salute*: quos primùm ad humanitatem ac ciuilitatem honesta quadam vi compellendos esse docet, ac deinde ad Christi doctrinam amplectendam.

Cæterùm vt apud Europæos olim Romani Imperij amplitudo, ad Euangelica Christi dogmata longè lateque disseminanda,

da, plurimum contulit; sic per Mexicanum & Peruanum regna Hispanorum armis subacta, paucorum annorum spatio, Christiana Religio facillimè est propagata, & floret hodie quàm maximè.

Orbis Noui seu Indiæ Occidentalis Historiam Naturalem & Moralem accuratè scripsit Iosephus Acoſta, ex Societ. Iesu, qui in ea multis annis vixit.

CAPVT II.

DE INDIAE OCCIDENTALIS,
ſeu Orbis Noui mentione.

ORbem hunc verè Nouum, & veteribus prorsus incognitū, Christophorus Columbus Genuensis, Ferdinandi Magai Regis Catholici auspicijs, anno 1492. Primus detexit. Quà viâ ac ratione id factum, in gratiam curiosi Lectoris paullo fusiùs explicabo.

Fortè contigit, nauem, quæ ex Hispanico littore soluerat, in Oceano summa vi tempestatis sic agitari, ac demum ad eò procul abripi, vt quàm longissimè inter Occidentem & Meridiem progressa, ventis aduersis ad nouam omnibus tunc ignotam & inaccessam insulam deferretur. Ea deinde, vt præpotenti Deo visum est,

tot

tot iniurijs cœli fracta, marisque difficul-
tibus oppressa, & omnium rerum indi-
ga, *Maderam* celebrem insulam, paucis at-
tamen, ex omnibus quos illa vexit saluis,
appulit. Inter quos superstitēs nauæ quidā,
in primis nauis ipse gubernator, fuere.

Christophorus ergo *Columbus*, prouincia
Ligar, urbe, ut aiunt, *Genuensis*, qui tum
Maderam inhabitabat & nauigandi scien-
tiam probè callebat, has hominum è nau-
fragio reliquias hospitio perquam huma-
niter excepit, domique fouit. Interim eo-
rum casus & errores toto mari tam varios,
& quæ ad vniuersam eam nauigationem
præcipuè spectabant, diligenter ab ijs, &
à gubernatore nauis, perscrutatus est. A quo
gubernatore situm nouæ incognitæque illi-
us insulæ, additis etiam longitudinis latitu-
dinisque gradibus, & quæ de eius incolis
compererat, didicit.

Exactis aliquot post diebus, ij nauæ &
gubernator, maximè propter morbum
quem ab inedia, tum grauissimis alijs in-
commodis, diuturna longæque illa nau-
igatione contraxerant, omnes è vita deces-
sere. Hic gubernator sua illa naui primus
omnium *Indiam* detexit ac repperit, neque
tamen eius nomen superest inuidia fortè
suppressum, neque patria est nota.

Colum-

Columbus igitur, acris ingenij iudicij-
 que vir, omnia quæ ab illorum ore, tum
 scriptis, & indicibus chartis cognouerat, in
 primis repertam nouam illam insulam ani-
 mo secum repetens, ac fursum deorsumque
 voluens, sæpeque ac multùm de his multa
 meditans, eò sensim deuenit, vt firmis Geo-
 graphiæ rationibus, peregrinationumque
 & nauigationum experientia instructus,
 perpensa secum vltimæ Hispaniæ & extre-
 morum Orientis finium distantia, Ocea-
 ni que interlabentis vastitate, fieri non posse
 putaret, vt ultra centesimum & septuagesi-
 mum longitudinis gradum, nullis prorsus
 interiectis terris, sese Oceanus porrigeret.
 Accedebant Platonis, Aristotelis, Senecæ-
 que, tum aliorum doctorum virorum reli-
 cta ad expendendum Cosmographis argu-
 menta & coniecturæ, quibus alias in hoc
 Oceano continentes terras, alias item insu-
 las, illi reperiri contendebant. Has autem
 terras se, si classe & necessarijs rebus itua-
 retur, detecturum sibi persuaserat atque
 promittebat.

Quis cogitationes primùm seriò ac sup-
 plex Ferdinando Regi non semel exposuit.
 Postquam fidem non facerèt, eas cum Ioan-
 ne Lusitaniæ Rege, cui Emanuel successit,
 fertur communicasse, deinde cum Regibus
 Angliæ ac Galliæ, cum cæteris denique Prin-

Principibus viris, quos vel auctoritate, vel potentia præ reliquis valere credebat. Nemini omnium tamen sic persuasisse dicitur, vt opem ipsi aliquis, quam ad eam navigationem poscebat, & necessariam esse ostendebat, adferre voluerit, quòd rem fortè non caperent. Quare tam alta abstrusaque eius consilia diu iacuere.

Tandem Ferdinandus Rex, confecto decennali bello Granatensi, novarum rerum laude studij quæ excitatus, & Columbi constantia propè victus, octauo demum anno per benignè ea, quæ ad navigationem illam explorandis ijs locis faciendam pertinebant, suppeditauit. Pecuniam *Ludouicus Sædangelus* Regiarum rationum scriba Columbo numerauit. Erat septemdecim tantum millium Ducatorum, eamque is Regi, propter Granatense bellum exhausto, mutuatam dederat. Sed tantilla pecunia tantum postea ei Regi ex India Occidentali auri argenti que tulit, vt summa præter margaritas & gemmas, quæ innumeræ fuerunt, sexaginta, vt vocant, Milliones feratur excessisse. Itaque Rex Columbum Oceani maris & Indię Præfectum creauit, ei que decimam in ea partem prouentuum suorum adtribuit.

Hic igitur à Gadibus soluens, in Occidentemque per insulas Fortunatas, quæ vul-

vulgò *Canarie* dicuntur, cursum tenens, in insulam quandam incognitam adpulit, cui nomen *Guayahane*, seu *Guana- mi*, haud procul à *Cuba*. Vt à dein progressus in alias delatus fuit. Priorem enim hanc navigationem ter repetens, ignota quæcumque loca potuit, etiam eas, quæ torridæ zonæ subiacent, plagas, non tamen sine magno vitæ periculo, per- lustravit; *Cuban*, *Isbellam*, *Hispanio- lam*, *Jamaicam*, *Terram firmam* & *Pariem* inuenit.

Vbi ergo res tentata successisse visa est, *Pinzonus*, ut scribitur, inter rei ma- ritimæ duces haud infimus, *Columbi*que Socius novas etiam terras quærere & in- uentas integrè lustrare cœpit, *Petrus* i- tem *Alfontus*, & alij *Mexicanum* re- gnum *Ferdinandus Cortesius*, magnis gestis bellis clarus, adiecit. *Franciscus Pi- zarus* demum, cui vitæ fuit exitus infe- lix, *Carolo Quinto* nouum istud *Noui Orbis imperium*, *Peruanis* regionibus adi- tis, ampliavit.

Sic ferè *Ioannes Metellus* & alij re- rum *Indicarum* scriptores. Itaque *No- uus hic orbis*, à *Columbo Genuensi* anno millesimo quadringentesimo nonagesimo quarto, sumptu *Ferdinandi Castellæ Regis* inuentus (nam præter insulas, ipsam quo- que

que continentem, vbi est Paria, is primus detexit) falso à plerisque dicitur America; cùm Americus Vespucius, Florentinus, auspicijs Portugallæ Regis non ante annum millesimum quadringentesimum nonagesimumseptimum, nauigare cœperit, & Brasiliæ littora anno 1501. demum lustrarit.

CAPVT III.

DE BARLOVENTANIS INSVLIS,
Cuba, Hispaniola, Portu diuise, &
Iamaica.

Quatuor istas Orbis Noui insulas, cognomento Barlouentanas, anno millesimo quadringentesimo nonagesimosecundo Christophorus Columbus, Ligur, Ferdinãdi & Isabellæ, Regum Castellæ, auspicijs detexit ac subegit. In Cuba insula est vrbs *S. Iacobi*, sedes Episcopi, & *Hauana*, emporium ac nauale celeberrimum. Primum Cubæ Episcopum dedit Leo X. Papa, teste Petro Martyre ab Angleria Decadis 2. lib. 8.

In Hispaniola insula est Dominocopolis, siue Vrbs *S. Dominici*, quam dignitate primùm Episcopali Leo Decimus, post Archiepiscopali Paulus Tertius anno 1543. decorauit.

In

In insula S. Ioannis de portu diuite est item Ecclesia Cathedralis, à Leone X. instituta, Dominicopolitanæ suffraganea.

In Iamaica insula illustre est Canonico-
rum Collegium : qualia plurima sunt per
Indiam Occidentalem , in Ecclesijs præ-
fertim Cathedralibus , à Regibus Catho-
licis fundata.

CAPVT IV.

ECCLESIASTICA ET POLITI-
ca Orbis Noui gubernatio.

ORbis Nouus in duas ingentes penin-
sulas diuiditur, angusto inter se isth-
mo , ad Panamam & nomen Dei,
cohærentes: quarum altera ad Septemtrio-
nem, altera ad Austrum longissimo tractu
porrigitur.

In parte Septemtrionali est regnum *Me-
xicanum*, in Australi verò *Peruanum*. Ita-
que duos in Orbe Nouo Proreges consti-
tuere solet Rex Catholicus, quorum vnus
Mexici in Noua Hispania, alter *Lima* in re-
gno Peruano aulam sedemque habet.

In Noua Hispania seu regno Mexicano,
quinque sunt Tribunalia (Audientias Re-
gales vulgò nuncupant) ad ius dicendum
tam

am Hispanis quàm indigenis : videlicet
Mexicanum, Dominicopolitanum, Guatimalen-
se, Guadalaxarense & Panamanum.

In tractu Peruano sunt totidem, videli-
 cet *Limensis, Imperiale* in ditone Chilensi,
Platense, Quitense, & S. Fidei Bogotanium in
 Nouo regno Granatenfi.

Ad politiam Ecclesiasticam quod atti-
 net, sunt in orbe Nouo quinque Archiepis-
 copatus, videlicet *Mexicanus, Dominico-*
politianus, Limensis, & S. Fidei, in Nouo reg-
no Granatenfi.

MEXICANO ARCHIEPISC.

sunt hi suffraganei,

Mexican^o
Archiep.

Tlaxcalensis prouinciæ Episcopus, in vrbe
Angelopolitana residens. *Tlaxcala, Pue-*
bla de los Angeles.

Mechuanus, in vrbe Vallisoletana residens,
Mechoacan, Valladolid.

Guaxacanus, in vrbe Antiquera residens.
Guaxaca. Antequera.

Guadalaxarenfis, in Prouincia Nouæ Gali-
 ciæ, huc translatus ex Xalisco seu Com-
 postella opido, an. 1560. *Guadalaxara.*

Guatimalensis, in vrbe S. Iacobi Equestris.
Guatimala. Santyago de los Caualleros.

Iucatanus, in vrbe Merida residens. *Iuca-*
tan, Merida.

○

Chiap-

Chiappensis, per Paulum III. institutus anno 1547. *Chiappa.*

Hondurensis, in vrbe Truxillensi residens. *Honduras, Truxillo.*

Verae Pacis. *Vera Paz.*

Nicaraguensis, in vrbe Legionensi residens, anno 1547. institutus. *Nicaragua, Leon.*

Archiepiscopatum porrò Mexicanum, vt & Dominicopolitanum ac Limensem anno 1547. Paulus III. Papa instituit, petente Carolo V. Imp.

*Domi-
nicopoli-
tano.*

Vrbis S. DOMINICI Archiep. in Hispaniola insula, hi subsunt Episcopi,

Insulae S. Ioannis de portu diuite Episcopus, per Leonem X. institutus. *S. Iuan de puerto Pico.*

Cubae insulae Episcopus, per eundem institutus, in vrbe S. Iacobi residens, qui & Huanæ opido praest. *Santiago de Cuba.*

Venezolanæ prouinciæ Episcopus, in vrbe Coro residens, nisi fallor. *Venezuela, Coro.*

His additur à quibusdam Episcopus Margaritæ, seu S. Iacobi *de las Caracas*: quem alij referunt ad prouinciam S. Fidei Bogotanae.

Ad Prouinciam Dominopolitanam spectat quoque Abbatia Iamaicana, quæ est illustre Canonorum Collegium, in Iamaica insula residens.

LIMENSI SEV CIVITATIS RE- *Limenfis*
 gum Archiepiscopo hi suffragantur
 Episcopi,

Cuscensis, per Paulum III. anno 1547. insti-
 tutus. *Cuzco.*

Arequipensis, per Paulum V. *Arequipa.*

Trugillensis seu Truxillensis, per eundem.

Truxillo. Est alius à Truxillensi Episco-
 po, in prouincia Hondurensi.

Guamanganus, per eundem. *Guamanga.*

Quitensis, per Paulum III. *Quito.*

Hactenus de Archiepiscopatibus per
 Paulum III. Papam institutis : restant
 duo, per Paulum V. instituti, videlicet *Platenfis*
Platenfis & *S. Fidei de Bogota*. *Platenfis* quidem
 Archiepiscopus in prouincia Charquensi
 residet, & inter cetera opida præest Potofi-
 no, longè amplissimo ac ditissimo : sunt que
 Episcopi suffragantes isti;

Barancanus. *Baranca*, en la prouincia de San-
 ta Cruz de la Sierra.

Pacensis, per Paulum V. *Ciudad de la Paz*,
 en la prouincia de Chuquiago.

Tucumanus, in vrbe sancti Iacobi Esteren-
 sis residens. *Santiago del Estero*, en la pro-
 uincia de Tucuman.

Boni Aeris. *Buenos Ayres de Rio de la pla-
 ta.*

Panamanus. *Panama*, vrbs in isthmo sita, ex opposito Nominis Dei.

Chilensis Prouinciæ Episcopus, in Vrbe S. Iacobi residens, per Paulum V. *Santiago de Chilo.*

Imperialis vrbs Episcopus in Prouincia Chilensi. *La Imperial.*

Assumptionis vrbs Episcopus in Prouincia Platenfi. *Nuestra Sennora de la Assumpcion.*

Parugaianus. *Paraguay.*

S. Fidei. Vrbs S. FIDEI de Bogota in Prouincia Noui regni Granatenfis sita, habet Archiepiscopatum, per Paulum V. institutum: cui subsunt isti Antistites,

Popaiianensis, per Paulum III. an. 1547. *Popayan.*

Carthaginienfis, in vrbe & portu celeberrimo Carthaginienfi. *Carthageria.*

Vrbs S. Marthæ Episcopus, per Paulum V. institutus. *S. Martha.*

His adiungitur à quibusdam Margaritæ Episcopus. De Maniliensi Archiep. in Philippinis insulis, suprâ diximus.

CAPVT V.

DE REGNO MEXICANO, SEV
Noua Hispania.

Mexicanam regnam olim, vt dixi, electiuium fuit: cuius quidē postremus

mus Rex *Moteczuma*, subactus fuit à Ferdinando Cortesio ; adiurãibus Tlascalæ prouinciæ populis, qui capitalia cum Mexicanis odia exercebant. Quo factum, vt hodieque Tlascalenses ab omnibus vectigalibus sint liberi.

Sic apud Peruanos, post mortem Regis *Guamacapa*, cum filij eiusdem *Atagualpa* & *Gascar* bello inter se de regno contenderet, & vterque Hispanos sibi amicos reddere conaretur, facili negotio Franciscus Pizarus totum regnum occupauit.

Mexicum porro, olim *Tenoxtitlan* ab incolis vocatum, Venetiarum instar, medios inter lacus situm, Nouæ Hispaniæ metropolis est, Proregis & Archiepiscopi sedes ordinaria.

CAPVT VI.

DE PERUANO REGNO.

PERUUA, regio Orbis Noui cultissima, & auri fodinis censetur ditissima, à Francisco Pizarro an. 1525. detecta: cuius metropolis est Lima vrbs Archiepiscopalis, ab eodẽ Pizarro anno 1535. condita.

Situm habet Peruana ditio ad mare Pacificum, ad quod, auspicijs Emanuelis Lusitaniæ Regis, anno 1520. *Ferdinandus* Magellanus Lusitanus ex Oceano, per

*Fretum
Magella-
nicum.*

fretum à se dictum Magellanicum, ingenti ausu, primus penetrauit. Idem postea fretum *Franciscus Dracus*, & *Thomas Candischius*, Angli, *Oliuarius Nortius* & *Georgius Spilbergius*, Belgæ, transnauigarunt; sed magno omnes cum periculo, & non nisi duorum, trium, aut etiam plurium mensiū spatio impenso.

*Fretū Le-
mairianū*

Anno 1616. fretum nouum, octo circiter milliaribus latum, quod tribus supra Magellanicum gradibus, nimirum quinquagesimo sexto gradu situm est, naues duæ Batauæ, ab *Isaaco Lemairio*, alijsq; mercatoribus Societatis Australis, instructæ detexerunt, & facillima vnus atq; alterius diei nauigatione transfuderunt; ductore *Gulielmo Schouteno*, patria Hornano.

CAPVT VII.

DE NOVO REGNO GRANATENSI.

HVius regni metropolis est Vrbs *S. Fidei de Bogota* nuncupata, ad discrimen alterius opidi, in Prouincia *Paraquauixæ* siti, quod simpliciter *S. Fidei* dicitur, & habet insigne Collegium Societatis Iesu.

Bogotana *S. Fidei* ciuitas habet Archiepiscopum, cui *Popaianensis*, *Carthaginensis*,

sis, & Marthenfis Episcopi suffragantur. In eadem vrbe sedem habet Tribunal Regium illius Prouinciæ, item que Collegium Soc. Iesu, cum Seminario S. Bartholomæi.

CAPVT VIII.

DE CHILENSI ProuINCIA.

EST ea sita ad mare Pacificû haud procul à freto Magellanico, cuius caput censetur Vrbs *Imperialis*, Tribunalis Regij Sedes. In qua Vrbe Paulus V. Papa Episcopum quoque constituit, vt & in vrbe S. Iacobi, eiusdem Prouinciæ.

CAPVT IX.

ORBIS NOVI GYMNASIA, ET
familie Religiosæ.

IN Orbe Nouo duæ sunt Academiæ seu vniuersitates, in quibus discipline omnes & sublimiores à Professoribus Regijs, more Europæorum publicè explicantur, nimirum *Mexicana & Limensis*.

Habent item Patres Soc. Iesu sua passim gymnasia, in quibus iuuentutem optimis & litteris & moribus imbuunt.

Sunt autem in Orbe Nouo sex diuersæ Religiosorum hominum familie seu cõgregatio-

gationes, Euangelicæ prædicationi operam
feriò nauantes: videlicet Dominicani, Frã-
ciscani Augustiniani, Mercenarij Patres
Soc. Iesu, & Carmelitæ Discalceati. Singulis
sua sunt monasteria, conuentus ac prouin-
ciæ.

Præter Religiosorum istorum hominũ
cœtus, sunt quã plurimi per Indiam Occi-
dentale clerici ac sacerdotes, vt vocant sæ-
culares; plurima item Canonicorũ Collegia,
vt in Europa, Decani, Archidiaconi, Primi-
cerij & aliorum ordinum dignitatibus con-
decorata; quæ Reges Catholici fundarunt
ac dotarunt.

CAPVT X.

COLLEGIA SOC. IESV IN IN-
dia Occidentali seu Orbe Nouo.

QUæ sit Christianæ Religionis per Or-
bem Nouum amplitudo, ex Catalogo
Collegiorum Soc. Iesu subiuncto fa-
cile quiuis intelliget.

In India Occidentali Prouinciæ sunt quatuor.

PROVINCIA PERUVANA.

	Colleg. Limense.	
Limæ	Domus Probat.	} Lima.
	Seminarium Limense.	
	Resid. S. Iacobi.	

Colle-

Collegium Cuzchense.	Cuzco.
Collegium Potosinum.	Potosi.
Collegium Platense, seu Chuquisaquense.	
<i>De la plata.</i>	
Collegium Pacense.	De la paz.
Collegium Guamanganum.	Guamanga.
Collegium Quitoense.	Quito.
Residentia lulensis.	Iuli.
Residentia sanctę Crucis de la Sierra.	S. Cruz <i>de la Sierra.</i>
Residentia Orruri.	Orruro.

Sunt in hac Prouincia Socij 370.

PROVINCIA PARAQVAVIAE.

Collegium Chilense.	Chile.
Collegium Assumpt.	De la Assumption.
Collegium Cordubense.	Cordoua.
Collegium sancti Michaelis Tucumanęsis.	
<i>De S. Miguel de Tucuman.</i>	
Collegium Conceptionis.	De la Concepcion.
Collegium Mendozanum.	Mendoza.
Collegium sanctę Fidei.	De santa Fee.
Residentia Boni aeris.	Buenos Ayres.
Residentia S. Iacobi del Estero.	Sant Iago del <i>Estero.</i>

Sunt in hac Prouincia Socij 116.

PROVINCIA NOVI REGNI
Granatensis.

In S. Fi-	} Collegium S. Fidei.	} Santa
de		
Collegium	Carthaginense.	Cartagena.
Residentia	Panamana.	Panama.
Domus	Probat. Tungenfis.	Tunja.
Residentia	Caxicana.	Caxica.

Sunt in hac Prouincia Socij 100.

PROVINCIA MEXICANA.

Mexici	} Domus Professa.	} Mexico.		
			} Colleg. Mexicanum.	
Collegium	Guaxacanum.	Guaxaca.		
Collegium	Guadalaxarense.	Guadalaxara.		
Collegium	Angelop.	Pu. bla Delos Angeles.		
Collegium	Vallisoletanum.	Valladolid.		
Collegium	Pasquarense.	Pazquaro.		
Collegium	Tepozotlanum.	Tepozotlan.		
Collegium	Guatimalense.	Guatimala.		
Collegium	Zacatequanum.	Zacatecas.		
Collegium	Meridanum.	Merida.		
Residentia	} Veræ Crucis.	} Vera Cruz.		
			} Cinaloensis.	} Cinaloa.
			} Gadianæ.	} Guadiana.

Sunt in hac Prouincia Socij 340.

CAPVT XI.

BRASILIAE CONDITIO,
& status.

Brasilia pars orbis noui, à duobus ab
AEquatore gradibus, ad quinque &
quadraginta gradus in Austrum ex-
currit. Regio amœna est, cœlo admodum
iucundo ac salubri: scatet vbique fontibus &
fluuijs, sacchari in primis ferax, & omnis ge-
neris animantium. Pro pane satius radici-
bus, quas *Mandiocam* appellant, in farinam
reductis vtuntur: Ex ijsdem vel ex milio, aut
uarijs pomorum generibus, vinũ cõficiunt.
Vites tamen alicubi triticumque inuectum
feliciter videas adsurgere.

Gens ipsa nullos colit Deos, ominibus tã-
tũ & augurijs ad insaniam dedita. Nudi &
que viri ac fœminæ prorsus incedunt, nisi
quod frigidiore cœlo bombicinis fœminæ
vestibus vtantur. Infertos habent iam inde
à prima ætate, deliciarum causa, inferiore
dumtaxat labro, nonnunquã etiam facie to-
ta, prelõgos nullius ferè pretij lapillos, turpi
fanè spectaculo. Sparsis domicilijs, ac paga-
tim ferè habitant, nullo Magistratu ac legi-
bus constricti. Gregatim peregrinantur, or-
dine simplici, vxore virum anteeunte. Con-
nubia

nubia apud singulos plura, nec amore aut beneuolentia diuturniora, quibus in odium uersis, aut coniugij fatietate restinctis, ipsa quoq; matrimonij vincula relaxatur. In rebus à terra suspensis ipsi cubant, ad noxia animalia uitanda. Numerandi rationes ac litteras prorsus ignorant. Si quos in bello capiunt, multa cura saginât, ac demum macerant & edunt. Quæ quidem optatissimæ Brasiliensibus epulæ esse solent.

Anno 1549. Ioannes Lusitanicæ Rex, opera Thomæ Sofæ Prætoris, urbem nouam, cui postea *S. Saluatoris* nomen est inditum, in Brasilia condi iussit. Sita est ea ad *Bayam*, quam uocant *omnium Sanctorum*. Cæterum *Bayæ*, tametsi Hispanis idem est quod sinus maris, & ora ad illum maritima: obtinuit tamen usus in Brasilia, ut hoc nomine ob eius *Bayæ* nobilitatem sinus & ager, in quo sita est noua ista urbs *S. Saluatoris*, & urbs interdum ipsa significetur.

Anno 1552. primus Brasiliensibus datus est Episcopus *Petrus Ferdinandus*, qui urbis *S. Saluatoris* propriè Antistes, reliquæ autè Brasiliensis Prouinciæ Commissarius generalis (ut & successores) deinceps est cognominatus. s' Metropolitanum suum agnoscit Archiepiscopum in Lusitania Olisiponensem.

Societatis Iesu Patres anno 1545. in Brasiliam

am primùm penetrarunt, & habent hodie Collegium inſigne in vrbe S. Saluatoris, ſive Bayæ omnium Sanctorum; alterum Pernambuci, & tertium in opido, quod flumen Iauarij dicitur: præter Reſidentias (vt vocant) aliasque domos in ſuper ſexdecim. Sic t ducenti circiter Socij, in procuranda Braſilienſium ſalute, magno cum fructu hodie aborent.

CAPVT XII.

COLLEGIA SOC. IESV
in Braſilia.

Quoniam aliorum ordinum Religioſorum cœnobiaz mihi ſunt ignota, ad oftendendum Religionis noſtræ apud Braſilienſes ſtatum, Collegia ac Reſidentias Soc. Ieſu in ea Prouincia ſubnectam.

IN BRASILIA PRO-
uincia vna.

Bayæ	}	Colleg. Bayenſe.	}	Bayæ.
		Reſident. S. Spiritus.		
		Reſid. S. Ioannis.		
		Reſid. S. Antonij.		
		Reſid. B. Virginis.		
		Domus Ilhæorum.		

Per

Pernam- buci	{	Colleg. Pernambuc.	}	Pernam- buc.
		Refid. B. Virg. com.		
		Refid. S. Andreae.		
		Resident. S. Mich.		
		Refid. S. Ioan. Bapt.		
	{	Resident. Maranha.	}	

Flumi- nis Ia- nuarij	{	Col. Flum. Ianuarij.	}	Rio de Ianeiro.
		Refid. S. Barnabæ.		
		Dom. Spiritus sancti.		
		Refid. S. Ignatij.		
		Refid. B. Virg. Afsu.		

Domus Piratiningæ. Piratininga.

Domus Sanctorum. Dos Santos.

Sunt in hac Prouincia Socij 180.

De Brasilia Petrus Maffei & alios reru
Indicarum scriptores consulat, plura qui
volet. Mihi breuitatis studio suffecerit,
statum Religionis nostræ in hac pro-
uincia, vt & in alijs supra,
fideliter indi-
casse.

F I N I S.

IN-

I N D E X
R E R V M.

A.

*Basynorum in Africa Reli-
gio Lib. 3 cap. 5.*
Aegypti status Lib. 3. cap. 4.
Aethiopia. Lib. 3 cap. 5.
*Africa littora extima. Lib. 3.
cap. 3 intima. cap. 2.*
Anglia status. Lib. 1. cap. 50.

Arabica lingua amplitudo. Lib. 2. cap. 12.
Armenij. Lib. 1. cap. 48. Lib. 2. cap. 7. & 8.
Arausionensis Principatus. Lib. 1. cap. 29.
Armuzia regnum, vulgò Ormus. Lib. 2. cap. 22.
Asia status. Lib. 2. cap. 1.
Auenionensis Comitatus. Lib. 1. cap. 26.
Austria, cum prouinciis adiunctis. Lib. 1. cap. 44.
Azores insula, vulgò Flandrica. Lib. 1. cap. 21.

B

Baleares insula. Lib. 1. cap. 20.
*Barlouentana insula, in India Occidentali.
Lib. 4. cap. 3.*

Baua-

INDEX

- Bauaria Ducatus. Lib. 1. cap. 45.*
Belgij status. Lib. 1. cap. 30.
Bohemia regnum. Lib. 1. cap. 40.
Brachmanes qui in India Orientali. Libr. 2.
cap. 16.
Brasilia conditio. Lib. 4. cap. 11.
Burgundia Comitatus. Lib. 1. cap. 32.

C

- C** *Anaria insula Lib. 1. cap. 32.*
Candia, olim Creta, insula Venetorum. Lib. 1.
cap. 12.
Carinthia. Lib. 1. cap. 44.
Cauchinchina regnum apud Sinas. Libr. 2.
cap. 28.
Ceilanus insula Lib. 2 cap. 18.
Chaldaeorum Religio & Patriarcha. Libr. 2.
cap. 5.
Chilēsis Prouincia in India Occidētali. Lib. 4. c. 8
Chius insula. Lib. 1. cap. 58.
Christiani S. Thomae in India Orientali. Libr. 2.
cap. 19.
Congi regnum Christianum in Africa. Libr. 3.
cap. 6.
Constantinopolis. Lib. 1 cap. 57.
Corfica insula Genuensium. Lib. 1. cap. 14.
Croatia regnum. Lib. 1. cap. 42.
Cuba insula Noui Orbis Lib. 4. cap. 3.
Cyprus insula. Lib. 1. cap. 58.

D

- D** *Almatia Libr. 1 cap. 12.*
Dania Lib. 1. cap. 53.

R E R V M.

E.

E piscopatus Africa. Lib. 1. cap. 2. Anglia. Lib. 1. cap. 37. Belgij. Lib. 1. cap. 30. Bohemia Lib. 1. cap. 4. Corsica. Lib. 1. cap. 14. Francia. Lib. 1. cap. 23. Germania. Lib. 1. cap. 33. Hispania. Lib. 1. cap. 19. India Occid. Lib. 4. cap. 4. Ind. Orientalis. Lib. 2. cap. 21.

Etruria. Lib. 1. cap. 8.

Europa. Lib. 1. cap. 1. & seqq.

F.

F rancia regnum. Lib. 1. cap. 22.
Franc-Armeni. Lib. 2. cap. 8.

G.

G allia. Lib. 1. cap. 22. & seqq.
Germania. Lib. 1. cap. 33. & seqq.

Georgiani Lib. 2. cap. 10.

Genuensis Respublica. Lib. 1. cap. 13.

Geneua. Lib. 1. cap. 38.

Gracia Lib. 1. cap. 57.

Granatense regnum Nouum in India Occidentali. Lib. 4. cap. 7.

Guinea. Lib. 3. cap. 7.

P.

H. Hel-

INDEX

H.

- H**Eluetij. Lib. 1. cap. 36 & seq.
 Hesperides insula. Lib. 1. cap. 21.
 Hibernia. Lib. 1. cap. 52.
 Hieronymiani Characteres. Lib. 1. cap. 42.
 Hispania. Lib. 1. cap. 16. & seqq.
 Hispaniola insula. Lib. 4. cap. 3.
 Hungaria. Lib. 1. cap. 42.

I.

- I**acobita. Lib. 2. cap. 2.
 Iamayca insula. Lib. 4. cap. 3.
 Iaponia. Lib. 2. cap. 29.
 India Occidentalis. Lib. 4. cap. 1. & seqq.
 India Orientalis. Lib. 2. cap. 15. & seqq.
 Iogues qui in India Orientali. Lib. 2. cap. 16.
 Italia. Lib. 1. cap. 1. & seqq.
 Iudæi. Lib. 2. cap. 14.

L.

- L**itharingia. Lib. 1. cap. 28.
 Lucensis Respublica. Lib. 1. cap. 10.

M.

- M**acazaria regnum. Lib. 2. cap. 26.
 Malabarica regna. Lib. 1. cap. 17.

R E R V M.

- Maldiuā insula. Lib. I. cap. 26.
Mantua Ducatus. Lib. I. cap. 9.
Maronita. Lib. 2. cap. 3.
Mediolanensis Ducatus. Lib. I. cap. 7.
Melchita. Lib. 2. cap. 9.
Mellita insula. Lib. I. cap. 15.
Mexicanum regnum. Lib. 4. cap. 5.
Mogorense Imperium. Lib. 2. cap. 23.
Moluca insula. Lib. 2. cap. 25.
Morauia. Lib. I. cap. 41.
Moscouia. Lib. I. cap. 56.
Mutina Ducatus. Lib. I. c. 9.

N.

- Nayres qui in India Orientali. Lib. 2. cap. 16.
Neapolitanum Regnum. Lib. I. cap. 3.
Nestoriani. Lib. 2. cap. 4.
Noruegia. Lib. I. cap. 54.

O.

- Orbis nouus. Lib. 4. cap. 1. & seq.

P.

- Parma Ducatus. Lib. I. cap. 9.
Pedemontij Principatus. Lib. I. cap. 27.
Peruanum regnum. Lib. 4. cap. 6.
Philippina insula. Lib. 2. cap. 31.
Pomerania. Lib. I. cap. 39.
Polonia. Lib. I. cap. 46.

INDEX RERVM.

Prussia. Lib. I. cap. 49.

R.

R *Agusina Respublica. Lib. I. cap. 10.*
Ruteni seu Russi. Lib. I. cap. 47.

S.

S *Abaudia. Lib. I. cap. 27.*

Sardinia. Lib. I. cap. 6.

Scotia. Lib. I. cap. 51.

Sicilia. Lib. I. cap. 5.

Silesia. Lib. I. cap. 41.

Sinense regnum. Lib. 2. cap. 27.

Slauonia. Lib. I. cap. 42.

*Societatis Iesu Collegia, in Italia, Hispania,
Gallia, India &c. Vide suis locis.*

Socetera insula. Lib. 3. cap. 8.

Suecia. Lib. I. cap. 55.

T.

T *Artari. Lib. 2. cap. 11.*

Tirolensis Comitatus. Lib. I. cap. 44.

S. Thome Christiani. Lib. 2. cap. 19.

Turca. Lib. 2. cap. 12.

V.

V *Enetorū Respublica. Lib. I. cap. 10. & seqq.*

Vrbini Ducatus. Lib. I. cap. 9.

FINIS.

1049

EAGLE

L5545

